

308984

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 4. } చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ అక్టోబరు నెల 18 వ తేది గురువారము } No. 166
నంపుటము. ౪. } పింగళ నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ మాస శుద్ధ ద్వితియ ౨. } సంచిక ౧౬౬

సర్వవృత్తిక విషసంజీవిని.

(రిజిస్టర్డ్ ట్రేడు మార్కు) 586
దుఃఖముతో వచ్చువారు సంతోషముతో పోవుదురు.
గుణము లేదని రుజువు చేయువారలకు రూ 100 ఇవ్వం.

ఇది ప్రతి దుటుంబమునం దుంత
వలసిన మౌఖ్యవధము. అండ్లు,
యానాని, దేశీయ వైద్యులచే పో
డ్డగాంచబడియున్నది. ఎన్ని దినము
లుంచినను చుండు గుణముమూడదు.
తేలునకు మాత్రమే కాక ఎలుక
కుక్క, పాము, జిడ్డి మొదలగు
విషజంతువుల కాటులకు సుపయోగ
గియును. వెలపాకెట్ 1-కి 0-8-0
పోస్టేజీ 0-3-0. 1 దజ్జా పాకెట్టు
వెల రూ 5-0-0. పోస్టేజీ వేటు.

ఒకేసారి 2 ప్యాకెట్లు తెప్పించుకొనువారికి పోస్టేజీ ఇవ్వం.
వర్తకులకు 100 కి 25 రూపాయలు కమిషన్ నియ్యబడును.
చిరునామా:— ధన్ లక్ష్మీ కంపెనీ,
1-6 కంకటేశ్వరస్ట్రీట్, వీధి, సూర్యురేణు పోస్టు, మదరాసు.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమావ్యతము
చక్కని డబ్బీలో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.
తలనొప్పుల మాన్పును.
పార్శ్వపు నొప్పుల క్షార
దోలును. వాయువు
పోట్ల పొగొట్టును.
సువాసనగలిగి యుండును.
కులియింటనుండదడద.

వనమూలికలచే హిందూ దేశముందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
దీనిని విజేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు.

ఎయిడెడుస్కాల్ నాట్లకములు.

నాల్గవ తరగతి కథలనాటకము	0-4-0
మూడవ తరగతి కథలనాటకము	0-3-0
రెండవ తరగతి కథలనాటకము	0-2-6
ఒకటవ తరగతి కథలనాటకము	0-2-0
హంగయన (నవల)	0-2-0
పన్నీని	0-2-0
వీరాబాయి	0-2-0
కృష్ణకుమారి	0-2-6

నోటు : ప్రతి నాటకమునకు చివర అభిషేక యాచనలు
కలవు. రూపాయికి రెండు అణాలు కనిపిండును.

వేంకటరమణ ఆంధ్రుకో,
907 కొమరిపాతెం, గోదావరి జిల్లా.

OTTO DILBAHAR
Regd.
THE
PERFUME OF ORIENTALS
DELIGHTFUL & LASTING

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 126
(రిజిస్టర్డ్ ట్రేడు మార్కు) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టర్డ్ ట్రేడు మార్కు)
ఇప్పుడేకాలపు రుచి కనువగునది, సాటిలేని మనోహరమగు సువాసనగలది.
అల్పాహారముగాని, అధికాహారముగాని, చేర్చబడకయే సిద్ధము
చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.
ఏ దువాలపై కొన్ని నిమిషపులు విడుదలచేచో, మనోహరమగు
సువాసన నిర్మలమగును.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో ముందును.
చిన్న బైజా (అర డ్రాం) సీసా 1-కి రు 0-8-0
మధ్యరకము బైజా 1-డ్రాం " " 0-12-0
పెద్దరకము బైజా 2 " " 1-4-0
పెద్దరకము బైజా 4 " లేక 1/2 డ్రాం " " 2-0-0

వి. పి. ఖమ్మం రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.

పత్తెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధమగు ప్రతివాపులోను దొరకును. దీనికి
అనేకమగు నకలు నెంట్లు కలవు. కావున, తాము కొనుగడుగు సీసావైద
న, కాడ్డవైనను ఆటో దిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలింపుము. ఈ ఆటో
దిల్ బహార్ యొక్క సలక్షణములను పరిశీలనచేయ గోరువారి దిగువవారికి
ప్రాసినచో అజాకిమ్మకొంగల సువాసన కాడ్డ ఉచితముగ పంపుము.

పోల్ వజంట్లు అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ లిండు తెమికల్ కో; నెం. 155, జుహాపూసీమ బొంబాయి.

అల్పదృశ్యమైన జోస్యము
మీ జననకాలమును తేదీగిది లేక మీ వయస్సును
నక్షత్రమునుగాని లేక మీరు బాబును వాగ్ధ్యమునకు గాని
తెలియజేయుదు. మీ జీవితఫలములు సంపూర్ణముగ ఒక సం
వత్సరమునకు తెలుపబడును. ఇందులకు గాను మీ రొకరూపా
యిన మాకు పంపవలెను. మా జోస్యముయొక్క శ్రేయస్థము
గూర్చి కంభకోణములో హైకోర్టుకేసుగనున్న టి. కే. శివ
రామయ్యుని బి. వి. వి. ఎల్. గారిట్లు వాగ్ధ్యమున్నాడు:-
మీరు చెప్పిన భవిష్యత్తు అత్యద్భుతముగ ఈ సంవత్స
రమునకు ఇనుమంతయు నిర్ధారములేకుండగ నిజమైన దృష్టాం
తము నిచ్చినది.

దీ కలింగ అస్సోలొజికలు బ్యూరో
902 చోడవరము, విశాఖపట్టణము జిల్లా.

ప్రాణము గల బొమ్మలు
బయస్కాల్లు - కిలుములు - డేరా - గ్యాసు డిఫెన్సు -
బొమ్మల కాడ్డలు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము.
కాగితలాగు కావలెనా? (592)
బి. ఈశ్వరప్ప అందు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

ఆంధ్రోద్యమము
మొదటి యై దాంద్రమహాజనసభలయందలి
సన్మాన సంఘాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల యువన్యాసములు,
వారి చిత్రపటములు, సభా తీర్మానములు గలవు.
వెల రూ. 1-8-0. పోస్టేజీ వేటు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
7, తంబుకెట్టి వీధి, జూబ్లీహిల్స్, మద్రాస్.

శుక్లనష్టమునకు దివ్యోషధము
శుక్లనష్టవ్యాధిగ్రస్తు లగు విద్యాధులకు
అమోఘముగ పనిచేయును. వెల రు. 1.
కె. ఎల్. ఎ. సింగ్ బ్రదర్సు
(915) నేటిపు డాక్టర్, రాజన పేండ్రవరము.

TRY ONCE! TRY ONCE!!
AMRUTANJAN
Best Indian Pain Balm
PRICE ANNAS 8 PER BOTTLE
Sold Everywhere.
Our Catalog sent free on application.
APPLY FOR DETAILS:-
AMRUTANJAN DEPOT.
BOMBAY & MADRAS.

సహకారోద్యమము.

సైదికాధారములు.

(ఎం. కె. గాంధీగారు.)

యూరప్ లో గాఢమైన క్రైస్తవ యోధుల ముందు ఐదువేల సంవత్సరముల పాటు సహకారోద్యమ గూర్చి ముఖ్యము బోధించినది. వారితో గూడ సేనాసభ కేగి యుంటిని. ఆ యోధులకు యుద్ధ కాల యెంత అసహ్యకరము గానందములతో నెట్లు మునుపటి కంటెనున్నది. ఇటీవల వచ్చుముఖ పడి దానిని మరింత అసహ్యముగ జేసెను. అపని తనకు పనికొరతే భావించి యూరప్ లను గారెంతయో పట్టునలజూపించుచున్న సేనాసభనుండి కంటనే తనని తరలించి పోయి నుండును. ఇట్టి మైదానములను ఒక పెద్దవాడమీద నాయుత్తరకాల భాగ్యవైభవంతో గూర్చుండియుండెను. ముందు మాన్యుండియుండి పాపియూని యూరప్ లను గూర్చి సమగ్రముగా పాఠము. అతడొక సమాఖ్యనుకలె గొప్పించెను. వారితోడనుకలెక్కినవారలతోడను, యూరప్ లను గూర్చి కొంతవరకు గుజరాతీభాషను మాటలాడిన పుస్తకము నన్ను గూడ మాటలాడినది. మొట్టమొదటి వారిచావులనుమానా స్పదముగా నుండుటచే పాపియూనికొక సేనా సహకారోద్యమముయొక్క నైతికాదర్శములను వారి హృదయము నకు బాగుగ నాటింపఁ జెప్పెను. సేనీయంతయు నెట్లు బోధించినదియు చూచి యూరప్ లను గూర్చి సంతసించి రని నేననుకొనియెదను. అందులకొక భాగము, సహకారోద్యమమును నైతికదృక్పథమును బట్టి యాలోచించుటకు వారు నన్ను సభకాద్యనియించుచును.

నాకు సహకారోద్యమమును గూర్చిన సాంకేతికజ్ఞాన మేమియును లేదు. సాసోదరులు దేవభక్తులు సహకారోద్యమజ్ఞానమునంతటిని పూర్తిగ తమ సొత్తుజేసికొనిరి. అతడేదీ చేసినను స్వాభావికముగ నది నా దృష్టి నాకర్షించుచుండును. దానియందేదయో మంచియున్న దనియు, దానిని బాగుగ గ్రహించుట కష్టమనియు ముఖ్యము నేను తలచును. ఈ యంతయునుగూర్చి కొంచెము వివరముగ చెప్పింపు నిమిత్తము యూరప్ లను గూర్చి నాకు దయాపూర్వకముగ కొన్ని ప్రస్తావముల నొసగి. ఛాంపగారుగారి కొన్ని సహకారోద్యమ ప్రయత్నముల గూర్చి మహద్దప్తము గూడ నాకు లభించినది. యూరప్ లను గూర్చి పది ఐదువేలముల జూద భాగ్యము నాకు తలపించెను. కొల్లియ (వీహు) గారి ముఖ్యాభిప్రాయముల పండ్రింగింటిని గూడ నేను చూచితిని. ఛాంపగారులూ వ్యవసాయపు బ్యాంకులనుకలెకొన్నిగలవు. సహకారోద్యమ సాఫల్యమునకవి తమప్రయత్నములకు దోచెను. ఇంకను ఆ యంతయును గూర్చియే హాడ్డిగాను చెప్పండి గాక ప్రయత్నము నొకరింటికి. అతని ప్రయత్నములతోనొకరి గలసినవారికెల్ల బాగుగ పట్టువచ్చును. హాడ్డిగారికి సహకారోద్యమమునంద్యోతొత్పాదముగలదు. తన ప్రయత్న ఫలితముగ గలుగు లాభము లన్నియు సహకారోద్యమమునకనే యని యతడు బహుశః తలచుచుండవచ్చును. కాని రెండు చోట్లను గావించబడిన ప్రయత్నముల జూడ గలిగినవాడనగుటచే నొకచో విజయమును మరియొకచో పరాజయమును గలుగుటకు వ్యక్తి ప్రయత్నములమే యని నేను గ్రహించ గలిగితిని. నేనును ఉత్సాహపురుషుడనే కాని ఈ విషయమున యురదీ మైలేండ్ల ప్రయత్నములును అనుభవమును గలిగియున్నవాడ నగుటచే వెనుకముందుల జాగ్రూకతతో దృఢించు నుత్సాహమును గలదు. ఒకానొక యుద్ధమునందు దుత్సాహముతో పనిచేయువారలు ఉద్దేశ పూర్వకముగ గావచ్చును తమ యుద్ధముయొక్క లాభముల సత్కర్మముగ బాగవచ్చు వచ్చెదరు. ననేకసమయములందు ఉద్ధయమున గలుగు నష్టములను సహితము ఎక్కువ లాభకరములగు బోధించుచుండును. నే నింతజాగ్రూహుడ నయ్యుండి ను అప్పుడాదాములో నేను నెలకొల్పిన నాచిన్ని పరపతిసంఘమును ప్రపంచమంతట నత్యుత్తమమైనదిగ నేను భావించుచున్నాను. అదియే నాకు వలయునంత యుత్సాహము నొసగుచున్నది. అత్యుత్తమ అత్యుత్తమము గొప్పించుచున్నదని నిపుడుకు నాతో జెప్పుచున్నాను. నేనును, వివర్ధకులును గూడ తప్పు అభిప్రాయము పడితిమని నే ననుకొనియెదను. బుద్ధిశక్తులతో కనుగుణముగ స్త్రీ పురుషుల పరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముతో తమ ప్రవర్తన నభివృద్ధి జేసికొనుట కొకట ఆశ్రమమును స్థాపించితిని. దాని నాతీయ సేన

కుపయోగించుటకు నాయుధుల తగ్గిని జూపితిని. ప్రవర్తనకెంతయు నాధారభూతమగు శిక్షనుగూర్చి ఆశ్రమాధికారులు తగిన శ్రద్ధను వహించుచున్న ఆదర్శమే నిష్ఫలము కాగలదు. అందువలన సహకారోద్యమోత్సాహపరులు లేనిపోని దురాశల పెట్టుకొనవలసిన చెప్పు సాహసించు చున్నాడను. సర్ దానియును హేమిల్టను గారు దానినొకమతియగు నే భావించుచున్నారు. క్రిందటి జనవరిమాసమునందు 18-వ తేదీని 'స్కాట్లండు దర్శి కాలేజీ' విద్యార్థుల కతడొక సభ న్యాయము నిచ్చెను. నైతికాభిప్రాయము నొకదాని నిరూపించుటకు, 200ల సంఖ్యకముల క్రిందట స్కాట్లండుదేశ మెట్టి పేదరికపు స్థితియందున్నదియో, అది యిప్పుడెంత అభివృద్ధికి వచ్చినదియు విశేషించుచు నా సంకలి నాదొక యువాహరణముగ జెప్పెను. "స్కాట్లండు నభివృద్ధికి దెచ్చుటకు రెండుకేటలు గలవు స్కాట్లండుదర్శి స్కాట్లండు బ్యాంకులు, చర్చిమనుష్యుల సిద్ధముజేసినవి. ఆయనవ్యులకు శీర్షము నారంభించుటకు బ్యాంకులు ధనమును సిద్ధముజేసి నవి. చర్చివేర్తవకు వెచ్చితిరుగుకొను నాతికి బోధించెను. నైతికతకు వెచ్చితిరుగుట భావాభివృద్ధి కారణము. మతము, మానవుని పరమాధర్మ జేవుని కీర్తియందుండు, అతని వలన సంఘోషము ననుభవించుచున్నామని (చర్చి సంబంధము లేన) ఖాతాలందు పిల్లులు నేర్చుకొనిరి. వైచుమందును తమ ఆత్మలయందును నమ్మకముంచుట పురుషులకు నేర్పబడి యెను. అటుల ఏర్పడిన నిశ్చయమునకు ప్రవర్తనమునూద స్కాట్లండు బ్యాంకులనుగూర్చి మాధారపడి యున్నది." అంత వరకు సర్ దేనియులుగారితో పూర్తిగ నేకీభవించినదియు న్నుచి. మంచి ప్రవర్తన లేనిది సహకారము సాగ నేరదని మంచి నీతియే యున్నది. కాని వారంతటితో నాగక మనల నికను ముందుకు గొనిపోవును. సహకారోద్యమమును గూర్చి గంభీరముగ చెప్పుచున్నారు. "హిందూదేశ భవిష్యత్తుభివృద్ధిని గూర్చి మీ రెట్టి ఆశలు గలిగి యున్నను హిందూదేశమునంతను నొకటిగా చేసితనూత్తరమున హిందూ దేశమునకు ప్రపంచమున తగిన స్థానము నిచ్చుటకు (బ్రిటిషు దొరకెను వారిచేటునున్నారను మాటను మాత్రము పరవరకు దు; జనులనందరి నేకీభవింపజేయుటకు సహకారోద్యమమే దొరతనమువారికి ఆయుధము" ప్రస్తుతము హిందూదేశము నకు వారి ఘట్టితమ పలువిధములగు బాధల నివృత్తి చేయుటకు సహకారోద్యమమే పరమాధర్మమని అతని యభిప్రాయము. వికాలదృష్టిని బరికించిన నీయది యొక విధమున నమర్చింపబడగలదు. గాని దేనియులుగా రుపయోగించిన అర్థము ప్రకారము అది అత్యుత్సాహవంతుని అతితయోక్తియని నేను తలప సాహసించెదను. "నిశ్చయమును నమ్మకమునుగలసి మూర్ఖభవించిన వనదగు సహకారము దినదినము ప్రాపంచిక ద్రవ్యసంపదగ నభివృద్ధి నొందుచున్నది. పవిత్రమత్తులనైన దొరికింపగలగు నమ్మక పత్రముల వలన నే హిందూదేశ బాంబి విజయముల బడయగలదు." ఇతరులతో భావములు "కలగావులగ" ముందులు స్పష్టముగ గన్పించుచున్నది. ప్రాపంచిక ద్రవ్యసంపదగ మారుచున్న పరపతి నైతికాధాగము చాల స్వల్పముగనున్నది. ఇది నమ్మకముగాని విశ్వాసము గాదు. ఇది కేవలము నైతికగుణము. నక్షిణ ఆఫ్రికా బ్యాంకులతో భాతాలానంచిన నందరికొలది మనుష్యులతో నాకు ఇరువదిసంవత్సరముల అనుభవముగలదు. మనుష్యుడెంత "బుచ్చా" యైన బ్యాంకులయందు దధికముగ పరపతిగలుగుచున్నదని యచటపలుమారులు పలువురచే. వినియుంటువలన నామాట నామదిలో గట్టిగ నాటినది. బ్యాంకులు వానినైతిక ప్రవర్తనమును బాగుగ జూడనొల్లవు. దస్తావేజుల నతడు క్రమముగ వ్రాసినవాటికి జూచును. ఈపరపతినిధానము మహా స్పృహవలె మనప్రపంచమునంతయు జుట్టిచుట్టి వ్యాపించినది. మనము జాగ్రత్తతోందటన్న నది మనలనూపిరితియకుండ నణచి వేయగలదు. ఈవిధానమున నెన్నియోకుటుంబములు నాశనమొందుటకు నేను చూచియున్నాను. పరపతి సహకారోద్యమమున గలిగినదా లేక మరయేయితరమైనదానివలనగాని గలిగినదా యను భేదమును వారు పరికింప లేదు. మృత్యుతుల్యమగు ఈపరపతి యూరప్ లను మహానర్ధక దృశ్యమును సాధ్యము గావించినది. మన మధాని నిస్సహాయులమై జూచుచున్నారము. న్యాయశాఖలోవలె యుద్ధమునందును ఎవ్వరి కెక్కుడు ధనమున్న వారే విజయమందుదు రను సంకలి నిప్పుడు మామచున్నంత స్పష్టముగ నిదివర కెన్నడును జూచియుండక పోవచ్చును. మంచి మతాభిమానముగల వారలచేతత్యంత నిష్కర్షతో నైతికోద్యమముగనడిపింపబడునంత వరకుమాత్రమే సహకారోద్యమము హిందూదేశమునకు మహాభద్రాయకముగ నుండ

గలదని నా నమ్మకము. అందువలన పరపతిసహాయమును, నైతికముగ న్యాయమార్గమునందుండ నాసక్తి గల వారును, కార్యద్రష్టి పేదనుగాని భాగ్యవంతుని పిడికిలిగలన గాని బాధపడుచు న్యాయమార్గమున హిందూ బ్రతుక లేకుండువారికి ఒకసకలయను. ఋణములను కొలదికట్టింపకు సంక్రమింప గలుగు మాత్రమున దుర్బిణితులు నీతిపరులు గానేరరు. మంచి మార్గము నందుండ బ్రతుక్కించుచు పలు ఇతములసాల పడువారలు అభివృద్ధి మొందుటకు వారికి సహాయ మొనర్చుట రాష్ట్రమునకును, భూతిదయాపరునకును ధర్మముగా నున్నది. భౌతికాభివృద్ధి నైతికాభివృద్ధి యని మనకు నేకసారము నమ్ముచున్నాము. హిందూదేశమున కంత మేల్కొనగలగవలయును నను తలంపుతో నీయుద్ధమును చౌక కట్టింప సమ్మెలుబదు లిచ్చునంత మాత్రపుంధానముగ నే ముగిసాకుండ జూచికొనుటావశ్యకము. "సహకారముయొక్క నైతికాదర్శమును బాగుగ గ్రహించిన యిదాదర్శ సహకారోద్యమములకు మాత్రమే సామాన్యజనమంతయు తగినోపాదాయు జేందగలుగుటనెల్ల దొరతనమువారు ఆలోచింపగలగు గాని, సహకారోద్యమ మాత్రముల నియంతయు నెఱుంగక కట్టబడిన కపట సహకార మహాపాదము కలె గంభీరము. గప్పట్టివదయుదు దానివలన ప్రజలకు లాభము చేకూరునని దొరతనమువారు నమ్మకూడదని మనముమానుభిప్రాయమును స్పష్టముగ వ్యక్తీకరించుచున్నాము. ఈయాదర్శమును బట్టి సహకారోద్యమ విజయమును, పరపతి సంఘసంస్థాపనలవలన గాక, సంఘములయండి ఋణముల దీసి కొనిన వారి నైతిక ప్రవర్తనమును బట్టియే మనము నిశ్చయింతుము. సహకారసంఘముల విశేషముగ మొందుటకంటె ఇప్పుడున్న సంఘముల నైతికస్థితిభివృద్ధి మొందుటకు రిజిస్ట్రారులు పరిశ్రమింపవలసియుండును. రిజిస్ట్రారు చేతులడిస సంఘముల సంఖ్యనుబట్టి గాక, ప్రస్తుతమున్న సంఘముల నైతికాభివృద్ధిని బట్టి దొరతనమువారు తమవిరాళముల నభివృద్ధి చేయవలయును అని హిందూదేశ సహకారోద్యమసంఘమువారు తమనివేదికయందు తెలిపినవిషయమును జూచి నేను సంతోషమొందితిని. భాతాదారుల కిచ్చిన సామ్యును దమ్మిడిదగర నుండియు జాగ్రూకతతో పుకింపవలయునని దీనియద్దము పరపతిసంఘముల నవదడికి బాన్సులగువారు ఆయాసంఘములు బదులిచ్చుసామ్యు కల్లుకొట్టువాని యంగడికి గాని, జూదపు గృహాధికారుల పెట్టెలలోనికి గాని బోకుండునటుల జాగ్రూకతతో దిలకింపవలయును. మహాజనుడు తానిచ్చు సామ్యు జూదమునకు వినియోగింపబడక దాని గూల నేసినను, రయితుని గృహమునకు కల్లును జేరనీయకుండ జేసినను, అతడెంత ఆతురముతో నెంత ఎక్కువ వడ్డీకి సామ్యును బదులిచ్చినను తుంతవృద్ధిని నేను భావించెదను. మహాజనుని గూర్చి యొకటి రెండు మాటల నివట జెప్పిన నది యప్రస్తుతము కాకపోవచ్చును. కొతులుగాని పక్షులుగాని తమ సస్యముల పాగుచేయకుండుటకు రయితులు సహకారము నభిలషింతురు ధాన్యము నూర్చుట కొకే ప్రదేశమును శుభ్రము గావించుకొనుటకు వారు సహకారము నభిలషింతురు. తమ భూములలో నతిసారవంత మగు దానినైన పశువుల సంరక్షణార్థము విడుచుటలో వారు సహకారము మొందుట నేను జూచితిని. అత్యాశాపరుడగు మహాజనుని (ఋణదాత)వీడ వారు కత్తికట్టుటకు సహకారము నొందుట చూచుచున్నాను. మహాజనుడు రయితుల కత్యంతావశ్యకుడగుటవలన వారికట్టుట సఫలమొందినదియు లేదనియు నేను చెప్పనేరను. కాని అట్టి భయ మన వ స ర మ ని నాయుద్దేశ్యము. ఎంతటి కఠినాత్ముడగు మహాజనుడును, నైతికాదర్శమునే ముఖ్యముగాగల సహకారోద్యమమునకు లొంగి తీరవలయును. "మాస్త్రము నేసినభస్మము" గునని మహాజనునం దారోపింపబడిన అభిప్రాయము చాంపగారునందు నాకు గల కొలదియనుభవమును బట్టి మార్పుకొనవలయును. అతడెల్లపుడును క్రూరుడుగ నున్నట్లు లోచను. ఎల్లపుడు దమ్మిడిలతో సహా అసలుసామ్యును రనూలుచేయుచునీ నేను చెప్పనేరను. అతడొకప్పుడు తనభాతాదారులక నేకవిధములసహాయ మొనరించుటయు గలదు. వారు దుస్థితినున్న పృథకుడు వారిని సంక్షించుచుండుటయు గలదు. నేను గ్రహించిన సంకతులు చాల తక్కువగ నుండుటచే వానినిబట్టి నేనెట్టి నిర్ధారణములను జేయ సాహసించ నేరను. అయిన మహాజనుని దేవైన మంచియున్న దాని గ్రహించుటకును, అతని నా క్రూరత్వ విముఖుని చేయుటకును నేను గౌరవపూర్వకముగ ప్రయత్నము మొనరింతును. అతడు సహకారోద్యమమున జేర నిచ్చుగించునా? లేక అతడట్టి ప్రయత్నమునకుకూడ వశ్యుడుకాడని అనుభవమునల చెలిసికొననగు నా?

వృత్తాంతలేఖ

(౧)

ఏలూరు వార్తలు.

రయతుల యిబ్బందులు.

క్రిందటి సంవత్సరమువలెనే యీ సంవత్సరమును కొంతటి పరిశ్రమలతో ముగియజేసినది. అధిక వర్షములవల్లను ఏలూరు వైకలూరు తాలూకాలలోని కొన్ని గ్రామములలో భూమిల మీద నైరు పశేషముగా చెడిపోయినది. కొందరు రయతుల భూమిలు సాగ చేయటకు పిలువక వ్యవసాయము కడలుకొనరు. ఇట్టి యిబ్బంది నెదుటి సంవత్సరము కలిగినప్పుడు రయతులకు నిమిషము యిచ్చుటయే గాక రెండవ పంట సాగు చేసికొనుటకు యింకానిదిగను దీపాస్తుపెంతు వారు నీరు గట్టు చేసిరి. అట్టివర పాయములు ఈ సంవత్సరము కూడా కలుగజేయ వలెనని జిల్లా కలెక్టరుగారు మొదలుపెట్టినది. గ్రామముల కొరకు 7వ తేదీ పాయకాలము ఏలూరు దివిజ నలు ఆసోసియేషనువారు పునరుద్ధరమున నొకకథ జరుప బడెను. గొ. మోచాన్ రామచంద్రరావు పంతులుగారి గ్రామ నాధి పత్యమును పోషించిరి. వై ప్రకారముగా నీరు గట్టు చేయించవలెననియు అందునిమిత్తము బెడవాడ ఏలూరు కాలను ఏప్రిల్ నెల 15వ తేదీనకు తెచ్చి యింకచవలెననియు జిల్లాకలెక్టరుగారు కొరకు తీర్మానములు గావించబడెను. చాలకాలముండి కమిటీలచే పరిశీలన మిగుల పంటనష్టము కలుగుచున్నందున కమిటీలచే అవసరమయిన ప్రదేశములందు బెడవాడ చేయించి గట్టు చేయించవలెననికూడ ఒక తీర్మానము గావించబడెను. పూర్వకయికరం గ్రామముల మధ్య నన్ను ముగుకాలని కూడ అదే ప్రకారము వెడవాడచేయించి గట్టు బలపరచవలెనని కోరబడెను. గోదావరి పడమటి డెల్టాలో ఏలూరుకాలువకెంద నన్న ఏలూరు భీమవరం తాలూకాల గ్రామముల భూములకు ప్రతిసంవత్సరము కొంతవరకయినను రెండవపంటకు నీరు యిప్పించవలెనని ఒక తీర్మానము గా వింపబడెను.

జిల్లాకలెక్టరుగారు

వైన చెప్పబడిన యిబ్బందులను గురించి జిల్లా కలెక్టరుగారితో మనవి చేసికొనవలెనని రయతులు మిక్కిలి కుతూహలలయి యున్నందున కార్యాలయమున నిక్కడకు వచ్చియున్న జిల్లా కలెక్టరుగారు సోమవారము సాయంత్రము పురపంచమునకు వచ్చి రయతుల కష్టములు స్వయముగా రయతుల వల్లనే తెలిసికొనిరి. సుమారు 500 రయతులు సమావేశ మయిరి. తమ యిబ్బందులను గురించి తాము చెప్పకొనిన విషయములు కలెక్టరుగారు కడుక్రద్ధా సత్తులతో వినినందులకు రయతులు పరమానందమును బొంగిరి. కలెక్టరుగారు రయతుల యిబ్బందులను తొలగించి వారికి ఉపకార మొనర్చి వారికృతజ్ఞతకు సాక్షులగుదురని నమ్ముచున్నాము. (స్వకీయ విలేఖరి.)

విజయనగర వార్తలు.

(స్వీయ విలేఖరి నుండి)

బాలికాపాఠశాల.

విజయనగరం అక్టోబరు 14:— ఇక్కడ గవర్న మెంటు బాలికాపాఠశాలలోని విద్యార్థినుల భ్రోత్సాహపరచుటకు గాను కొన్ని సం॥ ముఖగా జరుపబడుచున్న సాంవత్సరికసభ యీసారి యీ నెల 14వ తేదీన విల్లొరియా మెమోరియలు హాలులో సాయంత్రము సుమారు 4 గంటలకు సమావేశ మయ్యెను. శ్రీ (సంస్థానం బ్రష్టి) రాబర్టుస్ దొరసాని గారు అగ్రాసనము నలంకరించిరి. ఆరుగురు బాలికల గజానన సంకీర్తనముతో సభాకార్యములు ప్రారంభమయ్యెను. పిమ్మట హెడ్ మేస్టరు ఆర్. శేషయ్యగారు సం॥ కరిపాట్లను జదివి విని పించిరి. దానినిబట్టిచూడ పాఠశాల గృహము సమపాదముగా లేనట్లును, పలయమార్పులు గావించ దనయింటి హక్కుదారులు యెక్కువ ద్రవ్యాశ జూపుచున్నట్లును, ప్రత్యేక భవన నిర్మాణవిషయ మిప్పు డధికారుల యాలోచనలో నన్నట్లును, తక్కిన అనేకవిషయముల పాఠశాల ముందంజ వేయుచున్నట్లును తెలియుచున్నది. అధికారులు శ్రద్ధచేసిన నీ కొరంతయు త్వరలో తీరగలరు. పిమ్మట సుకబాలిక "అన్యో నియం" వాయింపును పాడియు, అటువెనుక 12 గురు విద్యార్థినులు కోలాటమును నర్పియు సభ్యుల నానందింపజేసిరి. పిదప, వింతవింతల పెట్టెలు, డబ్బెలు, సంచులు, బొమ్మలు, రంగురంగుల సీమగుడ్డలు దొరసానిగారిచే బాలికలకు పంచి పెట్టబడివి. శ్రీమతిగోపాలపురంప్రావైటరువారు అక్కడనే బాలికలకు మిఠాయిని పంచిపెట్టి యానందింపజేసిరి. శ్రీవిద్య నుగూర్చి యొక బాలిక పద్యముల జదివినవెనుక కొందరు

ఈయంద్యమము చేయి పరిశ్రమలగూర్చి దఖలు పుచ్చుకొనచున్నట్లుల నాకు గిన్నియచున్నది. నేతగాండ దురగ్గ నించక క్రిందచుట్టలో నే చేయు "యడతభక్తి" ప్రయత్నమునకు దొరతనమువారు సహకారులైనందులకు నేను వారి కెంతయు కృతజ్ఞుడను. నేను చేసిన ఈపరిశ్రమను పోయేటటు చాల ఆకాశముగలదు. సాలెవాని మగ్గుల ద్వారముచేయనన్న పహాడకమును భారతేశాజ్ఞమున యె క్కుడిను సరిష్టతో దిలకింపజేడను. డాక్టరమన్ గారు చెప్పినట్లు పరిశ్రమవాదనాయదారున కధికరాజుడిని దెచ్చుచు ఈ పరిశ్రమదాని వాని పోషించుచుండిరి. నున్నతము కలిప్రాముఖ్యము నకు ఈ పరిశ్రమను మరల పునరుజ్జీవన మునకు భద్రము లేకలిగిన ప్రతిపహానభావనను భారతీయుల కృతజ్ఞతకు పాత్రుడకాగలడు. నేతపరిశ్రమభివృద్ధినిందించు టకు మూడవీధముల నాయెప్రయత్నముల నొనరించు చు న్నాను. మొదటి దేవుల పూర్వాచారపరాయణులగు వారివగ్గు ముల సభివృద్ధిచేయుట కట్టి సామాన్యసంగ్రహములు కలయు నదియు పోషించుచున్నాను. (2) దొరతనపు నేతకుగాని నుం యే నేతకుగాని ఆశురతనెండక బాధిపురు డాట్టు మొదలగు వృత్తులతోగమాన గౌరవమున కన్నవగునేతను తనవృత్తిగ యావకు డాదరణించు నటుల వానికి బోధించు చు న్నాను. (3) మూడవదాని గూర్చి కొంచెము విశద ముగ చెప్పవలసి యున్నది. ఏలూరు దీనికిని మన ప్రస్తుతాంశ మునకును పరస్పరసంబంధము గలదు. నే నీ పరిశ్రమను నారు మానముల క్రిందటనే ప్రవేశించితిని. ఈ పనిని విడిచి పెట్టు కొనిన అయిదు వరుసలముల వారి నందు మరల ప్రవేశ పెట్టి తిని. వారు తమ పనిని లాభకరముగ జేసికొనుచున్నారు. వారికి నలయు దాదమును ఆశ్రయము వారి గుమ్మముల కడ కంపుచున్నది. నేను బడిన బట్టల నాశ్రయ వాసులు బజారు ధరల చొప్పున సొమ్ములు చెల్లించి తీసి కొందురు. దారము నిచ్చినందుకు వలసదాని వై వడ్డి మాత్రమే ఆశ్రయవాసులకు నష్టముగ నున్నది. ఇంకవర కేమియు నష్టమురాలేదు. విడియేని యమితమొత్తము మాత్రమే అప్పియ్యబడును. అందువలన నష్టము సాధ్యమగునంతతక్కువగుండున స్పష్టమగుపడినది. లభించిన బట్టలను వెంటనే మే మమ్మివేయ గలుగుచున్నాము. అందువలన వడ్డినష్ట మంతగ లెక్కింపబడదగియుండలేదు. మొదటినుండి చివరవరకు దాని కేవల వైతిక ప్రవర్తన మెట్లున్నదియు సభ్యులు గ్రహించెదరుగాక! అది ఆశ్రయ స్నేహితు లిచ్చు విరాళములవై నాధారపడియున్నది. అందుచే నడ్డినడుగుటకు మాకంతగా నావశ్యకతలేదు. నేతగాండవై త్తిన బరువు బడద్రోయవలయు నావశ్యకతలేదు విభాగములైయున్న పెద్దపెద్ద కుటుంబములు మరల సొకచే గుర్తుబడును. ఋణాధనమెట్లుపయోగింపబడునదియు ముందుగ నిశ్చయింపబడును. సుధ్యురర్థుల ముగనందు మావంటి వారము కుటుంబజీవన మెట్లున్నదియు జూచుచుందుము. ఇందువలన వారికిని మాకును లాభముగలుగ గలదని నాయభిప్రాయము. మాయభివృద్ధిని జూడక వాటి యభివృద్ధిని మేము జూడనేరము. ఈకడపటి సంబంధమింక నభివృద్ధి కాలేదు. అయిన మేమింతలోనే ఈకులములకు విద్య గణప బ్రయత్నించుము. ప్రతి యంశమునందును వారి కించకు ప్రవేశము గలిగింపనిదియు మేము నిశ్చాంతి నొంద జాలము. ఇదియు పహాదా పూరిత మగు కలకరింత యే యగు. వై వాను గ్రహము ననది కొలది దినములలోనే యధార్థముగ పరిణమింపగలదు. ఈచిన్నప్రయత్నమునకువృత్తుల లనుకరించుట కెట్లు సాధ్యమగునో యట్లు సహకారోద్యమము నిరూపించుటకు నేను విశేషకరింప సాహించితిని. మనయాదర్శమును గూర్చియును నిశ్చయమనగుటల మగుదుము గాక. మన మెన్నిమారులు పరాజయ మొందినను ప్రయత్నమును విడువవలదు.

కృష్ణజిల్లా డెంటులూరు గ్రామమున వివేకానంద పఠన మందిర పత్యమున 14-10-17 తేదీ ఆదివారమునోజున ఏలూరు నివాసులగు శ్రీయతి సోమంచి భీమశంకరంగారి యాజమాన్యమున నొక సభ సమావేశమయినది. తిత్సభకు సుమారు 150 మంది వచ్చిరి. పదిమంది బ్రాహ్మణులు తక్కు లెక్కిన వారందరును బ్రహ్మశ్రేణులే. తిత్సభయం దీదిగువ తీర్మానము సభ్యులందరిచే నేకగ్రీవముగా నంగీకరింపబడినది. కాంగ్రెసు ముస్లిము లీగులవారిచే కొరబడిన సంగ్రహముల నామోదించి తిత్సంగ్రహములు హిందూదేశ కార్యదర్శి గారికి సమర్పించుటకు శ్రీయతి గాంధీగారిచే నూచింపబడిన పద్ధతి (విభావనప్రత్యందు సంకెములు చేయించుట) నీ సభవారామోదించుచున్నారు.

బాలికలు మ॥ ఇచ్చాపురపుయజ్ఞ నారాయణకవి ప్రదీపమును "వసంత లక్ష్మీక ర్యాణ" మను నాటకమును గావించి, శ్రీమతి విజయ నగర మహారాణి వారిని సంబోధించు మంగళహారతి పాడి ముగించిరి. బహుమతి వస్తువుల క్రయమునకుగాను ప్రభుత్వము వారు రు. 8 లు, పౌరులు రు. 8 లు. మాత్రమే యిచ్చియుండ శ్రీమహారాజు వారు రు. 100 ల. మెసంగియుండుట శ్రీవిద్యయందు గల అభిమానముల చేనోళ్ల వ్యక్తపరుచుచున్నది. దొరసానిగారు, అంత్యప్రసంగమున పాఠశాలలో 12 సం॥ చులకు లోపు వారలేగాని వైవారలు చదువకొన్నందుకు కొంచెము నిరుత్సాహమును జూపి తిత్సరాంశముల పాఠశాల వృద్ధిగాంచుచు న్నందులకు సంతసించి, విద్యాభివృద్ధిమనన కొన్నిసంగతుల నూచించితిమిమృత్యునకురించినవారియెడ ఆమోదము జూపి విరమించిరి. పిమ్మట మాత్రాజి ప్రెస్సిఫల్ గా॥ బ॥ కే. రామానుజాచార్యులుగారు లేచి కొన్ని సాంఘిక దురాచారముల వలనను పురుషులు బోధకులుగా నుండుట వలనను పెద్దపిల్లలు చదువవీలు లేనట్లుదని చక్కగా జెప్పి మిసాయమున్నచో నిక్కడి శ్రీవిద్యను వెంపుజేయుటకు అనేకమార్గములుగలవని వాకొన, దొరసానిగారు ఆతరు ఆమోదములు తొట్రుపడ, మనస్ఫూర్తిగా చేతనైన సహాయముచే నెదననియు త్వరలో మీరునాకని సానకాశముగ దృఢమిచ్చి ఉపదేశంప వలయుననియు నుడిచిరి. ప్రెస్సిఫల్ గారు సమ్మతించిరి. దైవ కృప నాప్రసంగముపని సిద్ధిచేందుగాక యిది యనేకులు కోరుచున్నారు. పిమ్మట ప్రెస్సిఫల్ గారే, హెడ్ మేస్టరు గారి పత్యమున వందనము లర్పించినవెనుక సభ ముగిసినది. పురశ్రీలకు ఈహాలులో తగినసలసాకర్యము లేమింజేసి రేపువార కాలాభవనమున వారలనిమిత్తము ప్రత్యేకమీ కార్యములు జరుపబడునని హెడ్ మేస్టరుగారు నుడిచినందుల కెంతయు సంతసించుచున్నాము

కొన్నిమానములుగా మాపురందు నాటకములు గా వింపుచున్న రాజమండ్రి "హిందూతియేట్రికల్ కంపెనీ"వారు తగినంతసహాయసత్కారములుగలవని మొన్ననే విశాఖపట్టణము నకు వెడలిరి. స్వపుర "ఎచుయార్ తియేట్రికల్ సొసైటీ"వారు వారిఆరుమిని వాడేరాలి "రసపుత్ర విజయము" బుద్ధిమతివిలాసము అనునాటకముల భాసనీయుముగా బ్రదర్శించి నాలుగు పతకపాటితోపీకముల గూడ బడిసిరి.

చెన్న పురి కార్పొరేషను.

(౧)

ఈనెల 16-వ తేదీన కే. సి. మొలనీగారి అధ్యక్షతక్రింద కార్పొరేషనుసభ జరిగినది. 27 గురు కమిషనరులు వచ్చిరి. ఏ. జీ. లీచిగారిని మరల కమిషనరుగ నంగీకరింప రావుసాహెబు కలవల రామానుజం శ్రేష్టిగా రుపపాదించిన తీర్మానమును కే. సి. డేకాచారి గారు గునుకించిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడినది

కార్పొరేషనుల కంట్రాక్టు

ఆర్. వేంకటేశ్వర కంపెనీ యు కార్పొరేషను వారికి 1-4-1916 వ తేదీ మొదలు సరఫరాచేసిన కార్పొరేషనులకు కంట్రాక్టులేట్లకు ఆదనముగా 100 కి 25 వంతున నియ్యవలెనని స్థాయిసంయుము వారు చేసిన నూచన మంగీకరింపబడినది.

కట్టడములు

వాక్యను బిల్లింగులను ప్రాజె డేలివరీ ఛానలును విక్రయింప గూడదని 22-8-17 వ తేదీన కార్పొరేషను వారు తీర్మానించుటచే వారికి సురామిత్తుచేయు విషయము ఆలోచనకు వచ్చినది. వానిని అడ్డేశియ్యవలసినది. ఎవరును అడ్డెకు పుచ్చుకొననిచో అమ్మివేయటకు యందు సభలో తీర్మానము పెట్టవలసినదని తీర్మానింపబడినది.

బొగ్గు తెండరు.

1-10-1917 మొదలు ప్రస్తుతమున్న కంట్రాక్టుకు టన్నుకు రు. 17-8-0 లు యిచ్చునట్లును స్థాయిసంయుమువారి నూచన నామోదించునట్లును తీర్మానింప బడినది.

ఒక కట్టడము నమ్ముట.

ప్రాజెక్టు ఎర్రబాలానెట్టి వీధుల మొగనున్న మందిరమును నేలములో నమ్ముటకున నేలమువేయవారికి 100 కి రు. 2-8-0 కు మించని కమిషనును యిచ్చుటకును తీర్మానించబడినది.

గిండి సానమువారి రిపోర్టు

ఈ తీర్మానమును కే. సి. డేకాచారిగారు వదులుకొనిరి. రిపను భవనమునందలి పోస్టాఫీసు ఈవిషయము వగతాభవన నెత్తువడగును. ఇప్పుడే త్రినను ప్రయోజనములేదని చల్లా గురుస్వామి శ్రేష్టిగా రిరిరి.

1916-17 నకు అంచనాలు

ఈ అంచనాల విషయముగూడ విరమింపబడినది.

వియోజనపు నిబంధనలు

ఈ సవరణలు ఆమోదించబడినవి.

రాష్ట్ర పునర్విభజనము.

ప్రజలకు బాధ్యమై ప్రాబల్యపక్షముచే పరిపాలింప బడు రాజ్యాంగవిధానము హిందూదేశమున కాలక్రమమున వెలువడల సందర్భము, ఆట్టి పాలనము వెలువడుటగాక స్వ పరిపాలనా ప్రతిష్ఠాపనములు మొదలగునవియు సామాన్యజనములను వారు ప్రకటించుచున్నారు. వైశ్యవర్ణ కాలక్రమమున చేర్చుకొంటున్న రాష్ట్రపునర్విభజన చట్టమున క్రిందివిధముల సూచించి, జాతి, భాష, ఆర్థికపరిపాలనా పౌర రాజ్యములను విభజించి హిందూదేశమును మూల రాష్ట్రములుగా విభజింపక ని యున్నది.

1911 సం॥ డిసెంబరు మాసము 12 వ తేదీన శ్రీ బాద్మి సామ్రాజ్యమును డిల్లీ నగరమున వంగరాష్ట్ర) విభజనమును గల రెండురు పరిశీలన వనములను, 1911 సం॥ ఆగష్టు మాసమున నిండియా దొరతనమువారు కార్యదర్శి కనిపిన లేఖలలోని యంత ములనుబట్టియు, వైదిక పరిపాలన రాష్ట్రపునర్విభజనము వివిధ జనులకు ప్రజా తలచి యుండిరి. గాని ఏ కారణములకొ యిట్టి విభజన మింకను జరగలేదు. దొరతనమువారు తీవ్రతన తమ రాజ్యాంగ విధానమును వెలువరించుచుండిరి గాన విను సంకల్పముల క్రమమున జరుగవలసి యుండిన రాష్ట్రము విభజన మిక నాలింపకూడదు.

ఆ సమయమున ముద్రాపకము హిందూదేశ సహాయ కార్యదర్శి వారికి పు ని స్థి భ జ న ప ద ము ను వానలెనె యున్న ము చే పి కొ ని యుం డి కి దర్శనము వర్తించుచు యు వ్రాసిన పుస్తకమున గా॥ సర్వజన సామ్రాజ్యముగాకూడ మానలెనె రాష్ట్రపునర్విభజన పదము నకు నుజేసికొని యుండిరి.

గత జూలైమాసము 12 వ తేదీన సార్వమెంటు ప్రజల సభలో నుపసంహితులు హిందూదేశ పరిపాలకవర్గ భావిని తిరుగుర్చి మాంచేగుగా తీర్చిన కవించిరి! హిందూదేశమున స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యముల రాష్ట్రములు వెల్లువలండి యీ రాష్ట్రముల నన్నిటిని బంధించి ప్రధాన పరిపాలకవర్గము నేరొకటి యుండును. కాలవిలంబములేక స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యములందలి కొంతభాగమును భారతీయుల కొనగవలసి యున్నదని యనేకమగు కారణముల న నం త ర ము న జూపిరి. వైయపవ్యాసమునందలి యభిప్రాయములు మున్నగు వాటిని మరల మదింపవలెను, తా మిండియా కార్యదర్శి పదవిని బడసికొనుటకు నీరు కేంద్రీకృత గలరనుండువనగించి యున్నారు.

స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యములను లగు రాష్ట్రముల నేర్పరచు మన కట్టి రాష్ట్రములు జాతి, భాష, వైశ్యవర్ణ సా కర్యములనుబట్టి యేర్పాటుకొని యుంపజేయును. ఈ క్రింద పొందుపరుపబడిన రాష్ట్రపునర్విభజన విధానము వైయపవ్యాసముల బట్టియు, ఆర్థిక సౌకర్యముల నాలోచించియు తయారుచేయబ డినది. ఈ విధానము ననుసరింప జరిగిన యెడల పరిపాలనా కార్యములు సులభమగును, అధిక కారమును విభజించి, జాతి, భాష, మున్నగు వాట న ను సరించి ఏర్పరచిన రాష్ట్రముల కార్థికస్వాతంత్ర్య మొనగట యీ మామూల నొనర్చినచో "సామాన్యము చాల విస్తరించి యున్నదనియు" "అందను నగరమునందలి మంత్రవర్గ మంత విస్తీర్ణముగ రాజ్యమున సామింపవలదనియు" "అందనును బోలియున్న భారతవర్షమును పాలింప నొక్క కార్యదర్శి యత్యుత్తరము" మున్నగు వాదముల కట్టిపెట్టింపవచ్చును.

పునర్విభజనవిధానము.

- (1) అగోచర సభతోడ గూడిన గవర్నరులచే పరిపాలింపబడు రాష్ట్రములు 8—బొంబయి, చెన్నపురి, బర్మా, బంగాళము, కాశీతోడ పాట్నా, లక్నో—అలహాబాదు, పంజాబు, డిల్లీ.
- (2) అందమాములు నాయక్య, ఈశాన్య సరిహద్దులకు చెరి యొకరు చొ॥ న మువ్వురు చీఫ్ కమిషనరులు.
- (3) రాజ్యాంగ వ్యాపారములయందు స్వదేశసంస్థా నాధీకులు పాల్గొన నభిలషించి యుండిరి గాన పౌరలయం దు సంపూర్ణమగు విశ్వాసముంచి స్వల్పసంఖ్యగల రాజకీయ విభాగముల నేర్పరచ వలయును:— మైసూరు, విజయనగరము, హైదరాబాదు, కర్ణాటక వారు మున్నగునవి దక్షిణ రాజకీయ విభాగము. మధ్య రాజకీయ విభాగమున ఇండూరు, గ్వాలియరు, రీవా, బండిలు ఖండు మున్నగు సంస్థానము లుండును. రాజప్రతినిధి

కాశ్మీరమును ప్రత్యేక రాజకీయ విభాగముల నొనర్పదగును. తెలంగాణ, రాంపూరు, కాశీ, నేపాళము, మచ్చి బేహారు, మజి పూరు, టిబ్బెర మున్నగునవి తూర్పు రాజకీయ విభాగము నందు చేరును.

రాష్ట్రములు.

- (1) ప్రస్తుతమున బొంబయి రాష్ట్రము జనసంఖ్యయం దును, విస్తీర్ణమునగూడ తక్కిన రాష్ట్రములకంటె చిన్నదై యున్నది. సింధురాష్ట్రము నీ రాజధానియండి తప్పించి, మహారాష్ట్రభాషా ప్రచారముల చుంప, కర్ణాటక, భండార, బేలులు, నియోమండలముల నీ రాష్ట్రమున చేర్చి నగును. మహామంగలూరి మహారాష్ట్రభాషా నానుకయగు భాగమునగూడ నియోమండలమునకు చేర్పవచ్చును.
- (2) చెన్నపురి రాష్ట్రమున కూర్మగుండలమున చేర్చి ఆరాష్ట్రముననుండి గంజాము మండలమునాని ఓ ధులందు భాగమును తొలగింపవలెను.
- (3) బర్మా రాష్ట్రముననుండి కాచిరు, మోన్తేయులను తొలగించి యా ప్రదేశములను ఈశాన్యపు సరిహద్దు రాష్ట్రమున చేర్పవలెను.
- (4) సిల్హేటు, కాచారు, నాగాం, సిల్హేగరు, చారాంగు, కమ్రాపు, గోల్పూరా, మున్నగు నస్సాము రాష్ట్ర భాగములను మంగరాష్ట్రమున చేర్చుట ముక్తము. బర్మాగుండు ముగాని పల్లె ప్రదేశముల నన్నిటి మంగరాష్ట్రమున చేర్పవలయును. లకంపూరు మండలములోని యుత్తరభాగమున సరియ అను స్థానమున గలను. ఈస్థలము కమరపుమై ఈశాన్య సరిహద్దు మండలమునకు ప్రధానగరమునగుటకు నాం ననుకూల ముగ నున్నది. డిరిస్సా, గంజాములోని మోన్తేభాగము, బోటా నాగపూరు పీఠభూమి మంగరాష్ట్రమున చేర్పవలసి యున్నది. ఛోటా నాగపూరు పీఠభూమి భక్తవత్సలుమై స్వల్పమగు జనసంఖ్య కలిగియున్నది. ఈ ప్రదేశమునకు వంగీయులు వ్యాపింపవచ్చును. భగల్పూరు డివిజను నంగీయులచే నిండి యున్నదిగాన నీ డివిజనును చీకరన చేర్చుట అనుచితము. ఈ తీరున బంగాళా రాష్ట్రము విస్తరించినను ఆరుగురు సభ్యులతోడ నొక గవర్నరు నీ రాష్ట్రమును పాలింపవలెను. ప్రస్తుతపు పంజాబు, మదరాసు బర్మా మున్నగు రాష్ట్రములకంటె నీ నూతన బంగాళము విరివియై యుండదు.
- (5) కాశీ పాట్నా రాష్ట్రము (ప్రస్తుతపు బీహారు డిరిస్సా) సంయుక్త రాష్ట్రముల నుండి కాశీ డివిజనును తొలగించి, యీ డివిజనును నూతన రాష్ట్రమునకు చేర్పవలెను. మధ్య రాష్ట్రముల యందలి హిందీ భాష ప్రచారము గల మండ్రా, డిలాసపూరు, రామపూరు, కంభల్పూరు మున్నగు మండలములను నూతన రాష్ట్రమునకు చేర్పవలసి యున్నది.
- (6) కాశీ డివిజనునకు తూర్పునకు ప్రస్తుతపు మిగటు డివిజనునకు సభ్యులును అలహాబాదు లక్నో రాష్ట్ర మేర్పాటు కావలయును. పాట్నా, బెనారసు రాష్ట్రమునకు చేర్చగా మిగిలిన హిందీ మండలముల (మధ్య రాష్ట్రములలోనివి) నీ నూతన రాష్ట్రమునకు చేర్పవలయును.
- (7) గొర్గాము, డిల్లీ, రోటకు, కర్నాటు, అంబాల, సింహా, మండలముల పంజాబునుండి తొలగించి రాజ ప్రతినిధి రాష్ట్రమునకు చేర్పవలయును. సింధు, హజారా, పెషావరు, కోహారు, బస్మి, డేరా ఇస్మాయిఖాను మండలములను పంజాబులో కలుపవలసియున్నది. వాయవ్యసరిహద్దుల వార్తనునకు యీవై మండలముల కట్టి సంబంధమును ఉండ గూడదు. ఈ తీరున పంజాబు రాష్ట్ర మంతయు నాగరికతాభరితమై, సరిహద్దు సమస్యలు దొరతనమువారిని చీకాకపరుపవు. చిత్రాలు, భిలాను, హునిజ్జ, వాగిరు మున్నగు వాటితోడ పంజాబు దొరతనమువారి కట్టి జోక్యము నుండ నేరదు. ఈ ప్రదేశములయందలి రాజకీయములను కాశ్మీరపు ఏజెంటుగాని, పరిసరముననున్న యేపేజెంపైనగానికాదుకొనును.
- (8) ప్రస్తుతపు ఢిల్లీ రాష్ట్రమును రాజప్రతినిధి రాష్ట్ర మొనర్పవలసి యున్నది. యమునానదికి తూర్పున మిరతు డివిజనులోని 5 మండలములను, పశ్చిమమున 5 మండలమును ఢిల్లీకి చేర్చిన నది యొక రాష్ట్రమగును. రాజప్రతినిధి కార్యాలయము, క్రింది యుద్వోగులు మున్నగువిషయముల వ్యయముగు ధన మంతయు నీ రాష్ట్రమే భరింపవలసియున్నది. ఇతర రాష్ట్రములనుండి స్వరాష్ట్రవ్యయములకై రాజప్రతినిధి యొక కాసైన నాశింపక తన రాష్ట్రము తక్కిన రాష్ట్రముల కాదర్శప్రాయ మై యుండునట్లు పాలింపవలయును.

చీఫ్ కమిషనరులు.

ఈశాన్య సరిహద్దు యిదివరలో నె నూచింప బడినది నాగకొండబాతులు ఖమ్మాయి, మిష్మిలు, హాయిలు, కాలితులు మున్నగువా రీసరిహద్దురాష్ట్రపు ప్రజలు. కమిషనరు (వార్డె ను (సంగ్రహకుడు) అను పదము యుక్తముగనుండు) ఆరేని యుద్వోగులను సహితము చీనారాష్ట్రములను గని వెల్లు మండలమును. హజారా మున్నగు 5 మండలములు పంజాబు రాష్ట్రమున చేర్చుటచే నాయక్య సరిహద్దు వార్డెను కెల్లా నగరమును తన ముఖ్యస్థానమున నొనర్చుకొన వలయును. ఆఫ్ఘనిస్థానమునకు హిందూదేశమునకు నడుమను చిత్రాలు, గిల్గెటుల వరుగును. ఇతడు చేసే స్థాపనలు నేర్పరచుకొనవలయును. ఈతడును, ఈ త్రయను ముఖ్య రాజకీయ యుద్వోగీయులను సరిహద్దునకు సంబంధించిన నూతనసమస్యల నెరిగియుండుట యత్యవశ్యకము.

అందమాముల వార్డెను ఆద్యోపముల పాలించుటయే గాక, బంగాళాభాగము నంతయు కాపు కాము మండలమును. బర్మానుండి చెన్నపురవరకును, బావానుమాత్రా సింహా శములయొక్కయు తీరముల నితడు భద్రముగా గాపాడవలసి యుండును.

రాజకీయ విభాగములు.

హిందూదేశమునంతయు నాలుగైదు రాజకీయ విభాగములక్రింద నేర్పరచి యొకొక్క భాగమున కొక్కొక్క యుద్వోగి నేర్పాటుచేసినయెడల, ధనవ్యయము తగ్గవలెను. ఈ యుద్వోగి తన యధింపువనము స్వదేశసంస్థానముల నన్నిటి గ్రమ్మరి ఇండియా దొరతనమువారికి రిసార్చు నుంపుచుండు. ఇతికలకు నిజమగు స్వాతంత్ర్యము నొసగి, రాకపోకలు, ఈ త్రవత్తుత్తరములకై ప్రాకారమున జరుగుచుండునగాన స్వదేశసంస్థానములయందు చెల్లి డెంట్ల నేర్పరచ వ నగర్వముండదు. సంస్థానాధీశులే ఆంగరాజ్యపౌరులకై ప్రవర్తింప తుహుహుల పడినచో నిట్టి రెసిడెంట్లు చేరు మనవలయును. రాజప్రతినిధి యుద్వోగిగవర్నరున చాలకాలము సభ్యుగల వారలకీ రాష్ట్ర విభాగము పూచీ ఒప్పగింపవలెను. రాజప్రతినిధికి స్వదేశ సంస్థానములగూర్చి యావత్తుసమాచారమును వీరు రెసిడెంట్లు నివేదించును.

వర్తమానపు మధ్యరాష్ట్రములు కలవుల కురికిపట్టు సంతాపకరమగు చారిత్రములను వెలువరించుచున్నది. కనుక నీ రాష్ట్రములను చుట్టుప్రక్కలనున్న రాష్ట్రములకు పంచుట ఆర్థికవిషయములయందే గాక పరిపాలనాసంబంధమున గూడ యోగ్యమై యున్నది.

ఇండియా దొరతనమున గూడ కొంతవరకు సంస్కరింపవలసి యున్నది. ఈ నూతన విధానము ప్రకారము దొరతనమువారు తమ రాష్ట్రమునుండి వచ్చు ధనముతోడనే తమ వ్యధులను సరి పెట్టుకొనవలయును. కనుక వర్తమానమున (పరిమియున్న దుర్వ్యయము తొలగవలెను.

వైవిధ్యానమున రెండుభాగాలు లగునవి. పరిపాలనాకార్యముల కగుర్యములు తేగ్గుటయే గాక స్థానికపరిపాలనాస్వాతంత్ర్య వర్ధిలమును. జాతి, భాషానుల ననుసరించి రాష్ట్రముల నేర్పరచుట కీవిధానము ముఖ్యస్థానమై, వాద్యులగు పరిపాలనమును వెలకొల్పు మూలాధారమై యున్నది. (ఈస్టు అండు వెస్టు)

(౧)

సామాన్యమంత్రికర్త ప్రతినిధులు:— ఈ మంత్రికర్త గు వారి సమావేశమునకు హిందూదేశమునుండి వెల్లిన ప్రతినిధులకు నవంబరు 7 వ తేదీన సంస్థానాధీపతు లాలిధ్యులు నొసంగిదగు ఆ సభకు రాజప్రతినిధిగా రధ్యక్షత వహించెదరు.

మదరాసు కార్య రేషను

వ కటనము

925

1904 సం॥ III వ మద్రాసు సిటి మ్యునిసి పలు ఆర్డు 240 వ సెక్షను ప్రకారము తెలియజేయునదేమున— బాద్మిపునూలోనున్న మురుగు కాలవల పనులు నిమిత్తము పెద్దనాయకువీధిలోను, మునియప్పమొదలి, సభాపతిమొదలి వీధులయద్వయ 18 వ తేదీ గురువారము నుండి తిరుగ తెలియ పరుచువరకు బండ్లు రాకపోకలకు ఏలు లేకుండగ తాత్కాలికముగ ఆపు జేయడ మైనది.

మునిసిపలు ఆఫీసు, స్పెషలు } జే. సి. మొగోని
చుక్క డిపార్టుమెంటు }
మదరాసు, 17-10-17 } వెసిడెంటు,
మదరాసు కార్యరేషను.

స్థానిక వార్తలు

కొత్తవకీలు:—ఆర్

చెన్నపురి హైకోర్టువకీలుగా నా మోదించి

స్వేచ్ఛలు పెట్టుపరీక్ష:—ఈ నెల 29 వ తేదీ సోమవారము మొదలు స్వేచ్ఛలు పెట్టు పరీక్షలు జరుపబడునని ప్రకటించబడినది.

అవరుడే ఉత్తవము:—డిశి

తేదీని

అవరుడే ఉత్తవము జరుపబడునని గాన ఆనాడు నెలపు దినముగా ప్రకటించబడినది.

అన్నదానసమాజము:—ఈనెల 21-వ తేదీ ఆది

వారమునాడు వైరాగి మతము కోవెల వీధిలోని చినరాజు నాయుడుగారు 100 మందికి అన్నదానము చేసెదరు.

చెన్నపురి ఆంధ్రసభ:—నేడు సాయంకాలము

6 గంటలకు కామస్వేచ్ఛలను ప్రహసనము ప్రదర్శింపబడును. ప్రవేశము దశరా టికెట్లను కొనినసభ్యులకు మాత్రమే.

కాతలికుల ప్రెండువత్రిక:—రు. 500లు. భరావతు

కట్టవలెనని నిన్ను ప్రధానరాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారు పత్రికాసంపాదకుడగు. డి. కుశంబైగారి కాజ్ఞాపించిరి. భరావతు కట్టబడెను. పత్రిక ముందువారమున మరల వెలువడును.

ముత్యాలపేట హైస్కూలు:—నేడు సాయం

కాలము 4-30 గంటలకు బ్రహ్మశ్రీ ఎన్. కృష్ణశాస్త్రిగారు గరుడగర్వభంగమును గూర్చి కాలక్షేప మొనరించెదరు. శేపు బ్రహ్మశ్రీ జే. మృత్యుంజయఅయ్యగారు కుచేలోపాఖ్యానమును గూర్చి కాలక్షేపము గావించెదరు.

తిరువళ్ళిక్కేణి యువన్యాసము:—నేడు సాయం

కాలము గం. 6-15 ని. తిరువళ్ళిక్కేణి కెల్లటూ హాలులో గౌ. ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారి ఆధ్వర్యమున జరుగు సభలో కే. వి. శేషయ్యగారు దారిద్ర్యమును గూర్చి యువన్యాసించెదరు.

దొంగతనము:—జో ఆను కుర్రవాడు కొంటలో

మొకరి కాకివట్టులను రెండింటిని హరించెనని కేసు చేయబడెను. ఆ కుర్రవాడు తన సత్వరగ్రహమును గూర్చి పత్రికములను చాల చూపెను గాని మేజిస్ట్రేటుగారు వానికి 3 నెలలు కఠిన శిక్ష విధించిరి.

తిరువళ్ళిక్కేణి స్త్రీల సభ:—నేడు సాయంకాల

ము 5 గంటలకు శ్రీ ప్రాథ్మసారధిస్వామివారి ఆలయమున కేసుటనున్న గౌతమాశ్రమమున స్త్రీల సభ జరుగును. అప్పుడు గాంధీగారి విధానమున సంతకములను చేయించుటను గూర్చి శిరకామమ్మగారును భాగీరథమ్మగారును ముచ్చటించెదరు.

పోలీసు కోర్టులో దొంగతనము:—ఈ నెల

12 వ తేదీన షగలు 10 గంటలకు ఎగ్జామినేషన్ కోర్టులో 6 ఇనుప ముక్కలను మునిస్వామి మురుగేశను అను వారు దొంగలించిరిని చేయబడిన కేసులో మొదటివానిఫలన 6 నెలలకు జామీను ప్రయ్యకొని వదలిరి. రెండవ వాని కిదివరకు 2 సాయలు శిక్ష విధించినవని వానికి 9 నెలలు కఠిన శిక్ష విధించిరి.

వస్తువిక్రయము:—పూసపల్లి కోడ్లలో వై.

డబ్ల్యూ. సి. ఎ. మందిరమున వెంట్రండు ప్రభిష్టాధి ఆధ్వర్యమున క్రింద ఈనెల 25-వతేదీని సాయంకాలము 4 గంటలకు వస్తువిక్రయము జరుగగలదు. ఏప్రిలు నెలనుండియు ఏప్రిలులు జరుగుచున్నవి. కాడ్లూ పత్తు, గైల్స్ మార్తన, అప్పాసామి, హార్మన, హాలు, సతులు విక్రయించెదరు. చాల వస్తువులు వచ్చియున్నవి.

దక్షిణ యిండియా ఉపాధ్యాయుల సంఘము:—ఈ సంఘమువారి ఏర్పాటు ప్రకారము నేడు (18-

10-17) సాయంకాలము 6 గంటలకు తిరువళ్ళిక్కేణి హిందూ స్కూలులో తిరువేంద్రము సహారావారి కళాశాలయం

దుపాధ్యాయులగు రావుబహదరు కే. పి. రంగస్వామయ్యగారు ప్రస్తుతమును మనవిశ్వవిద్యాలయములనుగురించి యువన్యాసించెదరు. గౌ. న్యా. అబ్దుల్ హిం గారధ్వర్యమున వహించెదరు.

చెన్నపురి అన్నదాన సమాజము:—గత

పక్షమున జరిగిన అన్నదానము- మూతారాం రంగయ్యపెట్టిగారు 300 మందికి అన్నదానముచేసి కొందరికి వస్త్రములను గూడ నిచ్చిరి. ఎం. జగన్నాథమొదల్యగుగారు 140మందికిని టి. బి. ముత్తుస్వామిపెట్టి, కొలత్తూరు అప్పలపెట్టిపెట్టి, లక్ష్మార కృష్ణయ్యపెట్టి, జలూంచందు ఎం. కాంతారావునాయుడుగారును, శ్రీకృష్ణ యశోదానంద సభవారును చెరి 100 మందికిని ఎస్. నమ్మాళ్వారుపెట్టి, వి. రాజమన్నురుపిళ్ళ, నుకలు జబుకు అమీరా నుజుముహమ్మదగారును, రగమలు దాదాకంపెనీవారును ఎల్. జి. పురుషోత్తం మొదల్యగుగారును చెరి 50 మందికిని అన్నదానము చేసిరి.

చెన్నపురి రాంధ్రసభ:—విద్యాభ్యాస పక్షమున

సభాభవనమును కడచిన యాదివారమునాడును సోమవారమునాడును జరిగిన యాంక్ష్ర్య పరీక్షలలో, ఆదివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు కళాశాల విద్యార్థులు పరీక్షింపబడిరి. కే. స్తవ కళాశాల పచ్చప్ప కళాశాల వెట్టి కళాశాల మూడు కళాశాలల యధికారులును పోటీ పరీక్షల నిమిత్తము ప్రతినీధి విద్యార్థులను పంపిరి. ఏనో ఒక్క రాధాజని కళాశాలనుండి మాత్రము ప్రతినిధులు పంపబడలేదు. శ్రీ వేదము వేంకటరామరాష్ట్ర కే. రాఘవయ్య నాయుడు షేక్ మాలా సాహేబు గారు పరీక్షకపదవులంకరించిరి. ఆనాటి పరీక్షలో పచ్చప్ప కళాశాల విద్యార్థులు బి. జోగప్పగారు ప్రథమ బహుమానమునకును కే. రామరావుగారు ద్వితీయ బహుమానమునకును అర్హులుగా తీర్మానింపబడిరి. మఱునాడు సాయంకాలము ఉన్నతపాఠశాల విద్యార్థులు పరీక్షింపబడిరి. పరమవాకములోని, కలువల, రామానుజము శ్రేష్ఠిగారి యున్నతపాఠశాల మున్నగు నేయొకరెంటి నుండియోతప్ప, మద్రాసునందలి యన్ని యున్నతపాఠశాలలనుండియు పరీక్షార్థులు ప్రతినీధివిద్యార్థులు పంపబడిరి. ఆనాడు శ్రీ కాళీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు కుల్లిసరసింహరావు నాయుడు బాండ్లరు ఉన్నతలక్ష్మీనారాయణపంతులు గారు పరీక్షకపదవుల నలంకరించిరి. నాటి పరీక్షలోకూడ పచ్చప్ప కళాశాలకు సంబంధించిన యున్నతపాఠశాల విద్యార్థులు వడ్లపన్నాటి వేంకటనారాయణ గారు ప్రథమ బహుమానమునకును కే. కృష్ణస్వామిగారు ద్వితీయ బహుమానమునకును అర్హులుగా తీర్మానింపబడిరి. ఈ నాలుగు బహుమానములును తెలుగుభుక్తముల రూపమున సంఘము; విజయదశమినాఁ దొంగతనము.

న్యాయస్థాన వార్తలు.

స్వీగ్తపంజా కేసు:—హోస్పేటలో మొక్కలమున తామే గాని ఇతరులు స్వీగ్తపంజాను వేయరాదని ఉత్తరవీయ కలెనరి కొందరు నూమమ్మరీయులు దరఖాస్తుచేసిరి. కోర్టు ప్రకారము తమకట్టి హక్కుగలదని మరికొందరు మహాన్యరీయులు అబ్జి నెట్టిరి. మొదటి అబ్జికోట్టివేయబడెను. వారు అపీలుచేసిరి. అపీలులో హైకోర్టువారు కూడా కొట్టిచేసిరి.

హత్య కేసులో శిక్ష నుత్తింపుట:—కడపజిల్లాలో గంగి నే తనవాడు గౌరా రామయ్యనుచంపి వానిభార్య అక్కమర్కనూడ చంపబోయినందుకు వానికి జిల్లాజడ్జిగారు మరణ శిక్షను విధించిరి. మద్రాసు అపీలుచేయగా ఆతడు 23 ఏండ్ల యువకుడని కనికరించి హైకోర్టువారు ఉరిశిక్షను యావస్థి పాఠతర వాసశిక్షక్రింద మార్చిరి.

వైసికిల దొంగతనము:—కుబ్రహ్మయ్యయ్యగారు అను 17 ఏండ్ల యువకుడు ఈ నెల 13 వ తేదీన ఒక వైసికిలను పరచేదవీధిలో నొక మార్వాడీకి చాల కొద్ది మొత్తమునకు విక్రయించు చుండెను. ఆబండి ను 60 లు నెల గలిగియుండెను. అప్పుడు దానినిచూచి కనిపెట్టు ఆతనినిపట్టుకొని కేసుచేసి విచారించగా ఆబండి లెంబుపెట్టి వీధిలోని రామస్వామయ్యగారిదని తేలికని. మద్రాసుకి 6 కొరదాబెట్టులు శిక్ష విధింపబడెను.

పూనా సేవా సదనము.

ఈ సదనమువారి సహాయమున ఈనెల 16-వ తేదీ సాయంత్రమున పూనా షెరుసనను కళాశాలా మందిరమున వెల్లిండ్లను ప్రభువుగారి ఆధ్వర్యమున జరిగినది. ప్రభువుగారు బహుమతుల మొసంగిరి. శాండ్లే రాజుగారును రాణిగారును భార్యరాజుగారును డాక్టరు సర్, రామకృష్ణభండార్కారు, గౌ. శ్రీనివాసశాస్త్రి చరంజీవి, పటేలు, కామటి, ఉపాసన, సతే, కార్మికేలుగార్లు మున్నగువారు పలువురు భారతీయ పాశ్చాత్యప్రముఖులస్త్రీలును పురుషులును సభనూకరించిరి. వెల్లిండ్లను ప్రభుదంపతులకు సదన కార్యనిర్వాహకులు సర్ రామకృష్ణ పుర స్కృతులై స్వాగత మొసంగిరి. కొంతసేపు సంభాషణలు ఏకపాత్రప్రదర్శనములు. గానము మున్నగునవి జరిగినవి. వెల్లిండ్లనుప్రభువుగారు గౌరవపోషకులుగానుండ నంగీకరించిన కార్యదర్శి దేవదాసుగారు నుడివిరి. శాండ్లేరాణి సాహెబుగారు రు 5000 ను వాగ్దానము చేయటచే పరిపూర్తికి రు 2000లనొసంగి పోషకులైరి. మరి పలువురు విరాళములను వార్షిక మాసచందాల నొసంగిరి. 8 ఏండ్ల క్రితము 20 మంది స్త్రీలు మాత్రమే 2 తరగతులలో నుండిరి. ఇప్పుడు 7 శాఖలును 37 తరగతులును గలవు. 550 మంది విద్యార్థులున్నారు. స్త్రీలకు ఉపప్రసవ చికిత్స వైద్యము మున్నగు వానిని నేర్పుటకు ఏ రాటులు గలవు. రెండు భోజన గృహములు గలవు. విద్య ఉచితముగా నేర్పబడును. 1910 లో వ్యయము 1200 ఇప్పుడు 27000. ఇట్లు కార్యదర్శి వివరించిన విషయములకు శాండ్లేరాజుగారును, డైరెక్టరు గౌ. కవరంటుసుగారును ఖాను బహదూరు డాక్టరు బరూచాగారును పవనశించిరి. పిమ్మట ప్రభువుగారు సదన కార్య నిర్వాహకుల నందరిని ప్రశంసించిరి. పిమ్మట ప్రభువుగారు బహుమతుల నొసంగిరి. గౌ. చరంజీవిగారును రనేశ సతీనాథును ప్రభుదంపతులకు వందనములను తెలిపిరి. మైసూరు యనరాజుగారిది వరకు మూడువత్సరముల నుండి ప్రతిఏటను రు 500 లు విరాళ మిచ్చుచుండిరి. మరియొక వత్సరముగూడ నిచ్చెదమని దేవదాసుగారికి తంతినంపిరి.

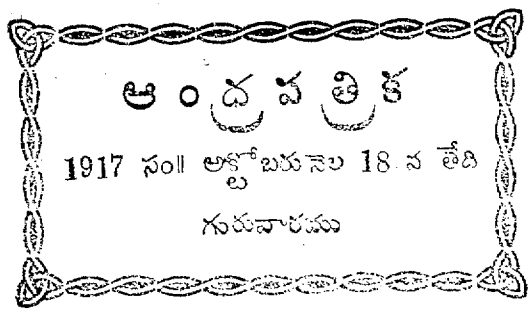
గజధానికళాశాల.

బి. హంటురుగారి చిత్రచర్య. పరిపాలనము వలన కలుగులాభములు:—“దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయులస్థితి” అనువిషయములను గూర్చి వ్యాసములను వ్రాయవలెనని ముక్కుహంటురుగారు ఏర్పరుచగా బి. పి. జూనియరు విద్యార్థి తనమతోచిభావములను కొన్ని టీని వ్యాసెనట. వానిని చూడగ ముక్కు హంటురుగారికి ఆ గ్రహము కలిగినదట. తానువ్రాసిన విషయములకు న్యాయించియా భారతే క్రానికలు పత్రికలును కీర్తిశేఖరుల రామేశ చంద్ర దత్తుగారి గ్రంథములును ఆధారములని త్త మా పణ పత్రమును వ్రాయువన్న అతనిని పాఠశాల నుండి తరిమెదమని హంటురుగారు బెదరించెరట అందులకు ప్రిన్సిపలుగారు గూడ హంటురుగారికి బాసట యైరట ఆత్మమా పణము గూడ చాలక ఆ పిల్లవాని కియ్యబడిన విద్యార్థి నేతనమును రద్దుపరచెరట, ఈ విద్యార్థి ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షల ఫలముగ కృతార్థుడగుటచే విద్యార్థి నేతన మియ్యబడినదనియు ముక్కుహంటురుగారికియును అలెండెయ్య సర్టిఫికేటు నియ్యమని గూడ చెప్పటకు వెనుదీయువారు కావనియు నొకరు న్యాయించియాపత్రికకు వ్రాసిరి.

నిర్బంధ విమోచన దినోత్సవము గుంటూరు.

నిన్నను ఆదివి నెంటుమ్మ ఆరండెలు వాడియాగార్లు నిర్బంధ విమోచనదినముగుటచే గుంటూరు పాలులు సార్వజనికసభను గావించిరి. నేలీహనుయంతరావు బి. పి. బి. ఎల్; గారధ్వర్యము వహించిరి. మహమ్మదాలీ సోదరులను వదలవలెను. రాజకీయ నేరస్తుల నందరిని త్తమింపవలెను. చక్రవర్తిగారు కల్పించుకొన ప్రార్థించవలెను. లాలా లజపతిరాయి ఆరవీంద ఘోషగార్లు ఆగమనమున కభ్యంతరములను తొలగించవలెను. 559 వ జివో అనుచితము. దానిని వెంటనేరద్దు పరుపవలెను. అని దొరతనమువారిని కోరుటకు ఏకగ్రీవముగా తీర్మానింపబడెను.

16-వ తేదీని జరిగిన ఘోషమురాలు సభయందు రాష్ట్రీయ నాయకులు గవన్నరుగారిని దర్శించి 559-వ జీవోను రద్దు పరుపగోరవలెనని తీర్మానింపబడినది. గౌ. రామానుజాచార్యగారి మాదనమంగీకరింపబడినది. గంధీగారి విధానమునకు సంతకములను చేయించుటకు వెంటనే ఏర్పాటులను జేరవలెనని తీర్మానింపబడినదని గుంటూరు ఘోషమురాలు లీగుసహాయ కార్యదర్శి ఎస్. వి. నుబెర్చెరావుగారు నేడు తేదివార్త నంపిరి.

ప్రత్యేక కర్నాటరాష్ట్రము

ఆంధ్రోద్యమము విజయవాడలో ప్రత్యేకాంధ్రసభ జరిపి, సంచలనము జూపినది మొదలు అన్యరాష్ట్రీయులదృష్టినిక్రమక్రమముగ నాకర్షించుచుండుట సుభసూచకము. ఏ యుద్యమమయినను ధర్మమార్గముల విహితక, సత్యమునే క్రకటించుచుండినచో, విజయము గాంచక తప్పదు. ఉద్యమమందలి న్యాయమునకు దోడు, యుద్యమాభిలాషుల కృషిగూడ జరుగవలయును. అట్టి కృషి నీ తరుణమున శక్తివంతమైన తేకుండ గావించగలిగితమేని, యభిప్రస్థి బడయగలమని విశ్వసించవచ్చును. ఆంధ్రులు ప్రత్యేకాంధ్రమహాసభ జరిపి మాంటాగూగారికి విజ్ఞాపన యంపుటకు తీర్మానించుట, కన్నడలో సూతనాశయముల గలిగించుచున్నది. కన్నడలు తమ ప్రస్తుతస్థితి బడించుచున్నారు. ఆగ్నేవర్తి గావించుచున్నారు. ఈ తరుణము బోగొట్టుకొనక, ప్రత్యేక రాష్ట్రమును నిర్మించవలయునని, మాంటాగూగారిని గోర నుద్దేశించుచున్నారు. ఇటులనే యోధులును, సింధురాష్ట్రీయులును, మహారాష్ట్రీయులు మొదలగు వారు ప్రత్యేకరాష్ట్రముల కొర కాందోళనము సలిపి, మాంటాగూగారికి తమ వాంఛల నివేదించి రేసి, భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రసమస్య ద్వారలో బరిష్కరించబడును. ఈ సమయమున ప్రత్యేకరాష్ట్రముల గోరుదన, యితర సాంఘికల ప్రోత్సహించు భార మాండ్రనాయకులపై నిలిచియున్నది. ఇక్కార్యముచే రాష్ట్రసమస్యను అఖిలభారత సమస్యగ మార్చుటకు వీలగును. మాంటాగూగారి కిట్టి యభిప్రాయమును వ్యక్తపరిచి-పొందుట మహాసూక్ష్మము జనించును.

అక్టోబరు పదునారవ తేది "బొంబాయి క్రానికలు" పత్రికలో యొక విలేఖరి కర్నాటకు ప్రత్యేకరాష్ట్ర మవసరమని దీర్ఘవ్యాసము వ్రాసెను. వారు చూపిన కారణములు ఆంధ్రోద్యమారంభమున ఆంధ్రులు చూపినవే యయినను వాటిని తిరిగి మునము జేయుటచే, ఆంధ్రోద్యమ సూత్రములు రాజకీయాభివృద్ధి కెటులతోడ్పడుచున్నవో తెలిసికొనగలము. ఇందుచే ఆంధ్రులు తమ వైనిలిచియున్న భారము నిర్వహించుట కుత్సాహ పూరితులు నావచ్చును. వీరివాదసారాంశము బొంబాయిలో చెప్పుచు. ఆంధ్రులు మూడునాలుగువత్సరములనుండియు ప్రత్యేకరాష్ట్ర మవసరమని ఆందోళనము జరుపుచున్నారు. హిందూ దేశమును భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రములుగ విభజింపవలయునని మాంటాగూగారికి విజ్ఞాపనమంద సిద్ధమయింది. ఈ సమస్య కన్నడభాష మాటలాడువారి సమస్యగూడ యై యున్నది. ఏలవనగ, ఆంధ్రుల స్థితికన్న కన్నడకు స్థితి యెక్కువ ఘోరముగ నున్నది. ఆంధ్రులవలె కన్నడలు బలవంతులతో గలసి యుండుటయే గాక, కన్నడ లండనునను యొక రాష్ట్రములో నివసించుట లేదు. ఆంధ్రులందరు మద్రాసు రాజధానిలో నివసించి యున్నారు. కర్నాటకు గొందరు మైసూరు మొదలగు స్వదేశ రాష్ట్రముల యందున్నారు. బ్రిటీషుపరగణాలలో గూడ, గొందరు బొంబాయి రాజధానిలోను, మరి గొందరు

మదరాసు రాజధానిలోను వాసము జేయుచున్నారు. అందుచే కర్నాటకు యొకమత్యము విచ్చి న్నునై, వారి యభివృద్ధి కంతరాయము గలుగుచున్నది. వారిభాష యే రాష్ట్రమందును తగిన యుత్తేజము గాంచక, హిందవతయందున్నది. ఇట్టి స్థితిని చక్క-బరచుటకు కర్నాటకు సందర నొక రాష్ట్రమునజేర్చు నీ విలేఖరి వాంఛించుచున్నాడు. భారతవర్షమున ఏకజాతీయత ప్రబలుట యసంభవమని యెప్పుడు గ్రహించితిమో, అపుడే ప్రత్యేకభాషాసాంప్రదాయములు గల జాతులు తమప్రతిభకు దగినటుల యభివృద్ధి జెందుట వాంఛనియమని గ్రహించగలము. ఇందుకొరకై భాషల ననుసరించి రాష్ట్రవిభజన మవసరమగు చున్నది. ఇందును గూర్చి యీ విలేఖరి యిటుల వ్రాసెను. "భారతజాతీయ పరిణామమందు, మన రాజకీయాద్యము అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్ర విధానము బోలు విధానమని యంగీకరింపబడినది. ఈ రాష్ట్రములు స్వాతంత్ర్యము ననుభవించు ప్రత్యేకభాగములుగ నుండవలయును. ఈ విధానము, దేశమును భాషల ననుసరించి రాష్ట్రములుగ విభజించిన గాని సాధ్యము గాదు. ఏలనన, భిన్నత్వము గలిగిన జనుల సందరను సులభముగ విడదీసి ప్రత్యేకించ గలిగినది, భాష యొక్కటియే యని తేటపడగలదు." భాషాప్రయుక్త విభాగసూత్రము హార్డింజి ప్రభువుగారి చేతను, మాంటాగూగారి చేతను యంగీకరింపబడినది. మాంటాగూగారి యుపన్యాసమున సూతనరాష్ట్ర నిర్మాణము గూడ సూచించబడినది. ఈ సూత్రము నవీనరాజకీయతత్వజ్ఞు లెల్లరచే నంగీకరింప బడినది. ఇట్టి రాష్ట్రనిర్మాణముచే గలుగు లాభముల నీ విలేఖరి యిటుల వ్యక్తీకరించెను. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములందు జనుల యభివృద్ధి నిరాటంకముగ జరుగ గలదు. ప్రజలు తమ శక్తి సామర్థ్యముల నుపయోగించుట కేక్కుడు యవకాశము గలుగును. వారి కరిపాలనాసామర్థ్యము నకు క్రమశిక్ష యొసగుటకు వీలేర్పడును. రాజధానికట్టణము దేశమధ్యమందుండుటచే, విద్యా, వాణిజ్యములు సత్వరాభివృద్ధి గాంచును.

కన్నడల ప్రస్తుతస్థితి యెటులనున్నది? వారి యూదు పేరు దేశములో నామమాత్రావశిష్టము లయినవి. వారి సారస్వతము అలక్ష్యము గావించబడుచున్నది. వారి ప్రాముఖ్యత దేశభృద్ధయకర విషయములలో గాన్పించుటలేదు. వారి ప్రాచీన చరిత్రమరుగయినది. ప్రస్తుతస్థితి నిరుత్సాహకరము గనున్నది. బొంబాయి రాజధానిలో లింగాయతులు మాత్రము తమ కన్నడవ్యక్తిత్వము గనుబుచ్చుచున్నారు! వారిపుడు ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము కొరకై పోరాడుచున్నారు. కాని వీరు కన్నడల సంయోగము కొరకు పాటుబడినచో, సాదర ప్రజలకు మహిమకారము గావించగలుగుదు రనియు వీరికి కర్నాటభూమిమందు విశేషమగు పలుకుబడి గలదనియు, ఈ విలేఖరి దెలుపుచున్నాడు. కన్నడ రాష్ట్రనిర్మాణమునకు మూడుఅధ్యంతరములు చెప్పుబడుచున్నవి. కర్నాటకు లందరు విట్టి రాష్ట్రమును వాంఛించుటలేదనునది మొదటి యధ్యంతరము. కర్నాట ప్రజలు నివసించు భూభాగము ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ నిర్మింపబడుటకు దగిన విస్తీర్ణము గలిగియుండలేదనునది రెండవ యధ్యంతరము. మూడవ యధ్యంతరము, భాషాప్రయుక్త విభాగముచే, ప్రభుత్వమువారికి వ్యయ మెక్కుడుగనుండును గాన, యది సుసాధ్యము గానేరదనునది. ఈ యధ్యంతరముల కీ విలేఖరి ప్రత్యుత్తర మొసగెను. ప్రజల కీ సూత్రము దెలిపి, యిందలి లాభముల దృక్పదర్పనము గావించి

నచో, రాష్ట్ర నిర్మాణమునకు ప్రజలంగీకారము దెలిపెదరు. అందుచే మొదటి యధ్యంతరమునకు విలువలేదు. ఇక రెండవ యధ్యంతరము గొంత విమర్శింప దగినది. బ్రిటీషు హిందూదేశమున కన్నడరాష్ట్రము, 29,015 మైళ్ల విస్తీర్ణము గలిగి యున్నది. జనసంఖ్య 60,00,000. గుజరాతీవారును, సింధీవారును యీ జనసంఖ్యలో సగము మాత్రమే యున్నను, ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వ మాసించుచున్నారు. కీర్తిశేషులగు ఘోకలేగారు సింధుదేశీయులకు ప్రత్యేకరాష్ట్ర మొసగ, తన విధానమున సూచించియుండిరి. దేశీయ శ్లోకజనసభ వారు సింధురాష్ట్రమును ప్రత్యేక విభాగముగ నిటీవలనే అంగీకరించియుండిరి. ఇంతియగాక కన్నడరాష్ట్రము విస్తీర్ణతయందు బెల్జియము రాష్ట్రమునకన్న 2 $\frac{1}{2}$ రెట్లు పెద్దదిగనున్నది, జనసంఖ్యలో బెల్జియముతో దులదూగుచున్నది. అందుచే, ప్రత్యేకరాష్ట్రమున కిది చాల దను సభ్యంతరము నిలువనేరదు. ఇక వ్యయమువిషయమై యాలోచించదగిన వారు ప్రజలు గారు. తమ కెడ్డి యవసరమో దానింగూర్చి ప్రభుత్వమునకు నివేదించుట, ప్రజల విధ్యుక్తము. ప్రజల కవసరమయిన విషయముతో, వ్యయమును గూర్చి ప్రభుత్వమువారు వెరగొంద గూడదు. అందుచే, నీ సూత్రమును ప్రభుత్వమువారికి దెలిపి కన్నడల సంయోగముకొరకు కృషి సలుపుట కీ విలేఖరి హెచ్చరించుచున్నాడు. ఏ కారణముచే నయినను ప్రత్యేక కర్నాటరాష్ట్ర మసంభవమని తలచినయెడల, బొంబాయి రాజధానిలోని కన్నడలు నివసించుటకు ప్రత్యేక భాగమును నిర్మించుటయైన యవసరమని యీ విలేఖరి యభిప్రాయము. ఇందుకై, బొంబాయి రాజధానిలోని నాలుగు కన్నడజిల్లాలకు, చెన్న రాజధానియందలి దక్షిణ కనడాజిల్లాయను, బల్లారి అనంతపురమందలి కన్నడల భాగములను గలుపుట యవసరమని వీరు దెలుపుచున్నారు. కాని యీ యేర్పాటు ననుసరించి, చెన్న రాజధానిలోని కర్నాటకు బొంబాయి రాజధానిలోనికి వచ్చుటకు సమ్మతి చెదరాయని వీరు శంకించుచున్నారు. వీరి ఎటులున్నను, మాంటాగూగారి దేశమున కేతెంచులోకల, యీ సమస్య గూర్చి యాందోళనము జరిపి, ప్రత్యేక కర్నాటకసభ జరుపుట ముఖ్యవసరమనియు, నిండుకు కలుకుబడిగల లింగాయతులు పూనుకొనవలయు ననియు, యీ విలేఖరి ప్రోత్సహించుచున్నాడు. ఈ విషయములో బీజపురపుజిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీ శ్రద్ధవహించుచున్నదట. ఇతర కాంగ్రెసు సంఘములతో సీసంఘము వారిందుగూర్చి సంప్రతించెదరట. "మాంటాగూగారి దేశమునందుండు సమయమున, నొక విధానము దయారుజేసి, వారి కీ విషయమై నివేదించగలిగితమేని, మనము సిశ్చయముగ అదృష్టవంతుల"మని యీ విలేఖరి వ్రాయుచున్నాడు. ప్రత్యేక కన్నడ మహాసభ జయప్రదముగ జరుగుగాక యని గోరుచున్నారము.

భారతీయులందరితో, భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగముగూర్చి సూతనసంచలనముగలుగుట కన్న ఆంధ్రులు వాంఛించదగిన విషయము వేరెన్నియు లేదు. అప్రయత్నముగ వివిధరాష్ట్రీయులలో నిట్టి సంచలనము జనించుట, ఆంధ్రుల వాంఛలు సఫలీకృతమగుటకు వోడ్పడగలదు. ఈ తరుణమున ఆంధ్రులు తమ ప్రత్యేక విజ్ఞాపనమును మాంటాగూగారికి బంపుటతో దృష్టిజెందిన లాభములేదు. ఇట్టి కోరికగల అన్యరాష్ట్రీయులను ప్రోత్సహించి, వారు గూడ భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రసమస్య గూర్చి మాంటాగూగారికి నివేదించుటలు, ప్రయత్నముల గావించవలయును. కాంగ్రెసు సంఘ

విజ్ఞాపనమందు భాషా ప్రయుక్తరాష్ట్ర సమస్య గూడ జేరునటుల జూడవలయును. కాల మనుకూలముగ నున్నది. పురుషప్రయత్న మందెట్టి లోపమీ సమయమున గావింప గూడదు. ఇట్టి యవకాశము దిగిగిలభింపదని చెలిసికొని, ఆంధ్రనాయకులు సమయమునకు దగిన విజ్ఞాపనము జూపెదరా?

తైమ్మిఆఫ్ ఇండియా పత్రిక: యూరపియనుసంఘము

మదరాసు మెయిలుపత్రిక తన యభిప్రాయమును యూరపియనులందరును ఆమోదించుచున్నారని ప్రకటించుట బలీకరించింది. కాని యొకరొకరే ఈ వాక్యములు సత్యములుగావని జూపుచున్నారు. మద్రాసు తైమ్మిపత్రిక ఈ పనికి మున్నందు ప్రారంభించెను. బొంబాయి యూరపియను సంఘము వారు గూడ మెయిలుపత్రిక చూపిన తీవ్రభావముల సంగీకరింప రని, వారి సభాకార్యక్రమము జూచిన వారికి విశదపడగలదు. పదునారవ తేదీ తైమ్మిఆఫ్ ఇండియా పత్రికలో, ప్రస్తుత పరిస్థితుల గూర్చి సహేతుకమగు ప్రధానవ్యాసము వ్రాయబడినది. కలకత్తాలోని యూరపియను సంఘము వారు, హిందూ దేశమున కీ తరుణమున, ప్రభుత్వ కార్యదర్శి రాకూడదనియు, రాజకీయ సంస్కరణముల గూర్చి విచారించ గూడదనియు, దీర్ఘానించి యున్నారు. ఛేంబర్లనుగారే కార్యదర్శి పదవియందుండినచో, ఇట్టి యభ్యంతరముల నీ సంఘము వారు వెలిబుచ్చెదరా అని, తైమ్మిపత్రిక శ్రద్ధించుచున్నది. సంగ్రామకార్యముల కడ్డుదగులు నేమో అను కారణముచే యూరపియను సంఘమువారు కార్యదర్శి రాక కాజేపించుటలేదు. నిజ మారసిన, ఉదారస్వభావముగల మాంటెగూగారు భారతీయులకు సంస్కరణముల నేనైన ప్రసాదించెదరేమో అని ఈ సంఘమువారికిని మెయిలుపత్రికకును దిగులాదవి యున్నది. భారతీయశత్రువులకు ప్రతి కూలాభిప్రాయములు గల యధికారు లేతెంచెదరేని, వీరు సంతసము జూపి యభినందనములం పెడి వారే! మీ మనఃసాక్షి నొకమారు పరీక్షించి చూచుకొని, తైమ్మిపత్రిక కలకత్తా సంఘమువారిని గోరుచున్నది. ఏది యెటులున్నను, కలకత్తావారు ప్రభుత్వ విధానములో నేయే మార్పులు జరుగవలయునో సూచించుట కంగీకరింపరు. వీరికన్నను, బొంబాయి సంఘమువారు రెక్కువ సహేతుక భావమును వ్యక్తపరచిరి. అనేక వత్సరములనుండియు, భారతీయులు పరిపాలనా విధానమున మార్పులవసరమని ఆందోళన గావింపుచున్నారు. వీరి మొర అధికారుల కర్ణపుటముల జొచ్చిందని. తమ యభిప్రాయములను నిర్ధారణజేసి నివేదించిన, నాలోచించబడు నని ప్రజలకు తెలుపబడెను. అందుచే హోంరూలు గూర్చిన మొర నూతనమయినది గాదనియు, నూతనపరిస్థితులచే నుచ్చైస్వరముతో వినబడుచున్నదనియు, తైమ్మిపత్రిక తెలుపుచున్నది. ఈ సమయమున యూరపియను లే యే సంస్కరణముల గోరుచున్నారో వాటినిగూర్చి యధికారులకు నివేదించుట భావ్యమని తైమ్మిపత్రికాభిప్రాయము. ఈ యభిప్రాయముతో భారతీయులెల్ల. రేకీభవించె దరనుటకు సందియము లేదు. అడగకుండ అమృతయెనను బెట్టదను సామ్యమున యిట్టి సందిగ్ధ సమయములలో మానము సహించువారి గాంచువారుండరు. కాని ఎట్టి వాంఛల వెలిబుచ్చినను, యవి భారతదేశభావ్యధికి భంగకరము గాకుండ జూడవలయును. బొంబాయి సభలో గౌరవనీయులగు హాగ్నగారు గూడ ఇట్టి యభిప్రాయమునే వ్యక్తీకరించిరి. పరిపాలనాసౌవ్యవమునకు భంగములేని మార్పుల గోరవలయుననునది

హాగ్నగారి యుపవ్యాస సారాంశమయి యున్నది. హిందూదేశముందలి యూరపియనులు, అన్యచింత యెద్దియును లేక, సంగ్రామ వ్యవహారములందే నిమగ్నులయి యున్నారని జెప్పటకు పీలులేదని, తైమ్మిపత్రిక స్పష్టపరిచినది. రాజకీయ సంస్కరణ విషయము నాలోచించు నపుడు మాత్రము వీరు సంగ్రామమును నష్టజూపుచుందురు. వృథ పరచు కాలమును, మాంటెగూగారికి నివేదికము దయారుజేయుటలో గడుపుట యుక్తమని, తైమ్మిపత్రిక యూరపియను సంఘమును హెచ్చరించుచున్నది. బిసెంటుగారు, రాజకీయ సమస్యల గూర్చి జ్ఞానము సముపార్జింపవలయు నని భారతీయుల గోరుచున్నారు. ఇట్టి హితము, భారతీయుల కేగాక, యూరపియను సంఘములకు గూడ వర్తించునని తైమ్మిపత్రిక పలుకుచున్నది. మెయిలుపత్రిక యొక్క ప్రతికూల వాక్యముల పెడచెవిని జెట్టి, భారతదేశభావ్యధికి భారతీయులతో బాటు, యూరపియను గూడ కృషిసలిపినచో, నుభయసంఘములకును అచిరకాలములోనే సోదరభావము ప్రవర్ధిల్లి, సామ్రాజ్యప్రాబల్యమునకు మార్గమేర్పడగలదు.

బందరు మ్యునిసిపలు సంఘము

1910-17 సంవత్సరమున జరిపిన 45 సభలలోను, ఒక్క సభ మాత్రమే నిర్ణీతసంఖ్య రాక నాపీవేయబడినది. ఉద్యోగులు గానివారు సభల కధికసంఖ్యతో నేతెంచుచున్నారుట గాని, ఉద్యోగులు మాత్రము విశేషశ్రద్ధ వహించుటలేదని చెబుపబడినది. రోడ్లమీద వ్యయము రు 12446-10-10 ల నుండి, రు 11876-2-4 లకు దగ్గినది. బందరు పురమునందలిరోడ్లు దుఃస్థితియందుండుట యా పురికి వెడలినవారికి యనుభవైకపేదవ్యమే. ఇందుకు సహజపరిస్థితులే ముఖ్యకారణము. ఇందుకుదోడు బెజవాడనుండి రాయి సప్లయ యగుటకు యీవత్సరము బెజవాడ బందరురైలుకు దగినన్ని బండ్లులేకబోయెను. పడవలపై చెచ్చుటకు పీలులే కుండపడవలు ఇతర సరకులచెచ్చుట కుపయోగింపబడెను. అదిగాక డిసెంబరునెల పిమ్మటరాతిని దీసి కొనివచ్చుటకు కాలువలో కడవలకు దగినంత నీరుండదు గాన, యిట్టికని నెరవేరుట కష్టము. ఈ కష్టమును డిప్యూటీ కలెక్టరుగారును, ప్రభుత్వము వారును గుర్తించిరి. కాని, ముప్పదిపైళ్ల రోడ్లపై 12,000 రూప్యముల వెచ్చించు చున్నపుడు, రోడ్లస్థితి నెక్కుడు బాగుగ నుండవలయుననియు, కాలువలు మూయకమున్నే సంవత్సరారంభము నందే పరికరిముల చెప్పించుట యవసరమనియు, ప్రభుత్వమువారు చెలిపిరి. గొట్టముల ద్వారా పట్టణమునకు నీరు సప్లయ జేసెదమని, మూడువత్సరములనుండి యుపన్ను వసూలు జేయబడు చున్నది గాని, యింత వరకును ఫలితము గాన్పించక బోవుట ఆశాఢంగమునకు గారణమగుచున్నదని నివేదికమున చెలుపబడినది. త్వరలో నీకోర్కె సిద్ధించునాక లేదని గూడ వ్యక్తపరుపబడినది. కలరా సంవత్సరమందు నేడు మానములు చెలరేగి, 78 మందిని మృత్యు వాతకు లోను జేసినదనియు, స్థానిక వ్యాధిచే 117 మంది మరణించిరినియుచెలియుచున్నది. కట్టణ పారిశుధ్యమునకు మురుగునీరు వెలువలికి పోవుట ముఖ్యావసరము. వర్షపునీరు బైటికి బోవుటకు మాత్రము డి. పి. డబ్ల్యు శాఖవారు కాలువ దీయుచున్నారుట. ఈ సమస్య నిర్వహణను ప్రతి మ్యునిసిపలు సంఘము యొక్క పారిశుధ్యశతకు యవసర మగుచున్నది. తగిన ధన సహాయ మిందుకు గావించుటకు ప్రభుత్వ

మువారు పూనుకొనవలెను. వైద్యాలయము జనాకర్షకముగనున్నటుల గాన్పించుచున్నది. ఔషధసేవ కైకొనుచున్న రోగులసంఖ్య వృద్ధియగుచున్నది. మ్యునిసిపలు సంఘమువారు ఆంధ్రజాతీయకళాశాలకు రు 500 ల నొసగుటయు, మరియొక విద్యాదాన సంఘమునకు రు 150 లొసగుటయు, వారి విద్యాభిమానమును దేటపరచుచున్నది. ఎరుకలసంఘపు సెటిల్ మెంటు నేర్పరుచుటకు త్వరలో నివేదిక ముపవలసినదని, ప్రభుత్వమువారు కలెక్టరు గారిని గోరుచున్నారు.

ఆంధ్ర నైసికనివహము

వంగదేశీయులు, మహారాష్ట్రీలు, పంజాబుదేశీయులు, ప్రత్యేక నైసిక నివహముల నేర్పాటుగావింపుచుండ, ఆంధ్రులు తమ ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము సార్థకపరచికొనుట కట్టి ప్రయత్నముల గావింపకుండుట శోచనీయము. ఇట్టి ప్రయత్నముల నిరంతరము సలుపుటచేతనే, ఆంధ్రులలోని యంతఃకర్తులు వికసించి, ఆంధ్రుల ప్రతిభ హెచ్చుగుట కవకాశము లేర్పడును. ఈ విషయమై చెన్నరాజధానియందలి యాంధ్రులు మిన్నకుండినను, బొంబాయి రాజధానియందలి యాంధ్రులు సంచలనము జూపుట యభివృద్ధి సూచకము. ఆంధ్రనైసికనివహము నొకదాని నెర్పటచి, భారతీయ నైస్యమునకు జేర్చుటకు, దృఢ ప్రయత్నములు గావింపబడుచున్నవని, బెల్గాము నుండి యం. లింగయ్యబాయడగారు చెబుచున్నారు. వారి ప్రకటనము, నిక్కార్తముచే సామ్రాజ్యమునకు సాయ మొనర్చుటయే గాక, ఆంధ్రసంఘమునకు గూడ మహాపాకారము గావించుటకు విలగునని చెబుపబడినది. నైస్యమున రానురాను ఆంధ్రులసంఖ్య క్షీణతచెందుచున్నదనియు, ఆంధ్రుల సాహసప్రతిభలకు కళింక మాపాదించినదనియు, రానురాను శౌర్యప్రతాపములు ఆంధ్రుల విడనాడిపోవునమో యని భయము గలుగుచున్నదనియు, ఇట్టి దుర్భితి రాజున్న సంతతివారికి నవ్వదాయకమనియు ప్రకటనమున చెబుపబడినది. మహాస్థ, బేరామలు, భండారీలు మొదలగు యంత్యజాతులు నైస్యమున జేరి తమ శౌర్యము జూపుచుండగా, ఆంధ్రులు వెనుకంజవేయుట అవమానకరమని హెచ్చరింపబడింది. "తెలుగుసంఘములోని నాయకులందరును, నీ మహాశత్రుత్వ సమయమున నైస్యములో జేరవలయునని తమకై వందల లేకుండ ఆంధ్రులకు ప్రోత్సాహము గలిగించవలయునని గోరుచున్నా" యని తైమ్మి ఆఫ్ ఇండియాపత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఆంధ్రదేశములోని యాంధ్రయువకు లీ పటాలకున జేరి తమ దేశమునకును, సామ్రాజ్యమునకును గౌరవము చేచ్చెదరు గాక!

ఆంధ్ర డి. సి. యస్.

నిన్నటి పత్రికలో డి. సి. యస్. పరిశోధనీయుల ప్రకటించియుంటిమి. అందులో రూపెను అనువాదము, పెద్దాచల సత్యనారాయణ రావను వారును పరిశోధనాత్మకముగ సంగీకరింపబడినది చెలిపియుంటిమి. ఇందలియర్థ మేమన, ప్రభుత్వ ప్రకటనానుసారముగ ఈ విద్యాధులు తమవయస్సుగూర్చియు, బాలినిగూర్చియు సర్టిఫికేట్లలనింకను గడుబాటలేదని 21-వ తేదీ సెప్టెంబరు "ఇండియా" పత్రిక చెబుచున్నది. నీటిని గనుపట్టె యెవరి, ఆంధ్ర డి. సి. యస్. యొక రీతివత్సరమున వెలువడుదురు.

విరోధామహాసంగ్రామము

యుద్ధమంత్రవర్గము మార్పులు హాయిగుగారి నభినందించుట.

(౦)
పేరిసులోమిత్రమండలి సభ ప్రారంభమగుట.

కొలువగుగారు బల్లెయ్యాకు విచ్చేసిన కారణము

(౦)
(రైతుల పక్షాన్ని)

ఇంగ్లండు

వైమానికసంఘము.

లండను, అక్టోబరు 16.—ప్రజలనుండిరమున బోనర్ల గారిట్లు చెప్పిరి. వైమానికమంత్రవర్గము వెలకొల్పట కింతలో నేర్పట్టులు గావింపబడును. ఈలోన జనరలు స్పట్టుగారు వైమానిక సేనసంతయు పరిక్షించుచుందురు.

లండను, అక్టోబరు 16:— నేటి సాయంకాలపు ప్రకటనచుందు మూలపాఠాగారిట్లు ప్రచురించిరి. బుల్లికోయన కీకాన్య మూలను విరివిగా వర్ణములు విజయవంతములగు దాడుల నొనరించినవి. ఈ ప్రస్తుతేడను రెయిల్వే సమీపమునందు, రాత్రిసమయమునశత్రులు తీవ్రముగ ఫిరంగియుద్ధమునొనరించిరి.

తేయాకు.

లండను, అక్టోబరు 16:— నిన్నటి ఉదయము 8245 బంగేలుమాత్రమే వేలమునకు వచ్చెను. బజారు ధరలు చాల ప్రేయముగ నుండెను. అనేకమంది తేయాకును గొనకచ్చిరి. లింగుపూజనందుండు తేయాకు సమృద్ధిలో ధరలయందు కొంచెము హెచ్చుతక్కుములు గలిగెను. మదిరి డబ్బాయి కొంచెము ఈ ధేదము గలిగెను. “డి” తరగతి తేయాకు చాల తేనెదన ఈ ధేదము గలిగెను. “డి” తరగతి తేయాకు చాల నీచమైనదిగ వేలముమూలమున తెలియవచ్చెను. ధరలు పానకు రెండు పెన్నులు మొదలు 6 పెన్నుల వరకును చాక చేయబడెను.

లండను, అక్టోబరు 16:—లిమరుపూలు దూదిని ధారముగ తేయవారు వెంటవెంటనే విశేషసామగ్రిని తీయచు వచ్చిరి. ఓట్లము జిల్లానుండు త్వరలో పని ప్రారంభింపబడునని బజారులో ననుకొనుచున్నారు.

లండను, అక్టోబరు 16:— శత్రువులలో నెవ్వరును బ్రిటిషు లిమరులను సుంచుకొనగూడదను ఓట్లు మూడవపర్యాయము చదువబడియెను.

కావలి దళముల చర్య.

లండను, అక్టోబరు 17:— బ్రిటిషువారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు.— యుద్ధరంగమున మా కానలిదళములు చాల చురుకుగ పని చేయుచున్నవి. వారు కొంతమంది శత్రువైనికులను బంపిలను గావించిరి. ఆనోన్య ఫిరంగియుద్ధము చాల తీవ్రముగ నుండెను. వాతావరణము కొంచెము బాగుగ నుండుటవలన మేము మా ఫిరంగుల ప్రతి యుద్ధమును విజయవంతముగ నిర్వహించితిమి. రూక్మప్ర ప్రాంతమునందలి శత్రుకందక పంపుల మీద నిన్నటి రాత్రి సౌకుమిల్లండు పై నికులు బాంబులవేసి అనేక మందిని చంపిరి. తెన్నన కుత్తర తటమున మరెయొక వైమానికపు దాడి సజపబడియెను. దాని వలన మాకు కొంతమంది జర్మను వైనికులు పట్టు వడిరి. నేటి యుదయము వెండలికడనే శత్రువులు ఆచెవిల్లికి వైయలిభాగమున దాడి సజపగా మా ఫిరంగిదళములు వారిని లిరిమివైదినవి. మావిమానములు నిన్నటిదినము చాల క్రిందికి దిగి శత్రుపదాతిదళముల మీద మరఫిరంగుల నుపయోగించినవి. మరియు కోట్టొయినదనండు మందుకోట్టొమిదను, మరియు ప్రదేశముల మీదను వారు రెండుటన్నుల బాంబులను వేసిరి. మేము శత్రువిమానముల వైదింజిని నేల గూల్చితిమి. మా విమానములు మాకు కనిపించుచున్నవి.

ఫ్రేగ్రోలు, అక్టోబరు 17:—బి 23 వ సంఖ్యగల నిష్పంధిత జర్మను జలాంతగ్రామ ఉద్యోగస్థులు ఆల్బాన్డి హెసరిసు న కంపిచేయఁడిరి. కొన్ని నౌక తిప్ప దా జలాంతగ్రామిని రక్షించుచున్నవి.

దళముల కభినందనము లర్పించుట

లండను, అక్టోబరు 16:— భూమిమీదను సముద్రము మీదను వైనిక నావికాదళములు జూపిన యసమాన ధైర్యమునకును భక్తికిని కృతజ్ఞతా సూచకముగ నభినందనముల నర్పింపవలయునని దొరతనమువారు ఉభయ మందిరముల (పార్లమెంటు) వారిని గోర నాలోచించుచున్నారని తెలియుచున్నది. యుద్ధము నొనరించుచున్న వారలకు దేశ మెంతకృతజ్ఞురాలుగ నుండవలయునదియు వెలుపు టావశ్యకమని మెట్టు మినిష్టరునందు వ్యాపించిన కోర్కెనుబట్టి యిట్టి ప్రయత్నము జరుగనున్న దని తెలియుచున్నది. నిన్నటిదినము లండను నగరమునందలి కార్మికనాయకుల లండనును ఒకసభ గావించి వర్తక సంఘసభ్యులందును, తక్కినవారియందును మరణించినట్టియు, దెబ్బలుతగిలినట్టియు వైనికుల గౌరవనూచకముగ లండనునగరమునందు “జాతీయ కార్మికాసంస్థాపనము” (నేషనలులేబరు ఇన్స్టిట్యూటు) “పేటిసెంక మందిరమును నిర్మింపవలసినదని-ఆయాసంఘ సభ్యులందఱిని గోరుటకొక తీర్మానముజేసిరి.

లండను, అక్టోబరు 17:— స్వేచ్ఛా ఋణ మిప్పటికి నుమారుగ లక్షకొట్ల ధోలరులయ్యెను.

లండను, అక్టోబరు 17:— నావికాధికారు లిట్లు తెలియజరుచుచున్నారు. సోమవారము నాటి రాత్రి నౌకావిమానములు బ్రూడిను నౌకాశ్రయముమీద ననేక టన్నుల బాంబులను వేసిరి. మంగళవారమునాడు మాకావలి యుద్ధ విమానము తేరెను. సమీపమున శత్రువిమానము నొక దాని నేలగులద్రొసెను. మందుకొనుచు నదిక్రింద పడెను. మా విమానములు సురక్షితముగ మరలినవి.

వైనికులకు సెలవు.

లండను, అక్టోబరు 17:—ప్రజల మందిరమున మెక్సర్సును గాకిట్లు చెప్పిరి. దూరప్రదేశములలో యుద్ధము నొనరించుచున్న సర్వసేనానుల కడకు సాధ్యమైనంతవిరివిగ సెలవుల నీయవలసినదని చెప్పుచు ప్రతినిధుల సంవలయునని డెర్బీ ప్రభువుగారు ఏర్పాటులను జేయుచున్నారు. కాని సామగ్రి నడపుటలో నిందువలన చాల చిక్కు రాగలదు.

ప్రాన్సు

డొకకర్కుమీద బాంబులను వేయుట.

లండను, అక్టోబరు 16:— పరాసువారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు.— ఏయిసిరంగమున ఆనోన్యఫిరంగియుద్ధ మంత తీవ్రముగ లేదు. మ్యాజునది ఎడమభాగమున 804 వ కిభరమున కుత్తరతటమునందు శత్రువులు మామీడికెత్తిరాగా మేము వారిని తరిమివైచితిమి. మ్యాజునది కుడిభాగమున మఖ్యముగ బాయిడెకారీర్సు కుత్తరమున ఫిరంగి యుద్ధము చాలతీవ్రముగ నున్నది. జర్మనువైమానికదళములు నిన్నరాత్రి డొకకర్కుమీద బాంబులువేసిరి. ఎన్నరికిని దెబ్బలు తగులలేదు. ఎట్టి నష్టము గూడ కలుగలేదు.

ప్లాండర్సుయుద్ధము.

లండను, అక్టోబరు 16:—వార్తాసంఘమువారిట్లు ప్రచురించుచున్నారు.—లాండుబార్నిగారు డగ్లసు హేగుగారి కీ క్రింది సందేశము నంపిరి:—

జూలై 31 వ తేదీనుండియు ప్లాండర్సునందు తీవ్రముగ జరుగుచున్న గొప్ప యుద్ధమునందు మీరు వడసినవిజయములకు యుద్ధమంత్రవర్గమువారు మిమ్ములను మీ వైనికులను అభినందింప వేడ్కపడుచున్నారు. అన్నియు శత్రువులకే అనుకూలముగనున్న ప్రదేశమునుండి యుద్ధము నారంభించి, వాయు భారము అనుకూలముగ లేకుండినను మీరును, మీ వైనికులును, ధైర్యముతోడను నేర్పుతోడను, పట్టుదలతోడను శత్రువుల నిరంతరము వెనుకకు దరుముచు వచ్చిరి. అట్లు చేయుట మీ మీరు సామ్రాజ్యమునందలి జనులందఱి కృతజ్ఞతకును పాత్రులగుటయే కాక శత్రువుల కెంతేయ భయముప

గలిగించుచున్నారు. మీ నాయకత్వమునందును, మీ వైనికుల భక్తివిశ్వాసములందును, నా కంటేనియు నత్యుక్తమున్నదని నేను మరల మీకు స్వయముగ విన్నవించ గోరుచున్నాను.

లండను, అక్టోబరు 17:— బహుభాగరూకతో గా వింపబడిన మదింపుతెక్కలను బట్టి ఇటీవల ప్లాండర్సులో జరిగిన యుద్ధమునందు జర్మనులకు బ్రిటిషువారికంటె నాలుగంతలలో మూడింత తెక్కుడు నష్టముగలిగెనని రైటరుగారికి తెలియవచ్చెను.

ప్లాండర్సు; బ్రిటిషువారి చాకచక్రము.

లండను, అక్టోబరు 15:—రణరంగమున నేన్న విశేషిరీడుగను హేగుగా రెప్పుడు పాశ్చేందెయి లీని పట్టుకొన నెంచినదియు తెలియదని యొప్పుకొనుచు తక్కిన సంగతులను గూర్చి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—సోమయుద్ధ మును కొనుసంతటికంటె తక్కువకాలముననే యిప్పుడు పూర్తియైనది. లీసార్సు అక్టోబరు 1 వ తేదీని కాలి మడమబంటిలోతు బురదగా నుండునప్పుడు పట్టుకొనబడెను. ఆనంతరము బ్యూమాంటు హేజెలు విజయము గలిగెను. ఇది తొలుతటి దానికంటె నెక్కుడు ఉన్నత ప్రదేశమునందున్నది. క్రిందటి అక్టోబరు నెలలో ఏకరును పట్టుకొననప్పుడు స్థితిగతులెట్లుండెనో అంతకంటె నిప్పు డవి మరింత సందర్భముగ నున్నవి.

విశేషిరీ యీ క్రింది సంగతులను గూడ తెలియజరుచుచున్నాడు. వైనికులలో తిరుగుబాటు ప్రబలిన దనుసంగతి ఫ్రైడింగ పట్టువడిన ఉద్యోగస్థులకు బాగుగ తెలియను. ఇట్టి తిరుస్కారోత్సాహము వైస్యమునం దంతట ప్రబలియున్న దనియు, వైనికులు విశేషముగ నధికారులను ధిక్కరించుచున్నారనియు, వారు చెప్పుచున్నారు. ఒక డీక్రింది సంగతి నొప్పుకొనుచున్నాడు. అధికారులు వైనికులతో మాట్లాడ వెఱచుచున్నారు. మాట్లాడిన వారెక్కడ తమ్ము తుపాకులతో గాల్పెదరో యని వారి భయము. మరియు యధికారి తనకు దెబ్బ తగులగా తాను క్రిందపడి యుండెననియు, తల్పల మాయువారలు తనను గొంపోవ నెల్లండు రినియచెప్పెను.

అంతర్జాతీయసభ ప్రారంభమగుట.

పార్సిసు, అక్టోబరు 17:—అంతర్జాతీయ సభప్రారంభమయ్యెను. ముట్టడికి సహాయ కార్యదర్శిగ నియమింపబడిన ఎం. పెటిన్ గారు మిత్రమండలి వారందఱును గలసి శత్రువులికమీద తమవ్యాపారములు, వ్యవస్థాపనములు మొదలగు వాని మరల భద్రము (ఇన్శూరు) చేయించుకొనకూడదని శాసింపవలయుననియు, పరాసు దొరతనము వారలు కాసనము నప్పుడే ప్రవేశపెట్టెరనియు చెప్పిరి.

పార్సిసు, అక్టోబరు 17:— జర్మనీవారు ప్రత్యేకముగ ప్రాన్సుతో సంధిజేసి కొనున్నారను సంగతినిగూర్చి ఫేబరు వారు రహస్యముగ నొకసభను గావించి చివరకు నేకగ్రీకుముగ దొరతనమువారి యందు తమకు సంపూర్ణముగ విశ్వాసమున్నదని తీర్మానించిరి.

రుష్యా

జర్మనునావికావర్గము.

లండను, అక్టోబరు 16:— రుష్యావారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. సోయిలాసంఘన కావల జర్మనుల భయంకరయుద్ధ నౌక యొకటి రుష్యాకావలిదళముమీద బాంబులవేసెను. అందువలన “గ్రోమ”ను యుద్ధనౌకకు చాలానష్టము కలిగెను. పిమ్మట ఇటీవల తయారుచేయబడిన క్రొత్తమాదిరి జర్మను యుద్ధనౌకలు 12 సోయిల్నుండున బొచ్చి మానావికాదళము నెదిరించినవి. “గ్రోమ” నౌక తుపాకులపేలులందఱిని దానికగ్గి ముట్టించి వారు దానినీటముంచిరి. అయిన నౌకలోనివారనే కమంది సంగక్షింపబడిరి. మేము శత్రువుల యుద్ధనౌకను మంచివేసితిమి ఇంతలో మాయుద్ధనౌకలు సమీపించుటనుజూచి శత్రువులు వెనుకకు మరలిరి. ఆయా నౌకలలోని నావికులు మంచిబాగుగ యుద్ధము నొనరించిరి మానావికాధికారి తెలియజేయుచున్నాడు. ఈ సమరమున జూచిన యతడు శత్రునౌకలు రెండు ముంచివేయబడినవనియు రెండింటికి దెబ్బలుతగిలిన వనియు జెప్పుచున్నాడు. శత్రుల సహాయార్థమును క్రొత్తదళము లంపబడెను. ఓయిసరలు ద్వీపమున శత్రువులు విశేష విజయము నొందుచున్నారు. రీగా సముద్రభాగాముఖము నా

రింగియన్లు కలెక్షన్లను కింగ్ డిం ఆర్డర్లు బట్టకొనవలయునని వారు ప్రకటించుచున్నారు.

ఆంధ్రము, ఆక్టోబరు 14:—జనరలు పవర్స గారు వార్షిక ఆర్థిక పు గారు వార్షిక పుగారు నియమింపబడిరి. భూకామందు వారు ఆర్థిక పుగారు పోలండు లీజెన్సి కొన్ని లునందు నియోగింపబడిరి.

ఒడెస్సా, ఆక్టోబరు 17:—సైనిక మండలము నందలి అధికార వర్గమువారిని పట్టుచున్నట్లు కుట్రలు పన్నుచున్నారని సేరాకోపణమున ననేకమంది ఉద్యోగస్థులు అరెస్టు చేయబడిరి.

ఇటలీ

ఆస్ట్రియా నౌకాదళము.

రోము, ఆక్టోబరు 17:—నమ్మదగిన వారి యాధారము వైని “గియోర్నేలు ఇటాలియా” పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. ఆహారసామగ్రి చాలవంతుటములమున గలిగిన అల్లరులవలనను, అధికారుల క్రూరదండనము వలనను, ఆస్ట్రియాను ఓడలలో పెక్కింటియును మిక్కిలి భయంకరములగు తిరుగుబాటులు విశేషముగ గలిగినదనియు, అనేకమంది ఘోరములగు బెబ్బలు తగిలి, రక్తప్రవాహములు పారినదనియు తెలియుచున్నది. జర్మను జలాంతర్గాములు రంకుకాధికారము చెలాయించుటవలన పోలవద్ద ఆస్ట్రియాను లకును జర్మను నావికులకును యుద్ధము జరిగెనని పత్రిక వ్రాయుచున్నది. సంరక్షకనౌక యొకటి ఇంతలో నచ్చటికివచ్చి నందున నాకలహము చల్లఁజేసెను. అనేకమంది జర్మను నావికులు చంపబడిరి. పిమ్మట నాజలాంతర్గాము లింకొక ప్రదేశమున కంపబడినవి. ఆస్ట్రియాను నౌకాదళమున నకాంతి విశేషముగ ప్రబలుచున్నది.

టర్కీ

లండను, ఆక్టోబరు 16:—కొనుజరుగారు కన్స్టాంటి నోపిలునకు వచ్చిరి. సుల్తానుగారును, యువరాజులును, పూర్వ చక్రవర్తియు, మరికొందఱు సుద్యోగులును వారిని సత్కరించిరి.

స్కెండినేవియను నావికులసభ

కోపను హేగను, ఆక్టోబరు 17:—స్కెండినేవియా యందలి నావికు లందఱి కసభను గావించి, అంతర్జాతీయ నావికాసంఘము సొకదాని నెలకొల్పుటకొరకు కింతలోనే అంతర్జాతీయ నావికాసమావేశము నొకదాని జరుప జూచుచున్నారు.

జర్మనీ

జర్మను సాంఘికవాదులు సంధినిగోరుట

ఆంధ్రము, ఆక్టోబరు 16:—రెయిచిప్టాగు సభయందలి సాంఘికవాదుల నాయకుడు ఎబెర్ట్ గారు పూర్ణబద్ధకర్త జరిగిన సాంఘికవాదుల సభ కధ్యక్షత వహించి అన్ని దేశములందు కార్మికులును త్వరలో యుద్ధము ముగియవలయునని గోరుచున్నారని చెప్పెను. వోట్లనుబట్టి నిర్ణయించిన ప్రజలలో నూటికి 90 గురు చొప్పున సంధిని గోరుదురని యతడు చెప్పెను. మైకేలుగారి యుద్యోగముతో జర్మనీయందలి పన్నుత దొరతన నిధాన పరితమొందగలదు.

హార్ ఫోర్టు యొక్క గుర్రునావికులలో గలిగిన తిరుగుబాటునుగూర్చి మాట్లాడుచు దొరతనమువారు దాని నణచివేయ జూచిన సెక్కుమారుగ 800 మంది జనులను చంపివేయవలసియుండు ననిరి. ప్రతిదినమును సైనికు లేవియో ఫిర్యాదుల జేయుచుందురు. ఈ సంగతుల నన్నిటిని పరిశోధించుటకు మేము ప్రత్యేకసంఘము నొకదాని నెలకొల్పితిమి.

జర్మను చారుడు పట్టువడుట.

న్యూయార్కు, ఆక్టోబరు 15:—సైనిక నావిక సమాచారమును చాటున చెలిసికొనవలయునను ఉద్దేశ్యముతో వచ్చెనని దక్షిణాదు అను నతడు పట్టుకొనబడెను. ఇది మారుపేరుగాని నిజమైన పేరు కా దని నమ్మబడుచున్నది. ఇత డిడిజరలో జర్మను జలాంతర్గాముల పెంబడించు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్ర నావికా సంఘ సభ్యుడుగా నుండెను. మరియు అట్లాంటికు సముద్రోద్యమ చాలకాలము నివసించి యుండెను. ఇత

డు జర్మను చారుడనియు, ఇతని పట్టుకొనుటవలన చాల లాభముండగలదనియు న్యాయశాఖవారు నమ్మచున్నారు.

“టెలిగ్రాఫు” పత్రికా సంపాదకుడు.

ఆంధ్రము, ఆక్టోబరు 15:—“టెలిగ్రాఫు” పత్రికా సంపాదకులు హేర్ ప్రోక్టరుగారు చిట్ట చివరకు విడచి పెట్టబడిరి. ఆరుమారులు విచారింప బడగా సెక్కుమారు మాత్రమే “అంతరాత్మయే లేనితొమ్మలగు జర్మను మిత్రులయో యుద్ధమున కంతటికి”ని కారకులని వర్ణించి “డచ్చివారి తటస్థి కత్త్యమునకు హానిగల్గించినటు లతనిమీద నేర మారోపింపబడియెను.

యథార్థమును దాచుట.

లండను, ఆక్టోబరు 17:—శత్రు దేశములందలి రాజనీతి జ్ఞులిచ్చు ఉపన్యాసముల నికమిదపూర్తిగ ప్రచురింపకొల్పి సంఘమువారు తెలియజేయునంత మాత్రమే ప్రకటించుటకు జర్మనీవార్తాపత్రిక లన్నియు ప్రకటించినవి.

“ప్రాంతభర్తరు జయితింగు” పత్రిక అందుల కియ్య కొనక పత్రికలకుగాని జనులకుగాని కొల్లంపముద్రము వారి యందు నమ్మకము లేనందునవారిట్లు చేసినప్రజలు విశేషముగ తటస్థదేశపు పత్రికల జరువ కుతూహలపడుదురు గాన నట్లు చేయకూడదని వ్రాయుచున్నది.

సాంఘిక ప్రజాప్రభుత్వకక్ష.

ఆంధ్రము, ఆక్టోబరు 17:—రెయిచిప్టాగు సభయందలి సాంఘిక ప్రజాప్రభుత్వకక్షవా రందఱొక సభను గావించిరి. ఆసమయమున హార్ ఫెర్ట్ గార్లు చెప్పిరి.—సభికుల సంఖ్య నాల్గిట మాడువంతులుగ తగ్గిపోవుచున్నది. ఇందుల కొక కారణ మనేకమంది సభ్యులు రణరంగమునకు పోవుట వీరు గాక 38 మండల సంస్థాపనలలో 6 ను, ఎన్నిక మండలములలో 5 ను, స్థానిక సంఘములలో 21 యును కక్షయందు పాల్గొనుట మానివేసినవి.

వైమానికపు దాడులు.

జ్యూరిచ్చి, ఆక్టోబరు 17:—దక్షిణ జర్మనీ దేశము మీద ముందు రాబోవు వైమానికావస్కందమును బట్టి శత్రు పత్రికల ధోరణి విశేషముగ మారిగది.

సంరక్షకపు సేర్పాటులేవియు చేయబడని పట్టణముల మీద దాడుల నొనరించిన ప్రజల పట్టుదల మరింత హెచ్చునే గాని ఇంచుకయు తగ్గ నేరదను సంగతి “మ్యూన్చేన్ పోస్టు” పత్రిక ఇప్పుడు గ్రహించినది. ఇట్టి భయంకర దారుణకృత్యము లింతటితో నాపివేయబడునని ఆ పత్రిక తన దృఢదృష్టికమును వెలిబుచ్చుచున్నది.

నన్నీని భయంకరమగు ముట్టడించుట.

లండను, ఆక్టోబరు 17:—పరానువారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—శత్రువిమానములు నన్నీని భయంకరముగ ముట్టడించినవి. పొరులు 10 మంది చంపివేయబడిరి. 40 గురకు బెబ్బలు తగిలెను. మంగళవారమునాడును, బుధవారమునాడును శత్రువిమానములు 5 నేల గూల్చబడియెను. వరి యిరువది విమానములు సాధ్యము తప్పి వారి పంపులలోనే కూలి నవి. వోల్ఫ్ స్పింగెనువద్ద నున్న సైనిక సంస్థాపనలమీదను, ఢియోన్విల్లివద్దను, మెజేయిసుగిరీగిలీను కొట్టికర్తను, మెల్ట్ జోస్టీనవద్దను ఉన్న రెయిల్వేస్టేషనులమీదను, హాగ్లోడా డీ, రోంబోలిలవద్దనుండు కర్మాగారములమీదను మా విమానములు విశేషముగ బొంబులను వేసినవి.

కెనడా

ఒట్టవా, ఆక్టోబరు 16:—పూర్వము నౌకా మంత్రిగ నుండిన జె. హేజెనుగారు క్రొత్తగా నిర్మింపబడిన “కేనేడి యను పెర్మనెంటు కమిషనరు” పదవికి నియోగింపబడిరి. అచట నతడు బ్రిటిషు రాయబారితో గలసియుండును. కెనడాకును, అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములకును గల వర్తక వ్యాపారములు విశేషముగ పెరుగుటవలనను, ముఖ్యముగ యుద్ధారంభమునుండి మరింత యధికముగ పెరుగుటవలనను ఈ పదవిని క్రొత్తగా నిర్మింపవలసి వచ్చెను.

వాషింగ్టను, ఆక్టోబరు 17:—జపాను పాల్గొమెంటు వారంపిన అయిదుగురు సభ్యులు సందేశసంఘము. కాంగ్రెసు సభ్యులు జూచు నిమిత్తము గడిచట కేటెంచిరి.

అమెరికా

విల్సనుగారిమనవి.

న్యూయార్కు, ఆక్టోబరు 16:—ప్లేట్యూంకీలు, (ట్రస్టుకంపెనీలు మొదలగువానిలో నిడివరకు “వైడరలు 82 ర్వ బోర్డు” నందు జేరనివారందఱు వెంటనేదానియందు చేసిరి. బంగారునిధిని నెలకొల్పుటకు దేశమునకు తమచేతనైన సహాయమును చేసెదరు గాక యని విల్సను గారు ఆయా కంపెనీలవారిని గోరిరి. ఇప్పుటి కట్టి భ్యాంకులు 8 వేలును కంపెనీలు 9 వేల నున్నవి వాటియందు 12 లక్షలకొట్ల డాలరులును, 16 లక్షల కొట్ల డాలరులున్నవి. ఇకన్నియు రాష్ట్రము యొక్క పద్ధతులబట్టి నడచుకొనవలయును ఈసనమంతయు వై సంఘము వారి యధికారమున నున్న చొగుండగలదని విల్సనుగారి అభిప్రాయము. “దొరతనమువారు తమ వ్యయముల భరించుకొనుదు, మిత్రమండలివారికి తగిన ధన సహాయము నొసగుచునుండు సామర్థ్యమును బట్టియే యుద్ధ మెన్ని దినములలో నంత మొందవలయుననియు చెలియగలదు.” అని వారు చెప్పిరి.

జర్మనీ సరఫరాల తొలగించుట.

వాషింగ్టను, ఆక్టోబరు 14:—జర్మనీ కట్టి సరఫరాలను బోకుండుటకు చాలక తక్కువ జూచునిమిత్తము యుద్ధవర్తకసంఘమువారు నావికాధికారులతో సొక యొడంబడికను జేసికొనిరి. నావికాధికారులందఱు యొడంబడిక వ్రతమున సంతకమును చేయవలయును. మరియు తాము గొనిపోవుచున్న సామగ్రిని క్రమముగగాని అక్రమముగగాని జర్మనీకి బోనియవలయు, జర్మను మిత్రులకుగూడ బోనియ వలయు, తమ సామగ్రి నెట్లబోదెదెంపుదురో ఆప్రదేశమునందలి ఆమెరికా న్యాయాధికారులునుమతి లభిశములమున బడయునంత వరకు ఆవస్తువుల సమృద్ధి చేయవలయుపూచీపడవలయును.

పశుశాల దగ్ధమగుట.

కాన్సాసు నగరము, ఆక్టోబరు 15:—నగరమునందలి పశుశాలలో సగముకంటె సధికముగ పశుశూన్యైతియై నవి. ఈ దేశమునం దంతట పశువులకు నీయదీయి రెండవ ప్రధానపశువుగా భావింపబడుచున్నది. వేలకొలది పశువులు దగ్ధములైనవి. అగ్ని యెట్లు పుట్టిడియు నింకను తెలియరాలేదు.

సింలా

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త.

సిన్హ, ఆక్టోబరు 17:—16 న తేదీని హిందూదేశయంత్రగా రీ క్రింది తెలిపివార్తను రాజప్రతినిధిగారి కంపిరి. పశ్చిమరంగమున వాయుభార మేమియు బాగులేదు. అయినను ఈప్రము చాలన్న రెయిల్వే, హోటాలుల వనములకు మధ్యనుండు ప్రదేశమును బ్రిటిషువారు పరలనెదిరించిరి. అనేక సంరక్షకప్రదేశములను, బలవత్తములుగ జేసికొనబడిన స్థలములను, వనములను, సైనికులకు నంటి సొకేటొ సమకూర్చిన ప్రదేశములను, అనేకమంది శత్రుసైన్యములను బ్రిటిషువారు విజయవంతముగ బట్టుకొనగలిగిరి. రంగమునందలి మరి కొన్ని ప్రదేశములమీద గూడ బ్రిటిషువారు విజయవంతముగ దాడుల నొనరించిరి.

వరాకురంగమున ఫిరంగియుద్ధము తీవ్రముగ జరిగెను. జర్మను దళములు కొనిదాడుల నొనరింప ప్రయత్నించినవి.

ఇటలీరంగమున తీవ్రమగు పదాతిసైన్యయుద్ధములు జరిగినవి. ఇటలీ నావికాదళమువారు ఏడియూటికు సముద్రమునందున్న శత్రుల విధ్వంసక నావలమీద బొంబులను వేసిరి. జర్మనులు చిట్టచివరకు వైగా సముద్రకాళలో వైవికనావికాదళముల రెంటిని, జంటగాజేర్చి యుద్ధము నొనరించిరి. నావికాదళమున తిరుగుబాటు ప్రారంభ మగుటచే వైగాపతన మవును జరుగవలసిన యుద్ధము ఇప్పుడు జరిగెను. వైగాముఖమునం దన్న ఓటు సేబుద్విషమును వా రెదిరించిరి. ఆదళము నందు 8 “డ్రెకునాలు” లును, 12 చిన్న “క్రాయిజరులును” 40 “టార్పెడో” పడవలును, 30 మందుగుండు నౌకలును ఉన్నవని యవ్య నావిక పంపులి మదింపు చేసెను. ఈ నౌకాదళమునకు తగినన్ని “ట్రాన్సుపోర్టు” నౌక లుండెను. తేవు పట్టణమును విశేషకాలమువరకును భయంకరముగ ముట్టడించిన పిమ్మట నవి అనేకప్రదేశములందు తేవులో దిగినవి. మొదట నవి నిలువదగిన స్థలము నాక్రమించినవి. అంతరము మరికొన్ని దినములువచ్చి మరికొంత ప్రదేశము నాక్రమించినవి. ఆస్ట్రియాకు ప్రధాననగరముగ నున్న ఆగ్నెజుబర్గ పట్టణము పట్టువడియెను. జర్మను నావలును, టార్పెడో పడవలును బలవంతమున “ఛానలు” లో ప్రవేశింపజూచినవి. ఆస్ట్రియా వాక్రమించుకొనుటవలన జర్మనులకు వైగా సముద్రకాళను పరిపూర్ణాధికారము గలిగినది. కాని ఇక్కార్యము చాల అలస్యముగ జరిగినది. ఇంతలోనే యది మందుచే గప్పుబడి పోవగలదు.

జర్మనులు విమానముల మీదనుండి అమాముకులగులాటి జ్ఞ సేరులమీద విశేషముగ బొంబుల వేయుచున్నారు. వారియవ మరణింకులనుగూడ ప్రయోగించుచున్నారు.

వృత్తాంతములు

అగ్ని సెంటుమ్యూగారు:—వీరు సిన్హానుండి కాశీ నగరమునకు వెళ్లిరి.

న్యాయ సుబ్బారావు పంతులుగారు:—కీరపుడు అలహాబాదులో నున్నారు.

దీర్ఘిణ్డియా సంఘమువారు:—మీరుగూడ ఇండియా మంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి పంప నిశ్చయించిరి.

కైక్యూగారు:—వీరు పరివారముగ నేను సిన్హానుండి బయలు దేరెదరు.

నైజాముగారు "అవరడే ఘంతు" నకు రాజసోమకుడుగ నుండ నంగీకరించి లక్ష రూపాయల విరాళము నొసగిరి.

రెవెన్యూ గృహమంత్రి:—తెంగుళూరులో జరిగిన అటవీలను రెవెన్యూ గృహమంత్రి రు 7000 లు లభించినవి.

సంస్థానాధిపతుల సమావేశము:—శరీరాలోగ్యము సులభమైన కాశీమహారాజుగారి సమావేశమునకు రాలేదని తెలియుచున్నది.

స్నేహ:—ఈవాగ్ధి మైసూరు తెంగుళూరులో కనబడు నూచనలు గలవు. ఎరుకలుపడి చచ్చినవి. మైసూరులో నొక బ్రాహ్మణుడు (మునసు) చనిపోయెను.

గాంధీగారు:—వీరు గుజరాతి విద్యార్థులకు బ్రోజ్ లెక్చరి. ఆటనుండి నవంబరు నెల మొదటి వారమున చాపరా నకు వెళ్ళెదరు.

బొంబాయి పోస్టువాసులు:—16-వ తేదీ రాత్రి మరల రెండు గంటల సేపాలోచించిరి. గొల్ల వాచాగారు (సెన్సిటివ్) పోస్టుమాస్టరుగారితో మాట్లాడెదనయి ఆపర్యంసాను తేలు వరకు నాగదగునయి నిశ్చయించిరి.

దొంగతనము:—తెంగుళూరులో గుర్రముల తెచ్చేలాలో నుండి రెండుబండితోలు పట్టాలను ఒక గుర్రమును ఈ నెల 15-వ తేదీ రాత్రి ఎవరో ఎత్తుకొని పోయిరి.

ఇండియా సంఘము:—మాంట్రాగూగారు:—ఇండియా సంఘమువారు సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీగారి ఆధ్వర్యమున ఈ నెల 17 వ తేదీని సమావేశమై మాంట్రాగూగారిని సందర్శించి ప్రతినిధులను పంపుటకు తీర్మానించిరి. (తంతి.)

స్నేహ:—తెంగుళూరులో మరల స్నేహ కనపడినది. రివల్యూషనరులకు గూడ వ్యాపించినది. 10 ఏండ్లవయసు గల ఉల్లంఘియను బాలుర డివ్యాధిలను వైద్యశాలలో ఈ నెల 16-వ తేదీ ఉదయమున వ్రేలి నుంచెను. బరియద్ రాజేలలో నివార వైద్యశాలలో నున్నారు.

తప్పుసాక్ష్యము:—జాఫ్నాలో నొకడు తన భార్య నొసటివైపు కత్తితో పొడిచెనను అట్లు నిజము చెప్పిన తన భర్తకు కనకాక్షి విధింపబడునని వాదనతి తన భర్త తన్ను రాలితో కొట్టెనని వాద్యాల మిచ్చెను. అసత్యమగు వాద్యాల మిచ్చినందుల కమేటు రు 20 లు జూర్యువా చెల్లించినచో 4 వారములు కఠినశిక్ష విధింపబడెను.

సాంఘిక సభ:—సంయుక్త రాష్ట్రముల సాంఘిక సమావేశము నిన్నటిదినము సీతాపురములో జరిగెను. డాక్టరు ఎ.కె. ఎ.కె. ఓ. హైదారుగారు సభాధ్యక్షతను వహించిరి. అధ్యక్షులు గంభీరవన్యాసము గావించిరి. నిన్ను జాతుల సత్యవరముగ సద్ధరించు తెంతయు నాకళ్యకమని వారము తెలిపిరి.

బొంబాయి జవానుల సమ్మెకట్టు:—బొంబాయి పోస్టుజవానుల సమ్మెకట్టు వరల ప్రారంభమగునని ఈమధ్య భయము గలిగినది. ప్రతివాదని జీతములం దభివృద్ధి గలిగియు కొనుటకును, కట్టుకట్టిన రోజులకు సహితము జీతము పున్న కొనుటకును మరల సమ్మెకట్టుటకు వారాలలోచింపగా (మెరి డెన్సి) పోస్టుమాస్టరు లతోగూడ అట్టి తెలియకట్టుకవనిని జేసు వలదని వారికి బుద్ధిచెప్పిరి. ఓమట్టు వారు తమలో తామలో చించుకొని లోక గా రెల్లుచెప్పిన నట్లు నడచుకొనుట కంగీకరించిరి.

చక్రవర్తిగారి సందేశము.

సిన్హా, అక్టోబరు 16:—సేలము అడ్డరు ఆఫ్ సెంటు జూను, (బ్రిటిషురెడ్డు) గాని సామెటికాయంటు కమిటీలకు (బ్రిటిషు చక్రవర్తిగారి క్రిందిసందేశము సంపిరి. గతపండ్లెండు మాసములందును, ఇచ్చటను, పాండ్యనందును గూడ మహా దయాపూర్వక కృత్యములు బ్రిటిషురెడ్డుగారు, అడ్డరు ఆఫ్ సెంటు జూను సంఘముల సంయుక్త మహా పరిశ్రమలవలన విశేషముగ జరుగుచున్నవి. దూర ప్రదేశ మని భీతినిందక, కష్టములకు తావని అనూయనందక, ఆపదలకు పుట్టినిల్లని వెలసక ఈ సంఘములవారు బాధితుల బాధల నిర్వృత్తియందు కసామాన్యభక్తితో నా సంఘములందు జరిగిన స్త్రీపురుషులు కృషిచేయుచున్నారు. వెంటనే వలయు మందునామగ్నిని కూర్చుటయు, రోగులకు వసతుల సేవరచుటయు వారు పూనుకొనిన కార్యములలో నెల్ల చాల కష్టమై నది. మనదేశములో రోగులుగనున్న వారును, మనమిత్రమండలి వారి రోగులును ఈ సహాయమున కెంతయు కృతజ్ఞులుగ నుండురని నేనెఱుంగుదును. మీ నిధులకు సరళివృద్ధియులను ఇచ్చటి వారును, మన దేశముల వారును, దేశాంతరములందుండు వారును ప్రతివారము నిరంతరము తగిన సహాయము సేస రించెదరని నేను నమ్ముచున్నాను. అట్టి సహాయము లేనిది ఈ కష్టసమయమున యుద్ధసమయమున నిమృతకార్యము నెర చేరుట దుర్లభము. 18 వ తేదీని వసూలు చేయబడు నిధికి నేను సహాయమునందు 5000ల పానుల విరాళము సంపుట కెంతయు సంతసించుచున్నాను. ఈసంఘములవారి వివర కొన రించిన కృత్యములకు కృతజ్ఞతాపూర్వకముగ నాసంతోషమును వెల్లడించుటకు పదివేల పానులనైన నే నంప గోరుచున్నాను.

గజపతి నగరము విద్యార్థుల దళరా

వ్యాయామములు.

నిన్న (17-10-17) ఉదయమున 500 మంది విద్యార్థులు ను విద్యార్థి నులను నగర సరికిర్తనమున కావించిరి. జాతీయ శిక్షకులను బాలికల పాడిరి. దేవాలయములలో ప్రార్థనలు జరుపబడెను. చక్రవర్తిగారికి విజయము కలుగు గాక యను భ్యులు చెలగెను. సాయంకాలమున పాతలా మందిరమున సభ జరిగినది. 250 మంది బాలురు 25 గురు బాలికలును సభకు వచ్చిరి. పాట్లా యర్రయ్య శ్రీశ్రీగా రధ్యక్షతవహించిరి. మండేవారి భ్యులు చెలగినది. కొన్ని తీర్మానములు చేయబడినవి. అని నేను మాకు తంతివార్త వచ్చినది.

ప్రియవతి సేవక సమాజము:

చెన్నపురి కప్పుల పోలీస్ థియేటరు స్థాపించియుండు వై సమాజములో నేటి రోజున శ్రీమాన్ జగన్నాథ భాగవతులవారిచే ప్రారామంభారాని చరిత్రమును, శ్రీమద్రోజున అనగా శుక్ర వారము సాయంకాలము 6 గంటలకు బ్రహ్మశ్రీ కుంభకోణము గోపాలకృష్ణ భాగవతులవారిచే వర్ణనాకల్పాణము జరుపబడును.

ఇత్తడి బంగారపుని దావా చేయుట:

గత 12-వ తేదీని ఎన్. ఆర్. ఆచారి అను నాతడు జార్జి టవును బజారులో కొన్ని కప్పులను గొనుచుండ మహమ్మదుగల్లా (యనవదారి పోలీసుకనిస్తేబు) అనునతడు బంగారము నమ్మజూపెను. ఆచారిగా రనుమానించి బంగారమును సాపాటును పోలీసువారి కప్పగించెను. ఇత్తడి ముద్దకు బంగారు గిల్లు చేయుటదని పరిశ్రమ చేసెనని. జార్జి టవును పోలీసుకోర్టులో కేసుచేయగా ముద్దయు ఎవరెను యొకరిని దగాచేయు నుద్దేశముతోడ నిట్లు చేసి యుండలేదని చెప్పి మేజిస్ట్రేటుగా రా తని విడిచిపెట్టెడి.

United Provinces

The U. P. Social Conference.

SITAPUR, October 17. The eleventh session of the United Provinces Social Conference was held in the Conference pandal this noon. There was a large number of delegates including several Indian ladies Thakur Rampal Singh, Chairman of the Reception Committee welcomed the delegates in a brief speech after which Rai Bahadur Dr. M. N. Ohdedar of Lucknow was elected President. In the course of his address Dr. Ohdedar expressed regret at the deaths of Mr. Saradacharan Mitter of Bengal and Dr. Dadaboy Naoroji. He referred to the criticism levelled against the Indian community by Anglo-Indian journalists that they should improve their moral conditions before aspiring for a higher political status and observed: "Whilst admitting the partial truth of this accusation I beg to point out that no great improvement of any kind is possible in a people who have no voice in the Government of their own country and who are constantly made to feel that they are inferior to other people living in the same country. Our political subjection for a long time and the consequent sense of inferiority which comes in its train have robbed us of our independent judgment and have deprived us of our capacity to think out and act for ourselves. Even when we are ourselves anxious to make improvements in certain directions we are at times unable to achieve our object. He instanced Mr. Gokhale's Compulsory Education Bill and Mr. Basu's Civil Marriage Bill. He added that in spite of disadvantages there had been substantial progress in social matters some of

which he enumerated. Even the illiterate parents had begun to appreciate the advantages of education and the demand for more schools and colleges for boys was increasing daily. The demand for

Primary Education of Girls

was progressing. Indian ladies had begun to take deep interest in questions of national importance. There had been an appreciable increase in the marriageable age of boys and girls. Polygamy had become a thing of the past. The man marrying a second time during the life time of the first wife is looked down upon in the society. The number of widow marriages was steadily increasing. The evil custom of drinking at marriages and other social occasions had been entirely given up. The entertainment of guests by

Nautch Parties

had practically gone out of fashion. The question of sea voyage had been nearly solved. Caste prejudices were diminishing and intermingling had become more common. There had been several instances of inter-caste marriage between sub-castes. Singing of immoral songs on religious and social occasions was being suppressed. More attention was being paid to

Moral and Religious Education

of children. Rules regarding purdah system were daily getting lost. There was a general desire to put down the custom of demanding and receiving dowry. Dr. Ohdedar before concluding his address briefly dealt with questions of education of women and depressed classes.

The Resolutions.

Resolutions on early marriages, curtailment of extravagant expenses of marriage and other ceremonies, purdah system, education of women, widow marriage, foreign travel, depressed classes, temperance, social purity, establishment of district social leagues, amendment of Act of 3 of 1872 and removal of residences of prostitutes from within municipal limits were then adopted by the conference. Among the principal speakers were the Hon'ble Dr. Tej Bahadur Sapru, Messrs A. P. Sen, Bomanji, Rai Chandrika Prasad, (Ajmer) Sripral Singh, the Hon'ble Pundit Gokaranath Misra, Pundit Brijnarain Chakrabast, and Mr. Sherwani (Aligarh).

The Political Conference.

SITAPUR, October 17. At the U. P. Provincial Conference last night after a resolution on Public Service had been adopted, Pandit Hirdenath Kurzu of the Servants of India Society moved a resolution on education. There was a keen debate on the resolution. Babu Chaitrchari Lal moved an amendment that the clause urging extension of instruction through Vernaculars up to the Matriculation standard be deleted. The amendment was lost.

Next Conference Meets at Aligarh.

The next Conference was invited by delegates of seven different places. Saharanpur Aligarh, Banda Etawah, Nainital, Shahajahanpur and Napur. All sent invitations through their representatives. The invitation of Aligarh was finally accepted.

President's Concluding Speech.

The Hon'ble Pandit Gokaran Nath Misra in his concluding speech urged the delegates to continue propaganda work with greater vigour. He also made an appeal for funds to carry on propaganda work and there was a hearty response. Over Rs. 4000 were subscribed on the spot. With three cheers to His Majesty the King Emperor the conference dispersed at 9. P. M.

O. and R. Ry. Strike Ended.

History of Strike.

LUCKNOW, October 17. Owing to the energetic action of Mr. Holmes, Agent, O. and R. Ry., the strikers numbering 6,000 (not 10,000 as reported yesterday) resumed work this morning. Briefly the history of the strike is as follows:—At 6 A. M. the strike commenced at the Loco shops the men going out in a body and gathering on the maidan opposite the Charbagh Station. At 8 Mr. Gregson, Loco Superintendent, endeavoured to induce the men to resume work, but his efforts proved unavailing. Several strikers then proceeded to the carriage and wagon shops and succeeded in inducing the employees therein to join the strikers, who also succeeded in withdrawing the entire cooly staff and further attempted to withdraw the traffic cabin staff and line jamadars, who, however, refused to go out. Generally speaking the strikers behaved in orderly fashion, but at one time the situation appeared threatening. This was when about 300 strikers congregated near the station and tried to hold up the train service by making passionate appeals to the mental traffic staff. At about 12 o'clock Mr. Taylor Traffic Manager, accompanied by Mr. Mansur Ali, Assistant Traffic Manager, and Mr. De La Croix, Station Master, Charbagh Station, went over to the maidan opposite and spoke to the men who were asked to nominate a number of delegates to interview the Agent. The men, however, insisted on the Agent coming personally to them and giving them an undertaking in writing that their grievances would be remedied at once. Mr. De La Croix spoke to them for nearly two hours, reasoning with them and ultimately got them to appoint a delegation who waited on the Agent at about 3 P. M. This interview lasted till 6, and it is stated that the demands of the men have been generally conceded. At any rate the men appear to be satisfied and as said above resumed work this morning. The demand included the following:—25 per cent. increase in wages immediately and 10 per cent. annually till a maximum to be fixed by the authorities, be reached, the coolies to start from 6 annas to 8 annas per day, Indian apprentices from 8 annas to a rupee a day, mechanics and skilled workmen from one rupee to two rupees, Maistries from Rs. 2 to Rs. 6 and to be declared eligible for posts of foremen, 26 days full pay in the month, holidays or no holidays, for day workers, and free passes for all including coolies.

Mysore

BANGALORE, October 17.

As a result of assault at arms about Rs. 7000 were realized for distribution among Red Cross and Military charities.

There is every appearance of plague season having commenced in Mysore and Bangalore and dead rats being found in one or two places among the latest victims being an Anglo-Indian boy in Bangalore and a Brahmin Munsiff in Mysore.

THE GREAT WAR

War Cabinet's Congratulations to Marshal Haig

Inter-Allied Conference Opens in Paris

OBJECT OF KAISER'S VISIT TO BULGARIA

Dissatisfaction in Austrian Navy and German Army

[Reuter's Agency]

Great Britain

British Military Policy in Ireland.

Mr. Redmond's Motion Deploring It.

LONDON, October 17.

In the House of Commons Mr. Redmond has given notice of the following motion:—
"This House deplores the policy which has been pursued and is being pursued by the Irish Executive Government and Irish Military Authorities at a time when the highest interest of Ireland and the Empire demand the creation of an atmosphere favourable to the successful result of the deliberations of the Irish convention."

Vote of Thanks to the Forces.

Contemplated Government Resolution.

LONDON, October 17.

It is understood that Government contemplates asking both Houses of Parliament to pass vote of thanks to the forces for their gallantry and devotion on Land and Sea. This unprecedented step is in response to a keen desire at Westminster to acknowledge the Country's immeasurable debt to the fighting men. A meeting of Labour Leaders in London yesterday decided to recommend their constituents to erect a National Labour Institute in London in honour of the fallen and incapacitated Trade Unionists and other workers.

The Flanders' Battle.

War Cabinet's Message to Army.

LONDON, October 17.

The Press Bureau states that Mr. Lloyd George has sent the following message to F. M. Sir Douglas Haig:—
"The War Cabinet desire to congratulate you and the troops on the achievements of the armies in Flanders in the great battle raging since 31st July. Starting from positions in which every advantage rested with the enemy and hampered by most unfavourable weather, you and your men, nevertheless, have continuously driven back the enemy with skill, courage, and pertinacity, commanding the grateful admiration of the people of the Empire and filling the enemy with alarm. I desire to renew my personal assurance of confidence in your leadership and in the devotion of those you command."

Enemy-Holders of British Titles.

LONDON, October 17.

In the House of Commons the Bill depriving enemy-holders of British titles was read a third time.

Leave for Soldiers.

An Appeal to Grant Freely.

LONDON, October 17.

In the House of Commons Mr. Macpherson stated that Lord Derby was arranging to make special representation to all Commanders-in-Chief in the distant war zones in order that leave should be given as freely and as cheaply as possible. But there was extraordinary difficulty fairly to assess as far as transport was concerned, these cases.

France

Inter-Allied Conference Opened.

LONDON, October 17.

PARIS.—The Inter-Allied Conference has opened. M. Metin, Under Secretary for Blockade, urged the necessity for inter-allied action against the reinsurance of enemy enterprises and said that the French Government had initiated legislation on the subject.

Confidence in Government Voted.

LONDON, October 17.

PARIS.—The Chamber has unanimously voted confidence in the Government after a secret sitting which discussed an alleged German offer of a separate peace with France.

Russia

Officers Arrested.

LONDON, October 17.

ODESSA.—A number of officers have been arrested on a charge of planning the seizure of the General Staff of the military district.

Germany

Object of Kaiser's Visit to Sofia.

Attack on Salonika Contemplated.

LONDON, October 17.

AMSTERDAM.—An article from a well informed source in the "Weser Zeitung" indicates that one of objects of the Kaiser's visit to Sofia was to induce Bulgaria to attack General Sarrail. Salonika being promised as a reward if she were successful. The Paper states that Greece is expected shortly to declare war against Bulgaria whereupon the latter will bring 8,00,000 men against General Sarrail and leave 2,00,000 in Dabrudja.

Concealing the Truth.

Government's New Ruse.

LONDON, October 17.

German newspapers have decided in future not to print the speeches of enemy statesmen so fully, substituting Wolf Bureau's brief summary. The "Frankfurter Zeitung" protests that neither the Press nor the public have got unbounded confidence in Wolf's summary, which will make the public more anxious to read the neutral press.

The Social Democratic Party.

Great Reduction in Membership.

LONDON, October 17.

AMSTERDAM: At a meeting of the Social Democratic Party in the Reichstag, Herr Ebert stated that the number of members had decreased by seventy per cent, partly owing to members at the front, but six out of the thirty-eight district organisations, fifty-seven electoral districts, and twenty-one local unions had seceded.

Air Raids on Open Towns.

Effect on Citizens.

LONDON, October 17.

ZURICH.—In view of the forthcoming air offensive against Southern Germany, the changing tone of the enemy Press is typical of the bully. The "Muenchener Post" has now discovered that air raids on open towns have simply stiffened the determination of the people, and it expresses the fervent hope that this horrible slaughter of defenceless persons will cease forthwith.

Interned German Submarine.

LONDON, October 17.

FERROL.—The officers of the interned German submarine B. 23 have been removed to Alcala de Henares. Marines are now guarding the submarine in the arsenal.

America

542 MILLIONS STERLING.

Loaned to Allies up to Now.

By United States.

LONDON, October 17.

WASHINGTON.—Government has loaned to Britain a further five millions sterling, Russia ten millions, France four millions, and Belgium six hundred thousand making the total loaned to Allies to date 542 millions sterling.

The Liberty Loan.

LONDON, October 17.

The Government's offer of three-hundred million dollars certificates of indebtedness bearing interest at four percent has been heavily oversubscribed. The Liberty loan has reached approximately four billion dollars.

Japanese Mission.

LONDON, October 17.

WASHINGTON.—The Japanese Parliamentary Mission of five members have arrived here to study the procedure of the Congress.

Norway

Conference of Scandinavian Seamen.

LONDON, October 17.

COPENHAGEN.—A Conference of Scandinavian seamen has recommended the holding of an International Seamen's Conference at Copenhagen shortly, in order to form an International Seamen's Union.

TELEGRAMS.

Holland

Holland and Britain.

Coal Importing Arrangement Fails.

LONDON, October 17.

The proposed Anglo-Dutch arrangement, under which Holland was to import several hundred thousand tons of coal from Britain, and Britain in return was to receive a certain proportion of foodstuffs from Holland, has apparently broken down. The Dutch Minister of Agriculture states that the plan for requisitioning ships to bring coal from Britain has been abandoned, owing to Germany's inability to guarantee their safety, even if they bear distinguishing marks, because they might be mistaken for submarine traps.

Italy

Attempt to Divide Allies.

Italy will Stand by Allies.

LONDON, October 17.

ROME.—Speaking in the Chamber the Premier declared, that, until final and complete victory, Italy would remain indissolubly identified with the Allies. Italy was on her guard against enemy's devices to divide the Allies. A Socialist motion of no confidence in Government was defeated by 228 votes to 51. There were fifteen abstentions.

Austria

Austrian Navy Disaffected.

Sanguinary Fights between Austrians and Germans.

LONDON, October 17.

ROME.—The "GIORNALE D'ITALIA" states on reliable authority that several extremely serious mutinies, accompanied by scenes of terror and bloodshed, have occurred on several ships of the Austrian Navy, owing to food troubles and inhuman treatment by the officers. The paper says there was a sanguinary encounter at Pola between Austrians and the crews of a German U-Boat flotilla, owing to the tyranny of the latter. It was only subdued by the intervention of a naval patrol. A number of German sailors were killed and afterwards the U-Boats were ordered to another base. Disaffection in the Austrian navy is increasing in a threatening manner.

British Front

Patrol Activity: Reciprocal Cannonading

Successful Trench Raids.

LONDON, October 17.

A British communique says:—Our patrols were active on the battlefield and brought in a few prisoners. There was considerable reciprocal cannonading, the weather being clearer, and we carried out much effective counter-battery work. South-Midland troops raided trenches last night in the neighbourhood of Reux and inflicted casualties. Another raid north of Lens yielded us a few prisoners. Our fire, early this morning, repulsed a strong raiding party south-west of Acherville. Our aeroplanes yesterday machine-gunned infantry from low altitude and dropped two tons of bombs on a large dump at Courtrai and other targets. We brought down five machines; three of ours are missing.

Enemy and British Losses Compared.

LONDON, October 17.

Reuter learns that on the most careful estimates the German losses in recent battles in Flanders exceed the British losses by seventy-five per cent.

British Activity in Flanders.

A Comparison with the Somme.

Mutinous Spirit in the German Army.

ALLAHABAD, October 17.

LONDON, October 16th.—A correspondent at the front while confessing absolute ignorance as to whether Sir Douglas Haig proposes to grasp Passchendaele and the lower spurs beyond this season or winter on the present front, making those positions untenable by artillery fire, points out that the Somme advance really ended at an earlier date than the present one. Le Sars was taken on the 7th October in ankle deep mud. Only the triumph of Beaumont-Hamel which is on higher ground followed. The conditions are now worse than the Ancre was last October.

The correspondent mentions that officer prisoners are well aware of the naval mutiny and admit that a similar spirit exists in the army where cases of disrespect towards officers are numerous. One admits that they dared not speak to the men or they would have been shot. Another states that he was wounded and stretcher-bearers refused to carry him back, but insisted on surrendering taking him with them.—"Pioneer".

LONDON, October 17.

An Australian official correspondent telegraphs that Germans yesterday retired opposite a small portion of Australian front to the next spur on the high ground about a thousand yards back.

LONDON, October 17.

This afternoon's communique from Marshal Haig says there is nothing of interest to report.

Naval Aircraft's Action.

LONDON, October 17.

The Admiralty states that naval aircraft on Monday night dropped many tons of bombs on Bruges Dock. One of our fighter patrol on Tuesday brought down an enemy two-seater in the vicinity of Zeebrugge. The observer fell out and the machine fell in flames. All of our machines returned.

TELEGRAMS.

French Front

Enemy Aisne Raids Repulsed.

Lively Artillery Duel.

LONDON, October 17.

A French communique says:—After a lively bombardment, several enemy raids on the Aisne front, south of Courtenot, were repulsed. There was a lively artillery duel in the region of the Plateaux.

Nancy Violently Bombarded.

LONDON, October 17.

The French communique says:—Enemy aeroplanes violently bombarded Nancy and ten civilians were killed and forty injured, five enemy aeroplanes were destroyed on Tuesday and Wednesday and twenty others fell out of control into their own lines. Our aeroplanes heavily bombarded military establishments at Volklingen, railway stations at Thionville, Metziers-Les-Metz and Met-Zwospay, and factories at Hagondange and Rombach.

Russian Front

German Landing on Oesel Island.

Russian Force Cut Off. A Dreadnought Damaged.

LONDON, October 16.

The Russian wireless communique says:—Enemy pressed us back over the mole in the direction of Moon island interrupting land communications between Oesel and Moon. We have completely lost touch with our forces on the Oesel Island. An eye-witness reports that an enemy Dreadnought ran into the minefield on Friday. After an explosion the warship proceeded to the coast and her ultimate fate is unknown.

Russians Isolated.

LONDON, October 17.

A Wireless German official communique says:—We have gained possession of main the portion of Oesel Island. Russians isolated on Swiroe Peninsula are still desperately resisting. Only portions of the enemy on the east coast escaped in the direction of Moon.

The Bulgarians have ceded some villages to the English in Struma plain.

Salonika Front

Enemy Bands Repelled.

Near Lake Ochrida.

LONDON, October 17.

A French eastern communique says:—Artillery was active on the whole front especially north of Monastir. Our troops repelled detachments on the western bank of Lake Ochrida, which were attempting to land from barges.

The prisoners taken in the Lamondos are said to have reached one hundred and forty-three.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)
(BY WIRE.)

Simla

King-Emperor's Message. To Red Cross Societies.

SIMLA, October 16.

The following gracious message from H. M. the King Emperor to the Joint Committees of the order of St. John of Jerusalem and the British Red Cross Society has been received:—During the past twelve months I have had constant opportunity of witnessing afresh both at Home and in Flanders, the great work of mercy carried out by the united efforts of the British Red Cross, and the Order of St. John, in every theatre of the war regardless of distance, discomfort, or danger the task of alleviation, removal of pain and suffering and of ministering to those in need, performed with unparalleled devotion by men and women who have taken service under the Red Cross. The prompt and unsolicited provision of medical and general stores and comforts is an all important work and one of the main responsibilities undertaken by the Joint Committee in hospitals and convalescent homes, hospital trains, motor ambulances and launchers. Our sick and wounded as well as those of our Allies are, I know, indeed grateful for the aid and co-operation which the joint societies bring to the medical services of the armies, nor have the needs of our prisoners of war been forgotten. In allocation of your funds of I trust, therefore, that there will be no falling off generous financial support on the part of every one at Home and in the Dominions, overseas, without which this work cannot be maintained during the war. I have had great satisfaction in sending to the Joint Committee on the 20th October a donation of £5000 this year for 'Our Day' collection on the 18th. It is a pleasure to me to contribute ten thousand pounds to mark my appreciation of what has been achieved by the British Red Cross Society and the Order of St. John in the past and deep sense of the importance in continuing these achievements in the future.

(Sd.) George, R. I.

Delhi Indian Association. An Address to Mr. Montagu.

DELHI, October 18.

The Indian Association at Delhi has resolved that an address embodying the views of the Association relating to the welfare of India in general and Delhi Province in particular be presented to His Majesty's Secretary of State for India and His Excellency the Viceroy during the former's visit to India.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, October 17.

H. E. the Viceroy has received the following telegram, dated the 16th instant, from the Secretary of State for India:—

Extremely bad weather has prevailed on western front but the British again attacked in the area between Ypres-Roulers railway and Houthaulst Wood and succeeded in capturing a large number of defended localities, fortified farms and woods and concreted strong point and a number of prisoners. The British also successfully raided other portions of the front.

There has been artillery activity on the French front and attempted raids by German detachments.

Lively local infantry actions have taken place on the Italian front and the Italian aircraft have bombed enemy destroyers in the Adriatic. The Germans have at length made the combined naval and military attack in the Gulf of Riga which had been delayed since the capture of Riga by mutiny in the fleet. They attacked the island of Oesel at the mouth of the gulf with a force estimated by the Russian Minister of Marine at eight dreadnoughts, a dozen light cruisers, 40 torpedo boats and 30 mine sweepers. The fleet was accompanied by transports and after successfully bombarding the port threw landing forces ashore at several points. They won foothold which was rapidly extended. More troops were then landed and more ground won. Arensburg capital of the island was captured. The German naval and aerial forces energetically supported the land operations and in south squadron the enemy torpedo boats and trawlers attempted a forced entrance into the channel. The capture of the island practically gives German command the Gulf of Riga, but this action has come very late in the season for ice will soon be forming.

The Germans are developing a system of war by air upon civilian population by bombing the city of Galatz and firing with machine guns upon the people.

The British have carried out a successful raid west of Seres on the Salonika front. A British armed mercantile cruiser has been torpedoed and sunk.

"Our Day" Fund.

The Nizam Gives a Lakh.

HYDERABAD, October 17.

His Highness the Nizam has kindly consented to be the patron and has been graciously pleased to subscribe one lakh of rupees to the "Our Day" fund.

Gaekwar at Simla.

SIMLA, October 17.

His Highness the Gaekwar of Baroda and his party leave Simla on the 18th October.

His Excellency the Viceroy will preside at the banquet given by the Princes and Chiefs to Indian delegates to the Imperial War Conference to be held at Delhi on the 7th November.

Owing to ill-health His Highness the Maharaja of Benares will be unable to attend the Chiefs' Conference.

Calcutta

Indian Association's Deputation to Mr. Montagu.

CALCUTTA, October 17.

At a meeting of the Executive Committee of the Indian Association held this evening under the presidency of Mr. Surendra Nath Bannerjee it was resolved that a deputation of the Association should wait on the Secretary of State and the Viceroy with an address and scheme of reforms.

Burma

Burma Rice and Sugar Prices.

RANGOON, October 17.

The rice market is very weak at present. A telegram announces that the likelihood of an amicable settlement of the difficulty between Great Britain and Holland gave rise to a more hopeful view of things and while between 5,000 and 10,000 baskets of rice were sold last evening, the price obtained was Rs. 204. There seems to be a belief that the suspension of the shipment of rice to Java will be only temporary. The price of sugar rose on Monday to Rs. 58 per hundred viss but last evening dropped to 52. The rise in price of sugar was due to the feeling that shipments of rice to Java having been prohibited, the Dutch authorities would refuse to ship sugar from Java to Burma. Amongst dealers and shipping firms the reason was given that it would not pay to bring the steamer all the way from Java with sugar only and go back empty, whereas shipments of Java sugar were profitable to steamers when they could take back cargoes of rice. Yesterday a steamer arrived to take away cargo of rice for Java but finding none available left immediately.

Bombay

THE POONA SEVA SADAN. THE GREAT WORK DONE BY THE INSTITUTE. Her Excellency Gives Away Prizes.

POONA, October 17.

His Excellency Lord Willingdon presided and Lady Willingdon distributed prizes at the prize distribution ceremony of the Poona Seva Sadan at the Ferguson College Amphitheatre last evening. A large number of ladies and gentlemen, both Indian and European, were present on the occasion. The Chief of Sangli had specially come down for the ceremony with his Rani Sahab. Among the prominent people present were His Highness the Chief of Bhore, Dr. Sir Ramakrishna Bhandarkar, the Hon'ble Sastri, Paranjpye, Parke, Patel, Kamat, Upasani, Sane, Carmichael, Covernton, Pratt, Sedon, Chunnal Mehta and many others. On arrival, Their Excellencies were received by the office bearers of the Council of the Seva Sadan and were welcomed by Sir Ramakrishna. After a few dialogues, recitations,

singing and harmonium playing Mr. Devadhar, the Honorary General Secretary announced that Lady Willingdon had consented to be the Honorary Patroness of the institution. Announcements were then made regarding several donations and contributions to the Seva Sadan among which were Rs. 2,000 from the Rani Sahab of Sangli to complete her contribution of 5,000 to become a patron, Rs. 1,000 from Mr. Manilal Joogaldas (Bombay), Rs. 500 and a monthly subscription of Rs. 10 from Mr. Rajadhyakha (Bombay), Rs. 500 from the Chief of Raikurg and a monthly subscription of Rs. 5 from his wife, a yearly contribution of Rs. 100 from Mr. Mandlik out of the Rehatsak fund for prizes and provision of Rs. 50 every year made by Roa Sahab Patwardhan's will. Mr. Devadhar then presented a review of 8 years work of the institution. This showed that there were two classes in the beginning with 20 women and one department of activity, while now there were 7 departments with 37 classes having 550 pupils. This includes a full-fledged training college for women, provision for training in nursing and midwifery at the Sassoon Hospital and also for the Sub-Assistant Surgeons course at the B. J. Medical School. There are two hostels maintained by the institution and instruction is given free. In 1910 the expenditure stood at 1200 while it has now risen to 27,000.

After the presentation of the report followed three speeches the first being from the Chief of Sangli who spoke highly about the work of the Seva Sadan and announced that he had arranged to start work on similar lines in his State for the benefit of his subjects, the first step in the direction being taken by the sending of a deputation of ten ladies to Poona to study the organization of the Sadan.

The Hon'ble Mr. Covernton, Director of Public Instruction, spoke next. He laid great stress on the fact that the idea of the institution was conceived by women, was carried out by them for their own benefit. The most important branch of work undertaken by the Seva Sadan was, in his opinion, the training college which was guided by women for women.

Khan Bahadur Dr. Barucha speaking on behalf of Colonel Hooten appreciated the good work that is being done by the Seva Sadan nurses.

In his presidential remarks His Excellency congratulated all those connected with the institution on the full report of Mr. Devadhar. Referring to the Training College he asked every one to realize the great help the Seva Sadan was giving to the Government in the matter of teaching. He was sorry to find that the financial position was still not satisfactory and Mr. Devadhar had not only hinted but suggested that the Government should go to his assistance. From the speech of Mr. Covernton His Excellency, though he knew nothing official, was inclined to think that they might be full of hope. The fact that his Chancellor of the Exchequer who was sitting near him looked cheerful lent support to his surmise. The institution, His Excellency thought, was the best of its kind in India. Lord Willingdon then thanked the Seva Sadan for the help given to the Government and assured the meeting that he went away from the meeting immensely impressed with the usefulness of the Seva Sadan and immensely grateful to Mr. Devadhar and Mrs. Ranade.

After Her Excellency had distributed prizes the Hon'ble Mr. Parsajya proposed a vote of thanks to Their Excellencies and Mrs. Ranade seconded him. The function terminated with three cheers to Their Excellencies. His Highness the Yuvarajah of Mysore has wired to Mr. Devadhar that he would continue his yearly donation of Rs. 500 for one year more, the original promise being for three years.

ANOTHER CONTEMPLATED Strike of Postmen.

Averted by Mr. Love.

BOMBAY, October 17.

Fears were entertained during the last few days that Bombay Postmen would go on another strike in order to get increase for every one of them and not to the majority and also wages during the days they were on strike. The postmen were yesterday discussing among themselves the Press communique issued from Simla regarding them. Mr. Love, Presidency Post Master, spoke to the men pointing out the foolishness of taking rash steps. He explained to them the purport of the Government communique and advised them not to be foolish as to go on another strike. The Postmen, it is understood, have made up their minds to act according to the advice given by Mr. Love.

Bombay Postmen.

Trouble Again Brewing.

BOMBAY, October 18.

The Bombay postmen held a meeting at Thakur last night when they discussed the situation for two hours. It transpired that the Hon'ble Sir Dr. over Wacha is to have a consultation with the Prinslaw Postmaster to-day and it was decided by the agency not to move in the matter pending the result of postmen's consultation.

Railway Guards' Grievances.

Deputation to Traffic Superintendent.

LUCKNOW, October 17.

A deputation of European and Anglo-Indian guards of O. and R. met the District Traffic Superintendent, Mr. Sypott, yesterday.

The Hindi Conference.

SITAPUR, October 17.

The United Provinces Hindi Conference (Sahitya Sammelan) held its sitting at Sitapur from 14th to 16th October under the presidency of Pandit Radhacharan Goswami of Muttra. Resolutions with regard to the adoption and spread of Hindi language and character were passed. Several speakers from different parts of the province took part in the conference and there was a fair attendance of delegates.

ALLAHABAD, October 18.

Mrs. Besant has returned to Benares from Simla. Mr. N. Subba Rao Pantulu is in Allahabad on a short visit.

Mr. M. K. Gandhi passed through Allahabad yesterday en route for Brouch where he will attend the Gujarat Education Conference. It is understood that he will return to Champaran in the first week of the next month.

ప్రజాభిప్రాయములు

I

చెన్న పురాంధ్రులకు మనవి.

అయ్యా,

బందరుజాతీయ కళాశాలకు చందాకొరత క్రిందటి సంవత్సరము వీహవలీనాను వెల్లియొంటిరి. చెన్న పురియం దా వినముననే పలువు ర్నకవిధములగు చందాలను పోగు చేయుచుండురు. గతవత్సర మందుచే మనవారెక్కునుగ ద్రవ్యము సంపాదించక లేకపోయిరి. కానంతేసి వీహవలీదినంబున చందాకు వెల్లి వచ్చి శేషలక్షణము లేదనియు, మరియొకపండుగ దిన సంబున వెల్లివంగారి కార్య ముండదనియు మన ప్రముఖులు రచించిరి. ఈ నెల 24, 25 తేదీలు మహానమయు, విజయదశమియైనవి. ఇవి యానెతుహిమచలనోత్సవ మున్న హిందువులకల్లెలకును మహాత్తరమైన పండుగదినంబులు. కావున రిఫండుగదినసంబులలో జాతీయకళాశాలకు ధనముసమకూర్ప ప్రయత్నములు కల్పిన బాగుగ నుండుననితోచెడిది. ఆంధ్రులందరు దీనివిషయమై యాలోచించి తగుప్రయత్నములు చేయుదురని కోరుచున్నాను.

రాయప్పపంతులు.

II

ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాసభ.

తీర్మానము.

అయ్యా,

ఈ సంవత్సరము బందరులో జరుగబోవు విద్యార్థి మహాసభలో నుండుటకు నొక తీర్మానమును నూచించుచున్నాను.

8,9 గంటలకు గాని బాగుగా తెల్లవారని యాంగ్లేజేత మన నుండు పాఠశాలలతోతే, 6 గంటలకే తెల్లవారు మన జేతమున గూడ పాఠశాలలు 10 గంటలకే తెరచుటకు, బాలిక సోమరితనమున వృద్ధిచేయుచున్నదనియు, చాలమంది బాలిక సుధ్యావ్నా భోజనమును నూన్ని సాయంకాలమున నాటపాటలయెడ వారి నిరుత్సాహము జేయుచున్నదనియు నందుచే నీ పద్ధతి మార్చి, ఉదయమున 7 గంటలకే పాఠశాలలను తెరచి నేర్పాటులజేయ పాఠశాలాధికారుల జేడ్డుచు నొక తీర్మానము నుంచిన బాగుండునని కోరుచున్నది.

నిమమోలు కనకసుందరం.

విద్యార్థి.

III

విశ్వబ్రాహ్మణ నవమహాజనసభ.

నవచిలీపట్టణము.

అయ్యా,

ఈ మహాజనసభ బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలలో రాగల డిసెంబరు నెల 28, 29, 31 తేదీలలో మూడు రోజులు జరుపబడును. పండితవర్గమైన ఆచార్యులు వ్యాసములను సిద్ధపరచుటకును ప్రార్థితులు గ్రామములలో అందరు సమాజేతమై సభలు గావించి ప్రతినిధులను ఎన్నుకొని పంపుటకును ప్రార్థింపుచున్నాను. ప్రతినిధుల నాయకులను సంఖ్యను డిసెంబరు 20 తేదీ లోపుగ ఈదిగువవిధానమున తేలుపనలయును.

చిత్తు తీర్మానములు

(1) విరోహ మహాసంగ్రామమున మన ప్రభుత్వము వారికిని వారి మిత్రులందరివారికిని జయముగల్గుటకు ఈశ్వర ధ్యానము చేయుట (2) విశ్వబ్రాహ్మణకళాసంఘసంస్కరణ (3) బాలబాలికల విద్యాభివృద్ధి (4) ఆంగ్లభాషావశ్యక (5) బాలికల నూర్జ్వలమును ఆర్థికతము పుచ్చుకొనగోరుట (6) విద్యార్థి జేతననిధిని స్థాపించుట (7) అతిభార్య అతివృద్ధ వివాహపులముల నిరసించుట (8) పుస్తకభాండాగారముల వృద్ధిచేయుట (9) శిల్పకాస్త్రప్రకటన శిల్పవస్తుప్రదర్శనము (10) పరివర్తన స్థాపించుట (11) ప్రబోధనీపత్రికా ప్రోత్సాహము (12) మనసంఘ వీధినితిని విద్యావిహీననితిని మాంటాగుగారికి నివేదింప ప్రయత్నించుట (13) కాంగ్రెసు ముస్లిం లీగుయొక్కయు దక్షిణప్రజాసంఘముయొక్కయు యుద్దేశముల యోచించి మన యుద్దేశసానుభూతుల తెలుపుట (14) మన సంఘ నాయకుల అకాలమరణములకు చింతిల్లుట (15) అవసరమైన యితరవిషయములు.

పోతెపల్లి సుబ్బయ్యగారు.

కోలవరం, బందరుతాబాకా.

IV

జమీందారి రయతులు.

అయ్యా,

ఇదివరలో జమీ భూములను భూయపు పల్లము క్రిందను జేర్చుటను గూర్చియు, జమీ కాల్యాలను గవర్న మెంటువారి క్రిందికి చేర్చుకొనుటను గూర్చియు, శ్రీ కృష్ణ డి. కలెక్టరు వారితో నునవి జేసికొని యున్నందుకు వారీ క్రింది వర్గముల నేర్పరచిన బాగుగ నుండునా యని జమీదార్లు సంగ్రహింపుకై ప్రానియన్నాడు. తహీతులు కూడా యీ క్రింది అంశముల లో సమరణగాని లేక వింక నేమైన క్రొత్త విబరధనలుగాని కావలసి యుండునోయో యోచించి ప్రాయ కోరెదను.

చట్టముల రీత్యా ఏర్పరచ తలచిన వర్గముల వివరము.

(1) జమీ గ్రామములలో జమీందారు గాని పట్టాదార్లలో నాల్గవ వంతుకు తక్కువ కాని రహీతులు గాని కోరినప్పుడు జమీ పల్లపు భూములను శిక్షిల్లెంటు పల్లపు హెడ్డున జేర్చుటను గూర్చి గవర్న మెంటువారు ఆలోచన చేయవచ్చును. (2) జమీ భూయపు పల్లపు భూములకు నీటి సప్లయియందు ప్రథమ హక్కు కలిగియుండవలెను. గవర్న మెంటు శిక్షిల్లెంటు పల్లమున కుండెడి రిమీషను మరతులు వీనికిని ఉండవలెను. శిక్షిల్లెంటున ఏర్పాటు కాబడు తీర్పుకు బాధ్యులు కావలెను. రహీతుగాని జమీందారుగాని అట్టి రేట్లను చెల్లించుటకు బాధ్యులు కావలెను. అయితే జమీందారు, జమీ రహీతు ను ధ్య నేమైన మరతు లున్నయెడల వారికి విరోధము కలుగ నేరదు. (3) ఈ మార్పుదలకు అగత్యుపగతు చట్టములు గవర్న మెంటువారు చేయవచ్చును. (4) శిక్షిల్లెంటు సర్వేను అవసరమగు నపుడు మొక హెడ్డుకు మార్పుకొనుటకు అధికారములు కలిగియుండవలెను. (5) జమీ కాల్యాలన్న భూములు జమీదార్ల వైసను, అట్టి కాల్యాలను డి. పి. డబ్లియు వారు స్వాధీకరమకొనుటకు అధికారము కలిగియుండవలెను. (6) అట్టి కాల్యాల హక్కు బాధ్యకలను గురించి తగు నిబంధనలు చేయుటకు గవర్న మెంటువారికి హక్కు కలిగియుండవలెను.

వే॥ వెం॥ సుబ్బారావు.

కృష్ణాజిల్లా సంఘ కార్యదర్శి.

V

బందరు దసరాసంఘము.

ఆంధ్రనాటక మహాసమ్మేళనము.

అయ్యా,

నేను క్రిందటి లేఖలో ప్రాసిన ప్రకారము మా పట్టణమునందలి నాటక సమాజముల వా గందరును గలసి ఒక రంగముమీద యీ నెల 20 వ తేదీ శనివారము జేడిసంహార నాటకమును ప్రదర్శింప బోవుచున్నాడు. అందువలన వచ్చు సొమ్ము ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు నిరాశముగ నొసగబడును. ఇన్ని సమాజముల సభ్యులను ఒక రంగముమీదకు చేర్చుటకు జాతీయ కళాశాలయందు ఆంధ్రులకు గల ప్రేమయే కారణము. జేడిసంహారమునందలి ముఖ్యపాత్రలను ధరించువారి నాయకుల నీ క్రింద పొందుపరచుచున్నాను. దీనిని బట్టి ఆంధ్రుల దేశభక్తి వెల్లడి కాగలదు. ముఖ్యపాత్రల ధరించువారినివలె ఆంధ్రనాటక రంగమున భ్యాతిచెడియున్నాడు అందు కొంతమంది రంగమునండి దాదాపు విరమించినని గూడ జెప్పవచ్చును. అట్టి ప్రముఖులందరు లగసి ఒక ఆద్యమును దృష్టియందుంచుకొని ఒక రంగముమీద తమ కాలమును జూపి తినుకు కళాశాలయందుగల ఆభిమాన ప్రేమలను వెల్లడించుట యంతయు శుభప్రదము. కళాశాలాభిమాను తెల్లరును నాటకమును వీక్షించి ప్రోత్సాహపరుప ప్రార్థితులు. భిమునిపాత్ర ధరించుటకు గోవింద రావు నాయుడుగారిని పంపించుటకు సమ్మతించిన శ్రీమైల వరం రాజావారు మాకు అగ్రతం నందనీయులు.

జేడిసంహారమునందలి ముఖ్య పాత్రధారులు: — భిముడు శింగం శెట్టి గోవిందరావు నాయుడుగాను (మైలవరం కం వెనీ) 2. దుర్బోధనుడు- చల్లెల శేషగిరిరావుగారు (గొడుగు పేట కం వెనీ) 3. ధర్మరాజు- వెంపటి వెంకటేశ్వరరావు గారు (బుట్టయ్యపేట) 4. కృష్ణుడు- డి. వి. సుబ్బారావుగారు (ఇండియన్ డ్రెస్టిక్) 5. సుందరముడు- దామరాజు వీరేశలింగం గారు (గొడుగుపేట) 6. పాంచాలముడు-వింగళి లక్ష్మీకాంతంగారు (రాయల్ హిందూ) 7. అశ్వత్థామ-మాంటి రామయ్యగారు (గొడుగుపేట)

కోన నీతారామరావు

కార్యదర్శి.

VI

బ్రాహ్మణేతరసోదరుల కొక చిన్న విజ్ఞప్తి

అయ్యా!

బ్రాహ్మణేతరులను గురించిన ప్రాతలు యీ మధ్య వార్తాపత్రికలలో ఉప్పలిప్పలుగా బయలుదేరుట పత్రికాగ్రాహకుల కందరకు విశదమే. అయ్యయో! ఏల యీ అప్రస్తుత ప్రశంసలు! ఆసన్నగ్రహపములు! సంఘమున కంతయో గొవము కలుగ జేయు ప్రయత్నించుకొను ప్రపథమమున నటించుదు, ఒకరు అది నుంచినయు, ఒకరు ఇది నుంచినయు నాద ప్రతివాదములకు దిగి, చివరకు అగౌరవమునే చేకూర్చుచున్నాడు. మనసంఘములో విద్యావ్యాపన బహుత్కృత్యమగున్నది. విద్యాభివృద్ధికి కావలసిన సన్ని వేశము తెచ్చి యో నావాకు లోనగుప్పలసి యున్నది. సంఘాభివృద్ధికి అంత రాంతరములుగా మనల నావరించుకొనియున్న ఆచారవ్యవహారములలో కొన్ని మార్పు లభ్యవలయునై యుండగా, అవన్నియు సాటింపక ఒక్క స్వరాజ్యాందోళనతో దిగి కుటుంబకలహము తెచ్చుకొనుట సమంజసము గాదు. కావున, కాకి నాడలో బ్రాహ్మణేతరమహాసభ జరుగవై యున్న దని వార్తాపత్రికలకల్ల తెల్లబగుచున్నది. ఆసభకు నాయకులెల్లరు దయచేసి యెక్కువనంది బుద్ధిమంతులచే ఏది యుక్తమన కొనియాడబడునో అవ్యామననే గవ్యస్థానముచేక బ్రయత్నించవలెద. మేము పట్టికపదై నెగ్గలయునని పట్టుపట్టుట అది యోగ్యతాలక్షణము కాదు. కావున, యంచి యెచ్చట నుండినను గ్రహించుట, నునవిధియై యున్నది. సుఖీభూతము కల్లగాని యే పెద్దకార్యములను బుగ నేరవు. కావున సంఘీ భూతిమే మనకు ప్రధానకర్తవ్యము. వానికై నాయకులెల్లరు సాటుపడవలసిన తగుణము ఇదే బ్రాహ్మణద్యేమము, అన్నద్యేమము, ఈ రెండు అసాధ్యమైతి; గనుక, అది మన కనుచితిము. మన జ్యేష్ఠ ప్రాణిల పూజించుట మన భగ్యమున్న ఆచారముగాను జరుగుచున్నది. గరునించి సోదరుల పురోభివృద్ధికి సాటుపడకోరెద.

రాజా శ్రీరావుచంద్ర శ్రీరంగ భూపాలభారెరావు

VII

భావసార్ త్మత్రియులు-బ్రాహ్మణేతరోద్యమ

విముఖులు

అయ్యా,

అక్టోబరు 12 తేదీ తరు దినపత్రికయందు, ఆర్ వీర రాఘవ రాజుగారు వ్రాసిన “బ్రాహ్మణేత రోద్యమము-క్షత్రియులు” అను వ్యాసమును చదివి ఇద్దరు క్షత్రియుజాతీయుల సమ్మతిని తెలియపరచు చున్నాడను.

బ్రాహ్మణేతర పదము బ్రాహ్మణుడు కాని ప్రతివాడిని ఆనగా మహమ్మదీయ క్రైస్తవ ఎవరు ఏనాది మొదలగు వారికే గాక విదేశీయులకు కూడా చెల్లును గాన ఇది ప్రత్యేక వ్యక్తిగల క్షత్రియ సుభములకు అవ్వయింప జేయుట మావ్యసము. వివిధ తెగలు మతములు భాషలు గల బ్రాహ్మణుల కెల్లరుకును, సమస్తీగా బ్రాహ్మణనాయకు ప్రత్యేక వర్తిగా నెల్లుచెల్లునో అయిననే ఆంధ్ర క్షత్రియులగు రావవారు భావసార్ క్షత్రియులు రజపూతులు గాఘలులు బుండేలులు మొదలు గాగల వివిధ భాషలు మాట్లాడు క్షత్రియ తెగలకును సమస్తీగా క్షత్రియ నాయకు ప్రత్యేక వ్యక్తిగా చెల్లును. ప్రాచీనకాలంబున ఏజాతీయులు తమ ఆకుంతరి పరాక్రమము చే దేశమును కాపాడి భగ్యపాలన మొచ్చి ప్రపంచమునకు ఆదర్శసాములై నేటికిని తమ యశశ్రేయములచే సర్వజనులకు మనోనేత్రములచే గోచరింపజేయుచుందురో అట్టి శ్రీరామ హరిశ్చంద్రనల భరత భీమాష్టక కృష్ణా క్షత్రియ వీరుల జాతీయ వ్యక్తిని మట్టుపరుపగోచ కృష్ణుడుండునా? అట్టి వారు ఇతరు లెనైన నున్నను తద్వంశీకులయగు మనము మన క్షత్రియ సంఘ ప్రత్యేక వ్యక్తిని నిలుప స్వవ్యాప్తయైతించ నలయును. మన ఆలసభావ సోమరీకంబులచే మనము చెడుచున్నాము. కాని బ్రాహ్మణులు మన ఆభివృద్ధికి ఏలాటి ఆటంకములును, కలుగ జేయలేదు. మా తాలూకా నుందలి క్షత్రియ సుభము తరపున యిచ్చు సమ్మతియేయనగా హైందవజాతీయతచే హిందూదేశమునందు గల వివిధజాతులను మతములును సంఘములును బంధించుడి ఏకజాతీయభావముచే దేశభివృద్ధికి దోడ్పడుట మాకు సమ్మతముగాని బ్రాహ్మణేతరోద్యమమున చేర బ్రాహ్మణులను నిందించునో హిందూసంఘమునందు స్పర్ధలు జనింపజేసి సహజ ప్రేమయును వికారప్రేమయును భంగపరచువారి చర్యలు మాకు సమ్మతములు కావు. హిందూజాతీయుల కెల్లరు ఒకేపాత్రనిభ్య ముండినను సమ్మతమేను

అట్లుగాక ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును కోరినవో బ్రాహ్మణులకువలెనే తుదియులకును ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య ముండి తీరవలయును. అలాగే వైశ్యులకును శూద్రులకును మిగతవారికిని ఆవశ్యకము. మన తుదియులకులకు నాయకులను జేవాంగులను ప్రతినిధులు కావాలను. అట్టి ప్రాతినిధ్యమును వహించుటకు తుదియులకులకు ప్రతిభావంతులు లేకపోలేదు. నాయకుల గాకని శ్రేష్ఠిగాకని మిగతానాయకులని దక్షిణ ఇండియాలో నుండు ఏ సంఘమును ఏర్పరచుకొని ఉండలేదు. ఈ తాలూకా యందలి తుదియు సంఘమువారు యెల్లరును ఆలోచించి యా కాంగ్రెస్ లోని మోస్తవ్ లోని వారి సంస్కరణ ప్రకారమును సమ్మతించువారే గాని బ్రాహ్మణ శ్రేణిద్రవ్యమును పేరు పెట్టుకొని మిశ్ర భేదవరయును దేశీయుల భావములకు స్వరాజ్యసమితులకు హోంరూలు లీగునకు ప్రతికూలముగా భవమెత్తిన స్వార్థుల చర్యలు మాకు సమర్థములు గావు.

డా॥ వేంకటసుబ్బారావు.

జమ్మలపడుగు భావసారీ తుదియు సంఘ కార్యదర్శి.

VIII

తెనాలి స్వరాజ్యసంఘము.

అయ్యా,

ఈ సంఘమువారు తెనాలి రేపల్లె తాలూకాలోని గ్రామములకు వెళ్ళలేదనియును గ్రామములలో నిట్టి సంఘములు స్థాపించుటకు ఆ యా గ్రామములలోని ప్రముఖులు సిద్ధముగ నున్నారనియును, యీ సంఘమువారి దట్టి గ్రామములందు నిట్టి స్వరాజ్యసంఘముల నెలకొల్పించుటకు ప్రయత్నించలేదనియును “స్వామి” యను వారు యీ నెల 11 వ తేదీని వెలువడిన “ఆంధ్రపత్రిక” యందు వ్రాసినారు. ఇట్టి సంఘముల యెడల “స్వామి” గారికి గల యభిమానమున కెంతయు మేను కృతజ్ఞులము. ఈ సంఘము ది 7-9-1916 వ తేదీని తెనాలిలో స్థాపించబడినది. ఈ సంఘముయొక్క నిధులు (గ్రాంట్) యీ సంవత్సరము నెలలో ముగియించుకొనవలయునని వారి కెల్ల నుచితముగ నియం బడిచున్నది. తెనాలి పట్టణమున నీ సంఘము వారి నిమిత్తము జరిగిన సభల మాత్రమేగాక యీ సంఘమువారు ప్రజల నిమిత్త మనేక బహిరంగసభలను జరిపి పని చేయుచున్నారు.

ప్రభుత్వమున నీ సంఘ పట్టణము కొన్ని గ్రామములకు వెళ్లి అక్కడ నిట్టి సంఘముల నెలకొల్పించుటకు ప్రయత్నించిరి; కాని, అచటి జనులెట్టి సంఘములుండుట ముఖ్యమని యెంచిరి. కాని అధికాంశమున జేరియో ముప్పువాటిల్లునని భయకంపిత చేత గుండుగురులచే నట్టి గ్రామములందట్టి సంఘముల నేర్పాటు చేయలేదు. మీదమిక్కిలి, ఒక గ్రామముకొని దిట్టి సంఘమును స్థాపించి వెంటనే రద్దుపర్చిరట. ఆ గ్రామ మిప్రాంతముల సెక్ ముఖ్యమైనదలటచేత నా సంకల్పిని దెలిసి కొన్ని యితర గ్రామములవారు వారంత వెనకంజవేయసాగిరి. తిత్కారణమున మేమితర గ్రామములందట్టి సంఘములను స్థాపించు ప్రయత్నమును నూనెలిమివలెయు, నేరైనను బలవంత పఱచి యిట్టి సంఘములను స్థాపించవలసిన యవసరము మాకు గాని స్వరాజ్యవాదు లింకెనకి గాని లేదు. మేమితర గ్రామములందట్టి స్వరాజ్యసంఘములను స్థాపించవలయుట కిదియే కారణముగాని, మా యందుఁ బ్రయత్నింపమేమియును లేదు.

ఇంకను, ఏ గ్రామమునైన నిట్టి సంఘములను స్థాపించుటకు కుతూహలముగ వారున్నయెడల మాకు తెలిసినవో మేమచటికి వెళ్లితగు సహాయమును చేయుటకు సంసిద్ధులమై యున్నాము. ఇట్టి సంఘముకట్టి ప్రతిగ్రామమునకు దుండవలె ననుట నిర్వివాదాంతము; కాని అట్టి కుతూహలము గ్రామ జనులయందే జనించవలెను. మనదేశపు జనులకు కొంత స్వాతంత్ర్యముల నీయవలసిన దని కోరుటచే నిదివర కిట్టి స్వాతంత్ర్యముల ననుభవించుచున్న అధికార వర్గమువారు కొంత స్వతంత్రమును వదలకొనవలె ననుట నిశ్చయము. ఇట్టి స్వతంత్రమును మన దేశపు ప్రజలు కోరుచున్నారా లేదా, అను సంశయము తెలిసికొనుటకు మాంటేగు గారిచటికి వచ్చుచున్నార; ఈయన యిండియా దేశపు చరిత్ర పుంఖపుండ; ఈయనకు మనదేశమునందభిమానము కన్దు కాబట్టి ఆయన యిచటికి వచ్చినపుడు ప్రజలందరు మహాజ్యోతి ఆయనకు సుపర్వించవలసియున్నది. అందునిమిత్తము ఆయనలోని విషయములను గ్రామములలోని జనులకు బోధించి జనులచేత సంశయములను చేయించుట ముఖ్యకారము. గ్రామ సంఘములవారు, పుస్తక భండాగారముల వారు, స్వరాజ్య సంఘములవారు, తేదీతరులు, అందరును యీ పనిని చేయవలెను. ఇందువలన కూడ ప్రతిగ్రామములో స్వరాజ్యసంఘ మొకటి యుండట ముఖ్యవసరము. కాబట్టి వెంటనే ప్రతిగ్రామముందు నిట్టిసంఘములను స్థాపించెదరని నమ్ముచున్నాను.

పే॥ లక్ష్మీనరసింహం.

తెనాలి స్వరాజ్యసంఘ గౌరవ కార్యదర్శి.

IX
మోరంపై న స్త్రీ హత్య.

అయ్యా,

విశాఖపట్నంజిల్లా మీరంపై తాలూకాలోని వోడవర మునకు సుమారు నాలుగుమైళ్ళదూరమున “చౌడువాడ” అను గ్రామము గలదు. ఆ గ్రామములో క్రిందటి నెల 8వ తేదీన పగలు సుమారు 8-9 గంటల వేళను అనేకులు చూచుచుండగా ఒక స్త్రీ హత్య జరిగినది. ఈసంగతి యా గ్రామముననే కాక చుట్టుపట్ల గ్రామములలోగూడ వెంటనే వ్యాపించినది. ఆయూరిలో నివసించు సెక్ తెలుగులస్త్రీ సుమారు ఏడది సంవత్సరముల వయసు గలది. పదిమంది పిల్లలతోలి కాగ్యకశమున బట్టి యింటికి పోవుచుండగా సెక్ దురాత్ముడాయూరివాడే పొలము నుండియో యెచ్చట నుండియో వచ్చుచు ఆస్త్రీని జుట్టుపట్టుకొని నోట కంచుకొని కాదుమాటలాడి “గాత్రీ యేమనియే కూసినావు? ఇప్పుడెప్పుడు నన్ను వారో చూచెదనుగాక” అని కాల, కేతుల గొట్టుచుండగా సంతట నాస్త్రీ తప్పించుకొని యెచ్చటనున్న యొక మంగలి యింటిలో దూటి పురటి మంచముక్రిందను దాచుకొన్నదట! ఆహంతకుడు దాని వెంటనే ఆయింటిలోనికి ప్రవేశించి మంచముక్రింది దానిని గుమ్మములోని కీడ్చుకొనివచ్చి వెణక పట్టుకొని దానిని మట్టి యెవరిని లక్ష్యపెట్టక కొట్టి నాడట! ఈగలభా జరుగుచుండగా ఆడర్బాధుని అన్నదమ్ములు మరి కొందఱుకూడవచ్చి వానికి సాయపడినారట! అది వెంటనే మరణించినది. “ఇది టక్కుచేయుచున్నది. కాబట్టి తాటిక మృ మట్టిచి మట్టిపై నెత్తిన అదియే లేచును” అని కూయంగా వారిలో నొకడట్లే చేసినాడట! ఆయూరిలో 5-6 గురు గుండరాబాయిలు ఉన్నారట! వారిని చూచి ఊరివారందఱును భయపడుదురట! వారినివలె రెండుసార్లు శిక్షను కూడ పొందినారట! వారితో వివాదపెట్టుకొన్నవారి యింట్ల కాల్చెదరట! పట్టపగ లేపట్టుకొని కాల్చెదరట! గాత్రీ యింట్లలో దూటి దోచుకొనెదరట! కాబట్టి గ్రామస్థులకువారియెడల నెంతభయముండనో చదువరులే పోయి కొందురు. వైరతిగా జరిగినహత్యకు, చూచిన వారెవ్వరును వారికి వెంటి సాక్ష్యముచెప్ప నోడుదురట! ఆచచ్చిన స్త్రీ యొక్క భర్తకును, దానికొడుకులకును కొంతభయమిచ్చి మార్పుకొనువలన మరణించినట్లు వారే రిపోర్టు చేయించినారట! వారిలో వారే పంచాయితీ చేసినారట! ఆయూరిలో నిర్ణీతులయిన పంచాయితీదారులు మిలకనే లేదట! పోలీసువారు వచ్చియు నీకేసు బయలుపెట్టలేదట! వోడవరపు డాక్టరుగారు దెబ్బలవలన చచ్చినట్లు సర్టిఫికేట్లు కూడ నిచ్చియున్నారట! ఏయయిననుమో ఇంతవరకును కేసు జరుగలేదు. హత్యజరిగించినవారందఱును గలసి సుమారు వెయ్యిరూపాయలకు వైగానే ఖర్చుపెట్టి తమ కేసుభయమున ఆపాదములేకుండ చేసికొన్నారట! కాని గ్రామస్థులు ఇట్టి దుర్ న్యాయమునకు భయపడుచున్నారు. అప్పుడప్పుడు పోలీసువారువచ్చి ఆరొడిలను 5-6 గురును పిలిపించి మేమిట్టి పని చేయనే లేదనియు, మామీదను కట్టినవారు లేనిపోని యర్జీ లిచ్చుచుండుననియు, వారిచేతను వ్రాతలు వ్రాయించుకొని పోవుచుండురు. ఇట్టి స్త్రీ హత్య యీరీతిగా మాయమై పోయినది; తమకు కావలసినంత ధనము దొరకుటచేతను, ఆడర్బాధలకు భయపడి యెవ్వరును సాక్ష్యము చెప్పరను భయముచేతను, ఒకవేళ కేసుచేసిన పక్షమున తమ్ములు వారు మరింత బాధించునని భయపెట్టుటచేతను వారుచెప్పిన చొప్పుననే మార్పులన చచ్చినదని రిపోర్టిచ్చి యూరకున్నారట! ఆహ! పట్టపగలు అనేకులయెదుట జరిగిన స్త్రీ హత్య చుంచువలె మాయమై పోయినది, పోలీసువారి యున్నతోదోగ్యులు పూనుకొన్నవో కేసు బయటకు వచ్చును. దుర్బాధులు శిక్షించబడుదురు. గ్రామస్థులు సుఖముగా నిద్రపోదురు. దైవము న్యాయపక్షపాతి గదా! జరిగినది స్త్రీ హత్యగా! కావున వై యధికారులు దీక్షపట్టి నేరముచేసినవారిని పట్టి శిక్షించించి న్యాయమును నిలువఁజెట్టుదురని చల్లని బ్రతిభ ప్రభుత్వమును ప్రార్థించుచున్నాను.

యధార్థవాది.

X

ఆంధ్రసభ వారి సారంగధర నాటకము.

అయ్యా,

ఆంధ్రసభవారు ఇటీవల సారంగధర నాటకమును ప్రదర్శించిరి. నాటకశాలలో నున్న గడియారము ప్రకారము 5 గంటల 40నిమిషములకు తెరనెత్తిరి. నాంది సభవారు చేయబోవు నాటక మెదియో సభ్యులకు తెలియబరచెను. పిమ్మట చిత్రాంగి సారంగధరనియం దున్న మోహముచే బాధపడుచున్నట్లగపడెను. చిత్రాంగి వేషముధరించిన యతడుగుల చాతుర్యముగల వానినలె కానిపించెను. ఆతడవరము కానిపించని

చోట్లకూడ సెక్కి, సెక్కి ఉచ్చరింప ప్రారంభించెను. ఆంధ్రదేశములో పుట్టి పెరిగిన వారి కితడు దక్షిణయాత్రోపలభనది ఏమియుబోధపడలేదు. ఈతనికి అభినయ శాస్త్రమునందు నైపుణ్యము మెండుగా నున్నట్లున్నది. కాని యిది అధికమైన వికారముగా మారెను. సారంగధరనికి జాబువ్రాయునపుడు పట్టలేని సంతోషమున భుజము లెగురవేయుచు హాస్యగాని వలె నవ్వసాగెను. అభినయశాస్త్రముకల్ల సభవారిని సంతోష పెట్టగలనని ఉద్దేశ్యము కలవానినలె, అనవసరముగా కనుబొమ్మలెగురవేయుట, మొగము చిందరించుట, మూతి ల్రిప్పట మొదలగునవి పడేపడే, చేయసాగెను.

చిత్రాంగి మోహించిన సారంగధరముకొందరితో ప్రవేశించెను. వారి దుస్తులచూడ సారంగధరని నాకరులలాగున కానిపించిరి. కాని గాచకుమారుడు మీ భుజములపై చేయి పెచ్చి మాటలాడగా మీ మిత్రులాయని సందేహము కలిగెను. సారంగధరనకు స్వతహా మీ సమున్నట్లు కానిపించదు. ఎరువుమీసము అంటించుకొని విచారములో నున్న సమయములోకూడ బాగుగ సర్ది త్రిప్పముండెను. మీ కంత స్వరము పద్యములు చెరిగినప్పుడు మాత్రము గాంధీర్యముగా రాగములను విసరెను గాని ఒక్క అక్షరమైనను స్పష్టముగా నోట పల్కలేదు. మొగముమీద విచారము కడుసున్న. పుస్తకము సభ్యులకగపఱచుచు తెరప్రక్క నిలిచిన మహాభావుని వీడిచచ్చుట యాలిని కయ్యము. సారంగధరకు, పావురము నిమిత్తమై చిత్రాంగిమేడ కరుగునపుడు నాకరు కోరితెచ్చి యిచ్చిన తెల్లని జరీ ఉత్తరీయమును ధరించినోయెను. సారంగధరకు పినతల్లియగు చిత్రాంగి మొగమువైపు చాల సారులు చూచుట కడుంగడుకోచనియును. సభవారిని సంతృప్తిచేయునగు నీ ముఖ్యరంగము సారంగధరని మొద్దుచేతనులచే కడు నసంతృప్తి చెందించెను. మీ యుత్పరీతి జరుగు సంభాషణ దానిచే దొంగతనముగా వినవలెనని కవిగారి అభిప్రాయము. కాని వానియపుడు పలుసారులు దానిప్రక్క దృష్టిసారించిరి. ఈదాని రాజరాజనరేంద్రునకు లేఖ సందేశమునపుడు చూపిన అభినయము మెచ్చదగియున్నది.

రాజరాజనరేంద్రును ఆభాగంగము కలిగిన తన భార్య యగు చిత్రాంగి సారంగధరకు ఆమెకు భూసభంగము కావించెనని చెప్పగా విని న్యాయము విమర్శించుటకు కొలువు తీర్చెను. ఈరంగము కల్గవదుట కట్టినట్లుండెను. చిత్రాంగి తరపున న్యాయవాదిగనుండి నతడు తన అంశములు విస్తారముగ నుండుటచేతను, తనకు సరిగ రామిచేతను ఒక కాగితమున పొందు పరచి బల్లమీదనుంచి పుధ్యపుధ్య చూచుట సందర్భానుసారముగా నుండెను. కాని ఆతడు నుధ్యపుధ్య చూచుచుండుటచే తగురీతిని వాదించలేక పోయెను. సారంగధరని న్యాయవాది స్వభావ సిద్ధముగ వాదించెను గాని లేనిపోని అభినయములను పెట్టుకొనలేదు. న్యాయవిమర్శకులలో నొకడు అరవము మాటాడిరిగదా! మరియొక సాహేబుగారు కూడ వచ్చి యుండిరిగదా! రాజరాజనరేంద్రుని కొలువులో న్యాయవిమర్శకులు పలు భాషాంతరీకు లుండిరా? ఈ సందర్భములో సారంగధరనిపై చూపిన నేరము నిరూపించుటకై ఆన వాలంగ ఆతడు చిత్రాంగిమేడలో వదలిన ఉత్తరీయమును కొలువునకు తీసికొని వచ్చినపుడు చూడగా ఆమెయొక ఎత్తని రుమాలుగ మారి యుండెను. తెల్లని ఉత్తరీయమును ఎత్తని రుమాలుగ చిత్రాంగి మాయలకల్ల మార్చెనా? అట్లయినవో అంతనాత్మ బుద్ధిగల యామె వానియందు నేను మోపదలచి ఆట్లే చేయును. ఆలోచించి చూడ నిది సమాజము వారి తొందర పాటుకల్ల గలిగిన దోషముగా నున్నది. సారంగధరకు తనకు శిక్షవిధింప బడినపుడు కూడ తన మీసముల సంగతి మరువలేదు.

చిత్రాంగి సారంగధరనకు శిక్షవిధించిన వినినప్పుడు చాల పరితపించెను. ఈ సందర్భమున కవి తల్లి సారంగధర నాటకములనలె గాక ఒకవిధముగా మార్పు గలుగజేసి చిత్రాంగికి కూడ మనుష్య మాత్రునకు సహజముగ ప్రేమానుబంధమును చూపెను. ఆమె నిజముగ వానిని వరించిన దగుటచే వాని శిక్ష వినినప్పుడు ఆనందమునకు మారు పుతాపము నొందెను. దీని సంతయు చిత్రాంగి వేషధారి కడు నైపుణ్యముతో చూపెను.

రత్నాంగి కంతస్వరము బాగుగ నున్నది. ఆమెగానము నందువహించిన శ్రద్ధతో సంగీత కుమారుని యధిస్థితికై చూపిన చాల బాగుగ నుండును. మొత్తముమీద యీ సమాజములు రాగసరణికే ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించినారు. కాని తమ రీతిని స్వభావ సిద్ధముగా నుండునట్లు ప్రయత్నించినట్లు కానరాదు. వీటి నన్నిటిని బట్టి చూడ మనము ఆంగ్ల నాటకమును ప్రదర్శించినపుడు ఆంగ్లేయు లెల్లూనందింతురో అట్టి విధముననే యన ఉత్తరసర్కారుల ఆంధ్రులు యీనాటకమును మెచ్చిరి.

“సాక్షి”

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగము.

విష్ణుభొట్ల నూర్యనారాయణ పంతులుగారు గుంటూరు నుండి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—ప్రస్తుత సమయమున భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగము హిందూ దేశ ప్రజలు కోరుచుండు హోంరూలుకు వ్యతిరేకము కాబడును. కడచిన నెల 31 వ తేదీని బెజవాడ నుండి జరిగిన ప్రత్యేకాంధ్ర మహాసభ యందు, ఈ సమస్య ప్రాముఖ్యముకొంది యందలు దేశభక్తుల మానసపూరిత నావరించినది. 1911 సం॥ ఆగష్టు 20 వ తేదీని హోంలీజి ప్రభుత్వము పంపిన యంత్రమునందు రాష్ట్రపునర్విభాగము స్పష్టముగా నిరూపింపబడి యున్నది. నాయకులలో శ్రీ గంగయలనదగ్గర డాక్టర్ సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలక్, వి. పి. మాధవరావు, మాన్య గువారు కాపట్ల మేమియ్యలేక ఈ సమస్యపై యంత్రముపై తమయభిప్రాయములను వ్యక్తపరిచిరి. ప్రభుత్వోద్యోగములందు ఉన్నత స్థానములందు దున్నవారు సహితము భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర నిర్మాణవిషయము నామోదించిరి. స్వపరిపాలనా నిర్మాణమునకును, దేశమునందు వికృతమున, జాతీయత్వమును ఇట్టి రాష్ట్ర విభాగము విరోధముగా నుండునని కొందఱు తేల్చిపించిరి. డాక్టర్ సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు ప్రత్యేకాంధ్ర మహాసభాకార్యదర్శకులకు పంపినయు త్తరమునం దీయూ తేల్చినట్లు సమాధానముగలదు. “పరిపాలనా సౌకర్యము కొరకు రాష్ట్రములను ఏర్పాటు చేయునప్పుడు భాషా ప్రయుక్త విభాగమున రాష్ట్ర విభాగమును చేయునెడల స్వపరిపాలనాదర్శము సఫలీకృతమగునని సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు వ్రాసిరి. ప్రత్యేకాంధ్ర మహాసభనుగూర్చి వ్రాయుచు మద్రాసు టైమ్సుపత్రిక భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర నిర్మాణ విషయమును సంపూర్ణముగా నామోదించుచు ఇట్లు వ్రాసెను. “ఇంగ్లీషు భాషయును హిందూ దేశ ప్రభుత్వమును దేశపు వికృతమున గూర్చి జాత్ర త్రవ్వకమును. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజనమునకు హిందూ దేశమున అన్ని జాతులును విడివిడిపోవుననియు, మనము కోరునది వికృత గావున భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజన మిందు కల్లును తోడ్పడదనియు కొందఱి ఆక్షేపణ. ఇంగ్లీషు భాషయును హిందూ దేశ ప్రభుత్వమును దేశమున నైకమును కాపాడును. కాని వివిధభాషలు వాస్తవముగా నుండగా ఒక్కొక్క భాష గలవారును తమ యందున్న ఉత్కృష్టతను, మహోన్నతమును సద్భావములను ప్రకటింపజేయుట మంచిదిగాని ‘వికృతము’ కొరకు వారి బుద్ధికుశలతను నీట ద్రోయుట భావ్యముగాదు.” కాన ప్రస్తుతము హిందూ దేశపు ఏ భాగమునండిగాని విశేష మగు ఆక్షేపణలు రా నవకాశము లేదని నా యభిప్రాయము. నివిధ భాషలుగల రాష్ట్రములవారికి ఈ (భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర) విభాగము) విషయమున అనుకూలభావము విశేషముగా గలదు. ఈ యవకాశమును బోసినట్లుక, భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగపద్ధతి నొకదానిని నూచించి ప్రకటించుట అవసరము. అట్టి భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రములములమున దేశపట మెట్లు మార్పు నొందునో చూడవలసియున్నది.

ఆంధ్రమహాసభ స్థాయి సంఘమువారు ఈ విషయమునుగూర్చి ఒకవిధానమును కరపత్రరూపమున ప్రకటించిరి. ప్రత్యేకాంధ్ర మహాసభాధ్యక్షులగు చింతలపాటి వేంకట నరసింహ రాజుగారు తమ యధ్యక్షతోపన్యాసమునందు దీని విషయమునుగూర్చి కొంత జెప్పబూనిరి. ఈ రెండువిధానములయందు ఏదోయొక లోపము కనబడుచునే యుండెను. రెండిటికి ఒకేవిధమైన లోపము తటస్థించెను. మొట్టమొదట ఆంధ్రమహాసభా స్థాయి సంఘమువారు భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగ విషయమును గ్రహించి ఒకవిధానమును నూచించుచు అనేకభాషలు గల కొన్ని భాగములను ఒక రాష్ట్రముగా జేర్చిరి. వారు ప్రకటించిన కరపత్రమునందు 16, 17 పేజీలు చూడుదు. ప్రస్తుతమున్న ఆస్సామరాష్ట్రము ఎప్పటివలెనే యుండి బెంగాలీ, ఆస్సామీసు, హిందీ, ఉరియాభాషలను గలిగియుండును. ఆ కరపత్రమునందే చెప్పబడిన 7 వ రాష్ట్రము బీహారీ, హిందీ యను ముఖ్యభాషలను గలిగియున్నది. నరసింహ రాజుగారు తమ అధ్యక్షతోపన్యాసమున చెప్పి పూర్తి బొంబాయి మధ్యపరగణాలను 5 రాష్ట్రములుగా విభజించిరి. ఇవి ఉరియా, ఆంధ్ర, కర్నాటక లేక కన్నడ, మళయాళ, మరాఠీ రాష్ట్రములు. వారేకారణముననో ముఖ్య

చేసియుండునని నా యభిప్రాయము. కావలెనని వానిని లోపింపజేసిరిన నేను జెప్పజాలను. ఇట్లు రెండువిధానములందును ఎట్లో లోపములు గలిగినవి. ఒక్కొక్క భాష కొక్కొక్క రాష్ట్రమును మాత్రమునై రాష్ట్ర విభాగము నేర్పజుట అవసరము. కొన్ని రాజకీయ కారణములవలన కొన్ని భాషల విషయమును లోపింపజేయుటకు వీలున్న చేయవచ్చును.

కడచిన 1911 సం॥లో జనాభా లెక్క ప్రకారము హిందూ దేశమునందున్న భాషలసంఖ్య 211. వీనిలో ముఖ్యతీకకంటె అధికమైన భాషలకు వ్రాతలేదు. ఉచ్చాస్యమున కే యుపయోగించును గాని వ్రాయ వీలుండదు. మఱికొన్ని భాషలకు స్వయముగ వ్రాత లేకున్నను ఇతరభాష అక్షరములను ఎటువు తెచ్చుకొని వ్రాత నేర్పజిరి. వానికి భాషావాజ్మయములేదు. అట్టిభాషల నన్నిటిని ప్రోసి వేసినచో వాజ్మయము గలిగిన ముఖ్యభాషలు ఇంచుమించుగా 20 యుండును. వీని అభివృద్ధికిని మంచి సదుపాయములు గలిగిన అభివృద్ధి నందగలవు.

ఈ భాషలను గూర్చిన లెక్కలు 1901 క సం. జనాభా లెక్కల ప్రకారము ఈ క్రింద తెలుపబడినవి.

భాష.	భాష మాట్లాడు అధికముగ ప్రజాసంఖ్య. ఏ భాగమున	ఆ భాగమునందు మాట్లాడువారి సంఖ్య.
ఆంధ్ర	20,696,872 చెన్న పురి	14,276,509
ఆస్సామీ	1,550,846 ఆస్సామీ	1,349,802
బెంగాలీ	152,188 పశ్చిమోత్తర పరగణాలు, బొంబాయి, పంజాబు	9,928,501 బొంబాయి
బంగాలీ	44,624,048 బంగాళము	40,714,099
బీహారీ	37,076,990 పశ్చిమ రాష్ట్రము	10,056,056
బర్మీసు	7,474,896 బర్మీసు	7,407,644
కన్నడ	10,365,047 చెన్న పురి	1,557,644
గుజరాతీ	9,928,501 బొంబాయి	8,100,597
హిందీ (తూర్పు)	20,986,358 పశ్చిమ రాష్ట్రము	14,905,187
హిందీ (పశ్చిమ)	39,367,779 పశ్చిమ రాష్ట్రము	21,588,984
కాశ్మీరీ	1,007,951 కాశ్మీరము	998,192
మలయాళీ	6,029,304 చెన్న పురి	2,861,297
మరాఠీ	18,257,899 బీరారు	2,194,620
ఉరియా	9,687,429 బంగాళము	4,561,328
పహారీ	8,124,181 నేపాలము	...
పంజాబీ	17,070,961 పంజాబు	12,923,570
పాష్టూ	1,224,807 పశ్చిమోత్తర రా॥	1,142,869
రాజస్థానీ	10,917,712 రాజపుత్ర స్థానము	...
సింధి	3,006,895 బొంబాయి	2,735,638
తమిళ	16,525,500 చెన్న పురి	15,224,447

ఈ భాషలలో మాడు భాషలను మనము వదలివేయవచ్చును. అవి బ్రిటిషు ఇండియాలో అతి కొద్ది ప్రజలకు లోను, స్వదేశ సంస్థానము లోను మాట్లాడుకొనబడు భాషలు గాన వానిని వదలివేయగలము. వీనిలో కాశ్మీరీ భాష కాశ్మీరము నందును పహారీ భాష నేపాలము నందును, రాజస్థానీ భాష రాజపుత్ర స్థానమునందును మాట్లాడుచున్నవి. హిందీ భాషను తూర్పు హిందీ పశ్చిమహిందీ యని రెండు భాగములుగా విభజించితిని. ఇవి రెండును ఇంచుమించుగా వేరువేరు భాష లనియే చెప్పవచ్చును. తూర్పు హిందీ భాష గల భాగము నందు పూర్వము శ్రీరామచంద్రుడు జనించిన ప్రదేశము గలదు. పశ్చిమ హిందీయే హిందూ స్థానీ భాష. హిందూ స్థానీ భాష మాట్లాడుచు ప్రదేశమునందు శ్రీకృష్ణుడు జన్మించెను. హిందూ స్థానీనే పారశీకమాటలతో గలిపి పారశీక అక్షరములతో వ్రాయబడు భాషయే ఉర్దు. పశ్చిమోత్తర పరగణాలయందు పాష్టూ, బెలూచీ అనబడు రెండు భాషలు వాడబడుచున్నవి. వీనిలో బెలూచీ భాషకు స్వతహాగా వ్రాత అక్షరములు లేవు. కాని రోమను పారశీక భాషల అక్షరములతో వ్రాయబడుచున్నది. దానికి సారస్వతమును లేదు. పాష్టూ భాషకు వ్రాతయును మంచి వాజ్మయమును గలవు. రాజకీయ కారణములవలన ఈ రాష్ట్రమును మన యోచనమునండి తొలగించుట మంచిది.

దానికి సమ్మతించనియెడల దానిని రెండు చిన్న భాగములుగా విభజింపవచ్చును. ఢిల్లీ ప్రత్యేకముగా ఒక కమిషనరు అధీనమున నుండుటచే దానిని వ ద లి వే య వచ్చును. అందఱునును నికోబారులును గలసి యొక రాష్ట్ర మగును. ఇట్లు ప్రస్తుతమున్న 15 రాష్ట్రములనుమార్చి 18 రాష్ట్రములనుగ చేయవలసి యుండును. ఈ 18 రాష్ట్రములను, ప్రదేశభితుల ననుసరించి గవర్నరుల క్రింద గాని లెఫ్టినెంట్ గవర్నరుల క్రింద గాని ఏర్పఱచి 19 మంది శాసనసభ్యులు ప్రభుత్వము వారి కొరంగిన నివేదనమందలి నూచనల ప్రకారము శాసనసభలను రాజకార్య నిర్వాహక సభలను నిర్మించవలెను. ఈ ఏర్పాట్ల మూలముగా హిందూ దేశమున ఇప్పటికంటె అధికతరమగు నైకత్వ గలుగును. ఈ ఏర్పాట్ల ప్రకారము ఒక రాష్ట్రము లోని జనులు ఏక రాష్ట్ర సంబంధమే కాక ఏక భాషాబంధమును, ఏక అభిప్రాయ ఏకాభిప్రాయబంధమును గలిగి వికృత నొందియుండురు.

అంతట పరిపాలనమంతయు రాష్ట్రీయ భాషలో జరుగునట్లు ఏర్పాట్లు చేయ వీలగును. సర్వ హిందూ దేశమునకును సంబంధించిన విషయములను ఇంగ్లీషులోనే జరుపుకొనవచ్చును. అప్పుడే ప్రజలందఱును తమతమ భాష్యుల నెరింగి ఆ రాష్ట్రీయమునకు సంబంధించిన సమస్యలను తమంతట తామే యోచించి చర్చింపగలుగుదురు. పాలక పాలకులకు అనుకూల సంబంధములు వృద్ధియగును. ప్రజలు తమ ఆభిప్రాయములను ప్రభుత్వమువారికిని ప్రభుత్వమువారు ప్రజలకును బెలుపుటకు వీలుండును. అభిప్రాయములను పలుకలేక మూగవారినె నుండువారని ఇప్పు డెన్న బడువారందఱును మూకత్వములేక తమ యభిప్రాయములను ధారాళముగా ప్రభుత్వమువారికి బెలిపి పరిపాలనమునందు తామును కొంత పలుకుటచే గలిగి యుండురు. ప్రభుత్వమువారియొక్కయు ప్రజలయొక్కయు అభివృద్ధికి ఈ ఏర్పాట్లు చాల ముఖ్యము.

రాష్ట్రములను వైన జెప్పిన విధమున నేర్పఱచి పరిపాలనమును దేశభాషలో జరిపించినయెడల గలుగు లాభము లెన్నియో గలవు. ఉపన్యాస వేదికలనుండియు వార్తాపత్రికల నుండియు అట్టిలాభము లనంతములుగా వివరింపబడినవి. ఈ ఏర్పాట్లవలన ఆయా రాష్ట్ర ప్రజల భావి ఆర్థిక పౌర మార్గిక సంపదలు వృద్ధియగుటయే కాక ప్రజల యందు జాతీయత్వము పెంపొంది స్వపరిపాలన మతిసులభము కాగలదు. గణక ప్రముఖు లీవిషయమును గూర్చి బాగుగా యోచించి రాష్ట్ర విభాగ విధానమును నిశ్చయించి విమర్శించి సుక్రమవిధానము నేర్పఱచి మూలమేగుగాని హిందూ దేశమునకు వచ్చినప్పుడు ఈ విధానమును మూలమేగుగాని వేదించవలెను

బంగారు వెండి వగైరా యేలం నోటీసు. 924

తిరుమల, తిరుపతి వగైరా దేవస్థానములలో 1917 వ సం॥ జూన్ నెల మొదలు శ్రేష్ఠంబరు వరకు వచ్చిన బంగారు వగైరా వస్తువులు యీ దిగువ కనుపరచిన వాటిని, 1917 వ సం॥ అక్టోబరు నెల తే 29 ది పగలు 11 నుండు మొదలు తిరుపతి దేవస్థానం ఖజానావద్ద యేలం చేయబడును. యేలములో సరాలుచేయ కోరువారు, దేవస్థానం కచ్చేరీలో నుండుగా రూ 100 లు ధిరా వతు కట్టి యేలములో సరాలు చేయవలసినది. యేలం పూర్తియైన తేది లగాయతు 30 దినముల లోపల యేలం మొత్తం చెల్లించి లాట్లను పుచ్చుకోవలెను.

సుమారు, మొత్తం. తులములు.

1. బంగారు ధనాఢికటికి తులములు 30 వంతున 1798
2. బంగారు నాణెములు లాటుగా రకములు 14
3. వెండి ధనాఢిక 1000 తులములు వంతున యెత్తు 10739
4. వెండి నాణెములు లాటుగా రకములు 5
5. హాల్దియా పాములు 12132
6. తేగడపాములు ధనాఢిక రూ 1000 లు వంతున 7400
7. తేగడపైసాలు ఒకలాటుగా రూపాయలు 696
8. తామ్రము ఒకలాటుగా తేర్లు 1078
9. రాగి వగైరా పాత్రలు ఒకలాటుగా
10. వస్త్రములు వగైరాలు
11. కర్పూరం వగైరా చిల్లరజినిక సామానులు

దేశస్థానం ఆఫీసు } నునాంతు ప్రయాగ దాసుజి
తిరుపతి. } విచారణ కర్తలవారు
12-10-17

కాధాపీడితులకు వరము: బనోడి నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధిసారసవరిల్లా

అపరిమితపు రక్తమువలన జనించు వాద్యములకు కిరీటువలెటి వండు. కురుపులను, మచ్చలను, గండమాలలను
ఁడ్డను, ప్రాతనిష్ఠలను అన్ని విధములకలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన క్షత్తుభూకారిణి (విశేష)

కనోషధిసారసవరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను
పోగొట్టును. కీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును
శుద్ధిపరచును. శరీరాశోగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 టౌన్సుల బుడ్డిలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తీకరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

ఏకభాషావిప్రకాస

ఇది కన్నెలకంటి అప్పురాయ విరచితము.
వెల 0-4-0 బొమ్మటి అధికము.

ఆంధ్ర వర్ణకళాశాల-విద్యాప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే
ప్రకాశింపబడినది. వెల 0-4-0 బొమ్మటి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రవెత్తి కాకార్యాలయము, 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

అమృతాంజనము డిపో వారి దివ్యోషధములు.

ద.అ.	ర.అ.
దంతచూర్ణము పండ్లతోముట్టకు ...	0-2
చిల్లరసాయనము మృత్తిక అశ్లేష్మమునకు ...	1-4
గంధిశాలహారి పండ్లతోముట్టకు ...	0-3
కజ్రగుళికలు ధాతుపుష్టికి ...	1-0
జ్వరహారి వ్యర్థములకు సీసా 1-కి ...	0-12
మూలకంఠకు శైలము డబ్బి 1-కి ...	0-12
తేలుమందు తేలుకాటుకు సీసా 1-కి ...	0-8
నేత్రాంజనము కంటివ్యాధులకు ...	0-4
కలరామృతము వాంతిశైలముకు ...	0-6
గజ్జీశైలము గజ్జీచీడలకు డబ్బి 1-కి ...	0-8
నామకర్పూరము సీసా 1-కి ...	0-6
శేలకు మందు సీసా 1-కి ...	0-4
తామర శైలము; తామర, తీటకు ...	0-6
గుడ్డుకు శైలము డబ్బి 1-కి ...	0-4
దుర్బలప్రాకకము సీసా 2-కి ...	1-0
కవచాది కీలేగల్లు దగ్ధులకు ...	1-4
కఫహారిమార్గం ఉబ్బనములకు డబ్బి 1-కి ...	0-8
వాయువుపోట్లకు మందు ...	1-0

శ్రీ డి. పో. వారి దివ్యోషధులు వేటము.

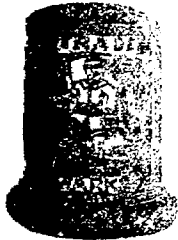
ద.అ.	ర.అ.
మోహినిశైలము కెచ్చెడికలు పెరుగుటకు ...	0-12
శోమహారి కెచ్చెడికలు ఉడుకుటకు ...	0-0
ఉబ్బినమునకు మందు సీసా 1-కి ...	1-8
కస్తూరిమృతము పెద్దవి, మంచివి 50-కి ...	0-10
నుఖభోగి మృతము ...	1-0
నుఖభోగి శైలము పుండ్లకు ...	1-0
విరేచనములకు మృతము డబ్బి 1-కి ...	0-8
గ్రహణి మృతము డబ్బి 1-కి ...	0-8
కరోషేదక మృతము తలనొప్పులకు ...	0-12
కాలినపుండ్లకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-8
శోమ ద్రావకము సీసా 1-కి ...	1-0
కుసుమారి మృతము, కుసుమవ్యాధులకు ...	1-0
చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-6
కుందరిశైలము, ముఖకాంతికి ...	0-8
చగుళ్లకు శైలము కీలేపగుళ్లకు ...	0-6
కష్టశాలహారి చెవిపోటుకు ...	0-6
జ్వాలా మృతము మలబద్ధమునకు ...	0-8
జంతువాతహారి ఎముడికలకు ...	0-8

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు
నిరూపించినచో కోర్టుముందుగా పొందకచ్చును. దురభ్యాసముకల్ల బాల్యములోనే ధాతువృద్ధి
కలిగివారికి వృద్ధియంతయు బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించును. ఈసాలామిసిరి
మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించును చిర
కాలము సుఖముగ జీవించును.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వస్థస్థితియు మానును, ధాతువు
మాత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచుడుడు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము
కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, అకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలా
మిసిరిఅనగది బొంబాయిలో ఇదికాబాల్, కాంధళార్ షేకేములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు

ఈమందును కీలేముగా తినటకలన మనదేశపు 4 గురు వనస్థుల బలము ఆశేకమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బను
సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయో
గించిన దానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపానపుత్రిక పార్శ్వంతో పంపబడును.

15 టూలాలు డబ్బివెల రూ. 2-0-0. తపాలభర్తు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు
డీ. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

శ్రీకృష్ణులైన గోపాలకృష్ణ గోకతగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

చిత్ర 1-5 0-1-0 12 చతులకు 0-5-0

వి. డి. భట్టయ్య ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రవెత్తి కాకార్యాలయము

బొమ్మ బాక్సు 212, మదరాసు.

శారదాంబ

ఇది శ్రీ ధర్మబోధిని యను నాటకము.

సంఘదురాచారి సంస్కరణమునకు మార్గ

మిందుజూపబడినది. అందరును జదివి తీర

వలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్టేజీ వేరు.

ఆంధ్రవెత్తి కాకార్యాలయము,

7, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
మావద్దదొరకును. కొనుమారు సూర్యమార్కును
గమనింపుము. కరస్పాకాబట్టు మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అందు కంపెని,
(53) 21, హమ్మం వీధి, బొంబాయి.

సంగీత సుధాంబుధి.

ఇందు సంగీత లక్షణములును, ప్రథమాభ్యాస
పద్ధతులును, వాడుకయం దున్న అనేక రాగములకు
ఆరోహణాది క్రమములును, తాగయ్య, దీక్షితులు,
కామానామ్మిలు, ఘనం నీనయ్య, కున్నకుడి కృష్ణయ్య,
సుబ్రహ్మణ్యయ్య, గోవిందసామయ్య, గర్భపురి
వాసులు, పురందరవిఠలు, నారాయణతీర్థులు, శరం
గంబాడి పంచనాదయ్య, సహాశివరావు మొదలగు
సుమారు 35 పూర్వప్రసిద్ధ వాగ్గేయకారక విరచితము
లైన వర్ణములు, కీర్తనలు, జావళి మొదలగునవియును,
తత్కాల రచయితైన హిందుస్థానీలు, సార్వీలు,
యింగ్లీషునోట్లు, తిల్లానా మొదలగు (Delicious
Miscellany) అలలిత మిశ్రమములును, స్వర్గ తాళ
ములతో అందరికి సులభముగ గ్రాహ్యమగునటుల
వ్రాయబడి యున్నవి. ఇందు పీఠ, వాగ్గేయియం
చక్రపటములతో యున్నవి.

మంచి గేసు కాగితముతో ముద్రితమై మేలు లెండు
చేయబడినది. ... వెల రూ. 3-0-0.

యం. ఆది అందు కంపెని,
(911) 39, చిన్నతంబివీధి, మదరాసు.

జిత్తజిజ్ఞాస

శరీరమును విడచినతరువాత అత్యస్థితి.

దేశ్యముల సత్కారమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ

గ్రంథకర్త:— డా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ.

చిన్నజిజ్ఞా చక్కని గ్రంథము. వెల రూ. 0-8-0

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

బొమ్మ బాక్సు 212, మదరాసు

వరసంరహస్యము

అద్భుతమగు డిటెక్టివ్ నవల. 256 పేజీలు

క్యాలికోలెండు 1-8-0 చందాబాదైన 1-0- మాత్రమే.

ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథనిలయము:—

(928) నిడదవోలు, కృష్ణాజిల్లా.

శాకభక్షణము

భరతఖండవాసుల మను మన మార్యములు
పంశజాలము; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి
నెఱిగినవారము గావున మేము ఈ పుస్తకము యినా
ముగా పోషుచార్జియు మేమేధరించి పంపుచున్నాము.
కంటే నేనాయుడు.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,
జతంకవిగడం పద్మధాలయం 186, బ్రాడ్వే, మదరాసు